

‘HOE ONDERWIJS EN ZORG ELKAAR VINDEN’

Een onderzoek naar een integrale samenwerking tussen
SBO De Brug en (jeugd)hulpverleningsinstanties

Dianne Mostert
Linda van der Sluis
Nicole Timmerman
Gerlinda van Wijhe
Corien Woudenberg

Onderzoeksrapport

Een onderzoek naar een integrale samenwerking tussen
SBO De Brug en (jeugd)hulpverleningsinstanties:
Hoe kan het zorgaanbod voor de leerling van SBO De Brug aansluiten bij de landelijke ontwikkelingen
omtrent de Wet Passend Onderwijs en de Jeugdwet met het oog op de integrale samenwerking?

Zwolle, juni 2017

D. Mostert, L. J. van der Sluis, N. N. Timmerman, G. van Wijhe, C. Woudenberg
Onderzoeksproject Maatschappelijk Werk en Dienstverlening en Sociaal Pedagogisch Hulpverlening

Beoordelaars: Doreen Oosterhuis-Kars en Lean Visscher-Reijers

In opdracht van :
Viaa Hogeschool Zwolle – T. Spoelstra
SBO De Brug Zwolle – E. Kloppenburg

Hoe onderwijs en zorg elkaar vinden.

Een onderzoek naar een integrale samenwerking tussen SBO De Brug en (jeugd)hulpverleningsinstanties:

Hoe kan het zorgaanbod voor de leerling van SBO De Brug aansluiten bij de landelijke ontwikkelingen omtrent de Wet Passend Onderwijs en de Jeugdwet met het oog op de integrale samenwerking?

In opdracht van Viaa Hogeschool Zwolle en SBO De Brug Zwolle. Uitgevoerd door studenten van de opleidingen Maatschappelijk Werk en Dienstverlening en Sociaal Pedagogisch Hulpverlening van Viaa Hogeschool Zwolle.

D. Mostert
L. J. van der Sluis
N. N. Timmerman
G. van Wijhe
C. Woudenberg

Zwolle, juni 2017

Openbaar gemaakt: juni 2017

Alle rechten voorbehouden

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de auteurs.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord	6
Samenvatting.....	7
Hoofdstuk 1 - Inleiding	9
1.1 Theoretische inleiding	9
1.1.1 Typering van SBO De Brug.....	9
1.1.2 Aansluiten bij de landelijke ontwikkelingen rondom Wet passend onderwijs en Jeugdwet	9
1.1.3 Wet passend onderwijs en haar invloeden	10
1.1.4 Voorlopige vraagstelling	10
1.1.5 Cliëntfactoren.....	11
1.1.6 Professionals van SBO De Brug.....	12
1.1.7 Oriëntatie t.a.v. de organisatie.....	13
1.1.8 Gemeente en jeugdhulp	14
1.1.9 Missie en visie van SBO De Brug; gerelateerd aan beroepsethiek.....	15
1.1.10 Wet- en regelgeving	16
1.2 Probleemomschrijving: doelstelling, vraagstelling en deelvragen.....	18
1.2.1 Probleemomschrijving en doelstelling	18
1.2.2 Centrale vraagstelling	18
1.2.3 Deelvragen.....	18
1.3 Begripsafbakening	19
Hoofdstuk 2 - Methoden	21
2.1 Onderzoeksgroep	21
2.1.1 Onderzoeksdoelgroep dossieronderzoek.....	21
2.1.2 Onderzoeksdoelgroep interviews professionals SBO De Brug	21
2.1.3 Onderzoeksdoelgroep interviews professionals (Jeugd)hulpverleningsinstanties	22
2.1.4 Onderzoeksdoelgroep enquêtes	22
2.2 Onderzoeksprocedures	23
2.2.1 Dossieronderzoek	23
2.2.2 Half-gestructureerde interviews	23
2.2.3 Enquêtes	24
2.3 Meetinstrumenten	25
2.3.1 Dossieronderzoek	25
2.3.2 Interviews	25
2.3.3 (Internet)enquête.....	26
2.4 Analyseprocedures	27

2.4.1 Dossieronderzoek	27
2.4.2 Interviews	27
2.4.3 Enquêtes	27
Hoofdstuk 3 - Resultaten.....	28
3.1 Inleiding	28
3.1.1 Deelvraag 1: Welke (jeugd)hulpverleningsinstanties zijn op dit moment betrokken bij de leerlingen van SBO De Brug?	28
3.1.2 Deelvraag 2: Welke kansen en bedreigingen zien de professionals van SBO De Brug met betrekking tot de integrale samenwerking met (jeugd)hulpverleningsinstanties?	30
3.1.3 Deelvraag 3: Hoe kijken ouders aan tegen een integrale samenwerking tussen SBO De Brug en (jeugd)hulpverleningsinstanties?	33
3.1.4 Deelvraag 4: Welke kansen en bedreigingen zien (jeugd)hulpverleningsinstanties met betrekking tot een integrale samenwerking met SBO De Brug?.....	37
Hoofdstuk 4 - Conclusie, aanbevelingen en discussie	39
4.1 Inleiding	39
4.2 Conclusies	40
4.2.1 Deelvraag 1: Betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties bij leerlingen van SBO De Brug ..	40
4.2.2 Deelvraag 2: Kansen en bedreigingen van een integrale samenwerking, uit het oogpunt van professionals van SBO De Brug.....	40
4.2.3 Deelvraag 3: Mening van ouders over een integrale samenwerking tussen SBO De Brug en (jeugd)hulpverleningsinstanties	41
4.2.4 Deelvraag 4: Kansen en bedreigingen van een integrale samenwerking, uit het oogpunt van (jeugd)hulpverleningsinstanties	42
4.3 Eindconclusie	44
4.4 Aanbevelingen	45
Aanbeveling 1	45
Aanbeveling 2	45
Aanbeveling 3	45
Aanbeveling 4	46
4.5 Discussie	47
Discussiepunt 1: Passend onderwijs; voor leerlingen met extra zorgondersteuning of voor alle leerlingen?	47
Discussiepunt 2: Integrale samenwerking, het spreken van twee talen?	48
Literatuurlijst	49
Bijlage 1: Introductiebrief ouders	52
Bijlage 2: Enquêtelijst	53
Bijlage 3: Topic-lijst Professionals SBO De Brug	55
Bijlage 4: Topic-lijst Professionals (jeugd)hulpverleningsinstanties.....	58

Bijlage 5: Resultaten Turfmethode betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties	59
Bijlage 6: Labelingsschema's	60

Voorwoord

Dit onderzoeksproject vormt een onderdeel van het laatste jaar van de vierjarige opleiding Sociaal Pedagogisch Hulpverlening evenals de opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening aan de Viaa Hogeschool te Zwolle. In het vierde jaar van de opleidingen wordt in de beroepstaak 'Onderzoeksproject' aandacht besteed aan het uitvoeren van een onderzoek volgens verschillende fases. Op deze wijze dienen wij ons als beginnend beroepsoefenaar te profileren en te professionaliseren. We zien het belang daarvan terug in de praktijk. Vanwege veranderingen in de maatschappij is het noodzakelijk om voortdurend aansluiting te zoeken bij de nieuwe ontwikkelingen.

We willen dit voorwoord afsluiten met een dankwoord aan de mensen die ons tijdens dit onderzoeksproject begeleid en geholpen hebben. Wij willen hen bedanken voor hun tijd, geduld en bijdrage. Allereerst willen wij onze beoordelaars Doreen Oosterhuis en Lean Visscher bedanken. Zonder jullie kritische feedback waren wij niet tot dit resultaat gekomen. Verder willen wij onze gedeelde opdrachtgever Tamme Spoelstra bedanken dat hij ons in aanraking bracht met dit onderzoek. Daarnaast willen we Egbert Kloppenburg, zowel opdrachtgever als directeur van SBO De Brug, bedanken voor zijn tijd en bijdrage aan dit onderzoek. Tenslotte willen wij de professionals die wij hebben mogen interviewen bedanken voor hun bijdrage, evenals de ouders van de leerlingen van SBO De Brug die de door ons uitgezette enquête hebben willen invullen.

Dianne Mostert
Linda van der Sluis
Nicole Timmerman
Gerlinda van Wijhe
Corien Woudenberg

Zwolle, juni 2017

Samenvatting

Dit onderzoeksverslag beschrijft de opzet, de methoden, de resultaten en conclusies van een onderzoek naar een integrale samenwerking tussen professionals van SBO De Brug en betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties. De directeur E. Kloppenburg van SBO De Brug wenst een integrale samenwerking met jeugdhulpverlening; passend bij de hulpvraag van het kind, vanuit het Wet passend onderwijs. Er is onderzocht welke (jeugd)hulpverleningsinstanties betrokken zijn bij een leerling van SBO De Brug en wat de professionals van SBO De Brug, ouders en hulpverleners van (jeugd)hulpverleningsinstanties zien aan kansen, bedreigingen en wensen bij een integrale samenwerking. Met een combinatie van een dossieronderzoek, half-gestructureerde interviews en enquêtes is met de resultaten van dit onderzoek antwoord gegeven op de volgende hoofd- en deelvragen.

Hoofdvraag:

Hoe kan het zorgaanbod voor de leerling van SBO De Brug aansluiten bij de landelijke ontwikkelingen omtrent de Wet passend onderwijs en de Jeugdwet met het oog op de integrale samenwerking?

Deelvragen:

1. Welke (jeugd)hulpverleningsinstanties zijn op dit moment betrokken bij de leerlingen van SBO De Brug?
2. Welke kansen en bedreigingen zien de professionals van SBO De Brug met betrekking tot de integrale samenwerking met (jeugd)hulpverleningsinstanties?
3. Hoe kijken ouders aan tegen een integrale samenwerking tussen SBO De Brug en (jeugd)hulpverleningsinstanties?
4. Welke kansen en bedreigingen zien (jeugd)hulpverleningsinstanties met betrekking tot een integrale samenwerking met SBO De Brug?

Met behulp van het literatuuronderzoek is kennis verkregen over wat het passend onderwijs en de Jeugdwet inhoudt, maar daarnaast ook wat deze wetten voor effecten met zich mee brengen in het onderwijs. Deze resultaten van het literatuuronderzoek zijn ondersteunend geweest bij het afnemen van de interviews en enquêtes, maar ook bij de beschrijving van de resultaten van de interviews en enquêtes.

Vanuit het dossieronderzoek van leerlingen van SBO De Brug is geturfd welke organisaties betrokken zijn. Een opvallend resultaat is dat er een groot aantal betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties is, waarbij meer dan de helft van de (jeugd)hulpverleningsinstanties betrokken is bij slechts één leerling van SBO De Brug.

De interviews zijn gehouden met hulpverleners van de instanties Vitree en Accare. Voor het afnemen van de interviews van hulpverleners is bewust gekozen voor bovengenoemde instanties. Ten eerste omdat zij sinds een half jaar vanuit een proefopzet hulpverlening bieden binnen SBO De Brug, Daarnaast heeft directeur Egbert Kloppenburg zijn voorkeur voor het interviewen van deze twee organisaties uitgesproken. Een derde reden is dat vanuit dossieronderzoek blijkt dat deze beide organisaties één van de meest betrokken organisaties zijn bij leerlingen van SBO De Brug. Door middel van half-gestructureerde interviews met zes hulpverleners, vier van Vitree en twee van Accare, is uitgewerkt wat zij zien aan kansen, bedreigingen en wensen bij een integrale samenwerking. Deze zes hulpverleners zijn momenteel werkzaam bij SBO De Brug.

Door middel van de uitwerking van een digitale enquête, is in kaart gebracht hoe ouders denken over een integrale samenwerking van SBO De Brug en (jeugd)hulpverlening. 57 van de 151 ouders hebben de enquête ingevuld, dit is 37,7% van de populatie.

Door middel van 16 half-gestructureerde interviews, met professionals van SBO De Brug is inzichtelijk gemaakt wat zij zien aan kansen, bedreigingen en wensen bij een integrale samenwerking met (jeugd)hulpverlening.

De belangrijkste resultaten uit het onderzoek tonen aan dat professionals van SBO De Brug, hulpverleners van Vitree en Accare en ouders van leerlingen van SBO De Brug positief aankijken tegen een integrale samenwerking van de school met (jeugd)hulpverlening. Hulpverleners en professionals van SBO De Brug zien kansen in het samenbundelen van krachten. Zij zien als grootste kans hierin het belang van de leerling. Wat zij daarnaast zien als meest voorkomende bedreiging is de verschillende werkwijze van hulpverlening en onderwijs.

Op basis van de resultaten en de conclusie van het onderzoek zijn er aanbevelingen aan SBO De Brug en (jeugd)hulpverleningsorganisaties gepresenteerd. Aanbevolen is om door te gaan met een integrale samenwerking, aandacht te besteden aan het proces van teamontwikkeling, ouders betrekken bij een integrale samenwerking en een vervolgonderzoek instellen omtrent de ouderbetrokkenheid.

Hoofdstuk 1 - Inleiding

1.1 Theoretische inleiding

1.1.1 Typering van SBO De Brug

Dit onderzoek is aangereikt door dhr. T. Spoelstra, werkzaam bij het Kennisplatform Jeugd aan de Hogeschool Viaa. Dhr. T. Spoelstra maakt deel uit van een projectteam waarin een vertegenwoordiging zit vanuit school (SBO De Brug), gemeente en betrokken hulpverleningsinstanties. In dit onderzoek staat SBO De Brug centraal, vertegenwoordigd door directeur E. Kloppenburg. SBO De Brug is een christelijke school voor speciaal basisonderwijs. De doelgroep bestaat uit kinderen met leerproblemen, gedragsstoornissen en concentratieproblemen. Ook kunnen de kinderen getraumatiseerd zijn of een moeilijke periode achter de rug hebben. Dit maakt dat ze op een reguliere school niet tot hun recht komen (SBO De Brug Z.D. a). SBO De Brug valt onder Vivente-scholen en staat voor kwalitatief hoogwaardig onderwijs. Men wil dit bevorderen door het unieke van het kind als uitgangspunt te nemen. Vanuit het christelijk geloof wil men aandacht hebben voor de ontwikkeling van het denken, doen en welbevinden (Kloppenburg, 2016, p.8).

1.1.2 Aansluiten bij de landelijke ontwikkelingen rondom Wet passend onderwijs en Jeugdwet
Met de Wet passend onderwijs wil de overheid bereiken dat alle kinderen een passende plek in het onderwijs krijgen (Rijksoverheid, Z.D. a). "Aanleiding voor het initiatief van passend onderwijs zijn knelpunten in de zorgstructuur van het onderwijs" (Ouders, Z.D.).

Eén van de knelpunten is dat de kinderen die extra zorg behoeven vaak tussen wal en schip vallen. Hiermee wordt bedoeld dat geen één school een passend aanbod heeft voor kinderen met bijvoorbeeld gedragsproblemen of een handicap (Ouders, Z.D.). Dit maakt dat SBO De Brug het verlangen heeft om vormen van hulpverlening binnen school aan te bieden, zodat zij voor deze kinderen een passend aanbod hebben. Op dit moment blijft dit enkel bij het zorgaanbod dat binnen SBO De Brug geleverd wordt. Hulpverlening waarvan kinderen gebruik maken, staat los van het zorgaanbod binnen SBO De Brug.

Een ander knelpunt is dat de leerkrachten niet voldoende kennis en expertise hebben om met de steeds complexer wordende problematiek van de kinderen om te gaan. Voorwinden (2002) geeft aan dat de problematiek van kinderen op het SBO steeds complexer wordt. De leerlingen die op school worden aangemeld hebben vrijwel altijd niet alleen problemen op het gebied van cognitie, maar ook op het gebied van gedrag, de sociale en emotionele ontwikkeling.

Tenslotte streeft SBO De Brug naar de uitgangspunten geformuleerd in de Jeugdwet. De belangrijkste uitgangspunten zijn: "Eerder de juiste hulp op maat te bieden om jeugdigen en gezinnen zo snel mogelijk, zo dichtbij mogelijk en zo effectief mogelijk hulp te bieden met aandacht voor de (kosten)effectiviteit van de geboden hulp; Integrale hulp aan gezinnen volgens het uitgangspunt één gezin, één plan, één regisseur;" (Movisie, 2015). De zorg moet dus dichtbij worden ingezet, maar op dit moment leveren de hulpverleningsorganisaties geen hulp in een veilige en vertrouwde omgeving van het kind, namelijk de school.

SBO De Brug heeft de behoefte om aan te sluiten bij de Wet passend onderwijs en de Jeugdwet. Kloppenburg geeft in een interview het volgende aan:

Sinds de opkomst van passend onderwijs is de problematiek van de leerlingen veranderd. Er worden complexe (thuis)situaties en complexe problematiek van de leerlingen gesignaleerd. De leerkrachten voelen een verzwaring van de werkdruk. Er wordt door de leerkrachten meer scholing gevraagd. Juist daarom zou het volgens Egbert heel mooi zijn als er

zorgprofessionals binnen de school aanwezig zijn die de kennis en expertise hebben over (het omgaan met) de complexe problematiek van de leerlingen (Persoonlijke mededeling, 20 januari 2017).

Er ligt dus de behoefte aan meer samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. Concluderend: De vraag van SBO De Brug is hoe ze in kunnen spelen op deze huidige ontwikkelingen en hoe het zorgaanbod voor de leerling van SBO De Brug doormiddel van een integrale samenwerking met (jeugd)hulpverleningsinstanties gerealiseerd moet worden.

Een goede verbinding tussen ouders, scholen, de jeugdhulpverleningsinstanties en het schoolmaatschappelijk werk (SMW) is nodig om met elkaar vroegtijdig signalen bij kinderen en jongeren aan te pakken die kunnen duiden op onderliggende ondersteuningsbehoeften of hulpvragen. Als de ondersteuning op school, thuis en in de wijk wordt afgestemd, kunnen kinderen en jongeren en hun gezinnen sneller en beter geholpen worden (Nederlands Jeugd Instituut. Z.D. a).

Dit kenmerkt het ideaalbeeld wat SBO De Brug voor ogen heeft en waar naar gestreefd wordt.

1.1.3 Wet passend onderwijs en haar invloeden

Voornamelijk door de opkomst van de Wet passend onderwijs zijn er veranderingen op SBO De Brug zichtbaar. Directeur E. Kloppenburg noemt zelf dat de complexiteit van de problematiek toeneemt doordat er een verschuiving van leerlingen heeft plaatsgevonden (Persoonlijke mededeling, 20 januari 2017). De Rijksoverheid (Z.D. a) wil met de Wet passend onderwijs bereiken dat alle kinderen een passende plek in het onderwijs krijgen. Een kind zou naar een gewone school moeten gaan, indien mogelijk. Wanneer intensieve begeleiding nodig is, gaat een kind naar Speciaal (Basis) Onderwijs. De overheid wil bereiken dat reguliere scholen de mogelijkheden hebben voor ondersteuning op maat. De mogelijkheden en de onderwijsbehoefte van de kinderen moet bepalend zijn, niet de beperkingen van deze kinderen. Doordat er binnen het regulier onderwijs een gebrek is aan passend onderwijs, zitten veel kinderen langdurig thuis. Met de invoer van passend onderwijs wil de overheid dit voorkomen. 'passend' onderwijs, betekent onderwijs op maat voor iedereen.

Tjitske Siderius (Siderius & Wieken, 2015, p. 9-12) geeft in haar onderzoeksrapport aan dat de problematiek van leerlingen op school steeds complexer en zwaarder wordt. Door de invoering van het zogenaamde passend onderwijs worden er minder leerlingen aangemeld bij het speciaal onderwijs. Dit betreffen vooral leerlingen met een lichtere problematiek, die zich in het reguliere onderwijs moeten redden. Er vindt daarom zogenaamde verdichting plaats in de klassen op het speciaal onderwijs. De combinatie van problematiek (laag intelligentieprofiel, gedragsproblemen, grote zorgvraag) neemt toe. Deze ontwikkeling is ook te zien binnen SBO De Brug. Sinds de inzet van Passend Onderwijs is het leerlingenaantal gehalveerd en is de complexiteit van de problematieken toegenomen (Persoonlijke mededeling, 20 januari 2017). Op SBO De Brug zijn geen kinderen met zogenaamde rugzakjes meer. Een zogenaamd rugzakje houdt in dat de school van het kind met een indicatie, een financiële tegemoetkoming ontvangt. In plaats daarvan wordt er een arrangement op maat gemaakt, welke wordt bekostigd door de gemeente. "Het beschikbare geld wordt gerichter ingezet op de specifieke ondersteuningsvraag van het kind. Het schoolbestuur is verplicht deze extra ondersteuning te bieden. Dit gaat in samenspraak met ouders" (SBO De Brug, Z.D. b).

1.1.4 Voorlopige vraagstelling

Vanuit voorgaande alinea's wordt duidelijk dat er kinderen op SBO De Brug komen met complexere problematiek. Dit zorgt voor meer vraag naar hulpverlening. Daarnaast moet de school zich aanpassen aan de nieuwe Wet passend onderwijs. Dit houdt in dat SBO De Brug de leerling passend en naar ondersteuningsbehoefte moet begeleiden. Jeugdhulpverlening wordt door de nieuwe Jeugdwet georganiseerd vanuit één gezin, één plan en één regisseur (Nederlands Jeugd Instituut. Z.D.

b). Dit vraagt integrale samenwerking binnen organisaties. Ook moet de zorg zo dicht mogelijk bij huis worden georganiseerd vanuit de nieuwe Jeugdwet.

Dit alles vraagt om een nieuwe manier van samenwerken, waarin onderwijsprofessionals, jeugdhulpwerkers en ouders zo vroeg mogelijk effectief samenwerken en afstemmen rond de aanpak die het kind en het gezinssysteem nodig hebben. Onderwijsbehoeften van het kind en opvoedingsbehoeften van ouders staan hierbij centraal (In School Academie, 2016, p. 3). Dit mondt uit in de volgende voorlopige vraagstelling: Hoe kan SBO De Brug inspelen op de landelijke ontwikkelingen rondom de Wet passend onderwijs en de Jeugdwet?

1.1.5 Cliëntfactoren

In het Projectplan van SBO De Brug, geschreven door Tamme Spoelstra (2016), wordt het volgende aangegeven over de populatie:

Het grootste deel van de kinderen op SBO De Brug heeft veel ondersteuning nodig. Het gedrag van deze kinderen wordt veroorzaakt door verschillende factoren, dat kan zijn; problematische thuissituaties, psychiatrische stoornissen, ernstige gedrag- en leerproblemen waardoor er tijdelijk of voor langere tijd geen regulier onderwijs gevolgd kan worden. Veel kinderen op SBO De Brug vertonen externaliserend gedrag. De aandacht gaat dan ook vaak uit naar deze kinderen. Als gevolg hiervan is er te weinig aandacht voor kinderen die in zichzelf keren in probleemsituaties. Juist deze kinderen hebben ook extra ondersteuning nodig en hier is de vertaling naar de thuissituatie zeer gewenst. Internaliserend gedrag wijst regelmatig op ernstige achterliggende oorzaken, dus is het juist van belang dat deze kinderen de aandacht ontvangen die ze nodig hebben. Op SBO De Brug komt men bij de leerlingen in alle gevallen leerproblemen tegen. Maar in de afgelopen jaren is de doelgroep van SBO De Brug veranderd qua problematiek. Deze is in complexiteit toegenomen. Voorbeelden van problematiek zijn taal- en spraakproblemen, Autisme, ADHD en in toenemende mate komt men ook hechtingsproblematiek tegen. Een aantal leerlingen hebben te maken met een complexe thuissituatie.

Autisme

Op de website van de Nederlandse Vereniging voor Autisme (Z.D.), wordt het volgende geschreven over autisme: “Bij mensen met autisme werkt de informatieverwerking in de hersenen op een andere manier. Mensen met autisme hebben moeite met het houden van overzicht en sociale contacten. Deze stoornis is niet te zien aan de buitenkant, maar heeft een grote invloed op iemands leven.” Op school hebben kinderen moeite om mee te draaien in het reguliere programma, zo hebben zij ook op school behoefte aan extra structuur en veiligheid binnen de klassen.

ADHD

Op de website van ADHD centraal (Z.D.), wordt het volgende geschreven over ADHD: “ADHD is een meestal aangeboren en erfelijke afwijking van kleine onderdelen van de hersenen. Dit kan ervoor zorgen dat het kind zich moeilijk kan concentreren en snel afgeleid is (aandachtsproblemen), ondoordacht beslissingen neemt, te snel tot actie overgaat (impulsiviteit) en lichamelijk overactief is of zich altijd onrustig voelt (hyperactiviteit).” Kinderen met ADHD hebben in de klas moeite met concentreren op de lessen, vinden het lastig om stil te zitten en vinden het moeilijk om nieuwe informatie op te slaan, wat het leren in de weg staat.

Hechtingsproblematiek

Wanneer een kind een goede hechting heeft opgebouwd met één of meerdere verzorgers zal dit tot problemen leiden. De website Gedragsproblemen in de klas (2016), omschrijft verschillende gevolgen van een onveilige hechting, zoals:

- Het kind ontwikkelt geen vertrouwen;

- Het kind heeft moeite met het ondergaan van gezag;
- Het kind heeft moeite met de sociale regels en voelt niet aan wat gepast of ongepast is.

In de klas kan dit onder ander als gevolgen hebben dat het kind brutaal, agressief gedrag vertoont tegenover gezaghebbers zoals bijvoorbeeld een leerkracht. Van belang hierbij is dat er een goede vertrouwensrelatie wordt opgebouwd met betrokkenen.

Dit vraagt om een passend aanbod voor de veranderde populatie. De school heeft al ervaring met zorgaanbieders binnen de school die participeren in gesprekken met school en ouders. Er is hierin geen sprake van structurele afspraken, maar situationeel. Om een passend aanbod te vinden is het noodzakelijk om de samenwerking met jeugdzorgaanbieders verder te versterken. Directeur E. Kloppenburg spreekt de wens uit om voor elk kind één plan te creëren (Persoonlijke mededeling, 20 januari 2017). Het is zinvol om in dit onderzoek in elk geval aandacht te besteden aan de manier waarop de samenwerking tussen de school, jeugdzorgaanbieders en de ouders op dit moment geregeld is. Op grond van deze inzichten is het mogelijk om een aanbeveling te schrijven betreffende een goede integratie van de jeugdhulpverlening binnen SBO De Brug.

1.1.6 Professionals van SBO De Brug

Teamsamenstelling

Directeur E. Kloppenburg benoemt dat de teamsamenstelling op SBO De Brug bestaat uit: directeur; leerkrachten; orthopedagoog; fysiotherapeut; schoolmaatschappelijk werker; logopedist; intern begeleider; (Persoonlijke mededeling, 20 januari 2017).

Intern Begeleider

De ontwikkeling van alle leerlingen en het onderwijs in de groepen worden door de internbegeleiders gevolgd. De internbegeleiders organiseren de zorg en ondersteuning in de school, zoals het plannen van leerling- en groepsbesprekingen. De internbegeleiders begeleiden en adviseren leerkrachten in de uitvoering van de zorg, bieden begeleiding aan leerlingen en kunnen meedenken bij het opstellen van uitvoeringsplannen of handelingsplannen. De internbegeleiders onderhouden contacten met professionals binnen en buiten de school en met instanties die betrokken zijn bij de zorg en begeleiding van kinderen. De internbegeleiders coördineren de zorg wanneer kinderen naast de begeleiding in de groep extra en/of speciale begeleiding nodig hebben, zoals extra begeleiding van de ambulante begeleider, logopedist of fysiotherapeut. Aan de hand van individuele handelingsplannen wordt deze gespecialiseerde hulp ingezet en afgestemd op de onderwijsbehoeftes van de leerling. De inzet van de extra begeleiding gebeurt in overleg met ouders. Ouders worden hierin betrokken en geïnformeerd. De mentorleerkracht is bij vragen of bij zorg het eerste aanspreekpunt voor ouders (Kloppenburg, 2016, p. 22).

Orthopedagoog

Tijdens het interview met directeur E. Kloppenburg vertelde hij dat de orthopedagoog binnen SBO De Brug zich bezig houdt met advisering richting de leerkracht, voeren van oudergesprekken en meedenken op beleidsniveau. Ook vindt er zo'n één keer per week een evaluatie plaats met de directeur. (Persoonlijke mededeling, 20 januari 2017). Samen met leerkrachten en internbegeleiders zijn de orthopedagogen betrokken bij de leerlingenzorg op school. Naast het regelmatig overleg tussen internbegeleider en orthopedagoog wordt deze betrokkenheid vooral zichtbaar in de aanwezigheid van de orthopedagoog bij de diverse leerling besprekingen, de groepsbespreking over het ontwikkelingsperspectief en in het MDO (multidisciplinair overleg) (Kloppenburg, 2016, p. 22).

Fysiotherapeut

Binnen de school is het mogelijk dat een kind fysiotherapie krijgt. Fysiotherapie kan nodig zijn als een kind problemen heeft met het motorisch functioneren, zoals moeite met de fijne motoriek, schrijven, balvaardigheid of het evenwicht. Ook als er sprake is van een probleem met de zintuiglijke

ontwikkeling, de visuele (zicht) en/of auditieve (gehoor) waarneming en tactiele (gevoel) prikkelverwerking kunnen kinderen geholpen worden door de fysiotherapeut. Als ouders of leerkrachten signaleren dat er mogelijk problemen zijn op het gebied van de motoriek kan het kind aangemeld worden bij de fysiotherapeut. Deze aanmelding wordt altijd eerst beoordeeld door de internbegeleider (Kloppenburg, 2016, p. 23).

Logopedist

Bij binnenkomst op De Brug wordt beoordeeld of leerlingen in aanmerking komen voor een logopedisch (standaard)onderzoek of logopedische begeleiding. Dit gebeurt op basis van informatie uit het dossier of een specifieke vraagstelling van de ouders of de groepsleerkracht (Kloppenburg, 2016, p. 23).

Schoolmaatschappelijk werker

De Schoolmaatschappelijk werker is er voor leerlingen, hun ouders en de school. De schoolmaatschappelijk werker kan een brugfunctie vervullen tussen leerling, ouders school en hulpverlening. Wanneer leerkrachten, ouders of anderen vragen hebben over een kind of zich zorgen maken dan kunnen zij bij de schoolmaatschappelijk werker terecht. De schoolmaatschappelijk werker helpt en ondersteunt bij vragen over kinderen en opvoeden. Denk hierbij aan: opvallend gedrag, pesten/gepest worden, onzekerheid/faalangst, problemen met slapen en eten en problemen thuis. De schoolmaatschappelijk werker is bereikbaar via de leerkracht of de internbegeleider (Kloppenburg, 2016, p. 25).

Wat uiteindelijk relevant is voor dit onderzoek, is om te onderzoeken in welke mate deze disciplines binnen SBO werken vanuit één plan, één cliënt (Beleidsplan WMO, 2014, p. 4). In welke mate werken deze verschillende disciplines integraal? En op welke manier werken zij samen met eventuele andere hulpverleningsorganisaties?

1.1.7 Oriëntatie t.a.v. de organisatie

Op de website van Passend Onderwijs (Z.D. a) zegt men het volgende over de samenwerkingsverbanden:

Om elk kind een passende onderwijsplek te bieden, werken scholen samen in regionale samenwerkingsverbanden. Het samenwerkingsverband maakt onder meer afspraken over welke begeleiding de reguliere scholen bieden, welke kinderen een plek kunnen krijgen in het (voortgezet) speciaal onderwijs of speciaal basisonderwijs en over de verdeling van de ondersteuningsmiddelen. Het samenwerkingsverband stemt de plannen af met de gemeente(n) in de regio.

Zowel in het interview als in de Schoolgids van SBO De Brug (2016, p. 13-14) benoemt Kloppenburg hoe samenwerkingsverbanden zijn opgedeeld: “Met de komst van Passend onderwijs is Nederland ingedeeld in deelregio’s oftewel samenwerkingsverbanden. Alle basisscholen, inclusief het speciaal (basis)onderwijs, maken deel uit van een samenwerkingsverband (SWV). De regio waar SBO De Brug onder valt is SWV 23.05. Dit is een samenwerkingsverband dat bestaat uit 4 deelregio's. De bestuurders binnen samenwerkingsverband 23.05 zijn verantwoordelijk voor de zorg op de basisscholen, de speciale basisscholen en scholen voor Speciaal Onderwijs Cluster 3 en 4. SBO De Brug valt onder Deelregio De Brug. Deze deelregio bestaat uit scholen in Zwolle en omstreken die Protestants Christelijk Basisonderwijs aanbieden” (Persoonlijke mededeling, 20 januari 2017).

Vivente-groep is een organisatie die onder deelregio De Brug valt (E. Kloppenburg, persoonlijke mededeling, 20 januari 2017). Onder Vivente-groep vallen 15 scholen, waaronder SBO De Brug. Met de financiële middelen die het SWV heeft streeft men ernaar om de onderwijsondersteuning zo goed

mogelijk te regelen. Leerkrachten, schooldirectie en schoolbestuur leggen verantwoordelijkheid af aan het SWV. Daarbij wordt vooral op drie zaken gelet:

1. Krijgt het kind onderwijs op de beste plek;
2. Wordt het geld daadwerkelijk aan de ondersteuning van het kind besteed;
3. Verloopt het proces goed en zijn er geen wachtlijsten of thuiszitters (Kloppenburg, 2016, p. 8-10).

1.1.8 Gemeente en jeugdhulp

In het Bijlagenboek beleidsplan Jeugd 2015 en 2016 (2014, P. 5), staat dat gemeente en scholen gezamenlijk aan de lat staan om de ondersteuning aan kinderen en jongeren goed vorm te geven. De ontwikkelingen op gebied van Passend Onderwijs dragen bij aan doelstellingen van transitie en transformatie van de jeugdzorg en vice versa. Gezamenlijk hebben zij het doel om een soepel verlopende schoolloopbaan te realiseren met daarnaast een goede ondersteuningsstructuur. De gemeente is daarnaast aangewezen op een samenwerking met jeugdhulp. De gemeente is verantwoordelijk voor een deskundige advisering over en beoordeling van de vraag of er een voorziening op gebied van jeugdhulp nodig is en welke voorziening dat dan is. De gemeente heeft hierbij als uitgangspunt dat er maximaal rekening wordt gehouden met de wensen en behoeften van kinderen, jongeren en ouders om zo een 'op maat gericht' hulpverleningsaanbod te leveren. 'Kind in zijn of haar context' is hierbij uitgangspunt.

Anker (2004, p. 15) beschrijft de uitgangspunten voor gemeente Zwolle in kader van het jeugdhulpstelsel als volgt:

Volgende uitgangspunten heeft de gemeente Zwolle geformuleerd in kader van het jeugdhulpstelsel:

1. Opvoeden versterken
 - Positief opvoeden – het samenwerken met en het verbinden van de leefmilieus van en om kinderen en jongeren is een belangrijk uitgangspunt;
 - De zelfredzaamheid en de eigen kracht van kinderen, jongeren en gezinnen vergroten;
 - Versterken van het gezinssysteem.
2. Een opvoedende leefomgeving
 - Versterken van de sociale leefomgeving van kinderen en jongeren;
 - Ouders en betekenisvolle volwassenen ('groot familie') in directe leefomgeving van kinderen en jongeren zijn essentieel voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren.
3. Hulp in de directe leefomgeving
 - Ondersteuning erbij halen voor zover nodig, in de sociale leefomgeving van kinderen, jongeren en het gezin;
 - Specialistische zorg wordt ook in reguliere sociale leefomgeving van kinderen, jongeren en het gezin ingezet;
 - Constant appél op de plicht van ouders om hun eigen kinderen op te voeden;
 - Ambulante zorg daar waar kan;
 - Zorgcontinuüm: 'de weg terug naar huis wordt bij voorbaat georganiseerd'.
4. Samenhangend aanbod
 - Samenhang tussen domeinen;
 - In de ondersteuning wordt gewerkt volgens het principe 1 gezin, 1 plan en 1 generalist;
 - Doorlopende zorglijnen en duidelijke regievoering;
 - Zorgcontinuüm realiseren: betekenisvolle volwassenen/jongeren en beroepskrachten erbij halen.

Deze uitgangspunten zijn onder andere de motivatie voor de start van integrale samenwerking.

In een interview met Els Bos, programmaleider Werkplaats Sociaal Domein en systeemconsulent, vertelt zij dat de jeugdhulp in Zwolle als volgt is geregeld: Allereerst is er een eerstelijns hulp vanuit het wijkteam. Specifiek kijkend naar jeugdhulp zijn er mensen die SKJ (Stichting Kwaliteitsregister

Jeugd) -geregistreerd zijn, die speciaal toegerust zijn om met jeugd en gezinnen te werken. Hier vallen ook schoolmaatschappelijk werkers en jeugdwerkers naast de huisartsen onder (Persoonlijke mededeling, 10 januari 2017).

Verder vertelt Els Bos: De jeugdhulp in Zwolle bestaat in de tweede plaats uit (tweedelijns) hulp vanuit de gespecialiseerde jeugdhulp vanuit Trias. Trias biedt ambulante gespecialiseerde hulp, zoals IOG (intensieve orthopedagogische gezinsbehandeling), Ouderschapsbemiddeling en (semi) residentiële hulp. De verwijzingen naar Trias vinden plaats vanuit het wijkteam (indicatie) of eventueel via huisartsen. De jeugdhulp in Zwolle bestaat in de derde plaats uit (derdelijns) hulp vanuit gespecialiseerde jeugd ggz-instellingen. Dit zijn instellingen als Karakter en Accare die diagnoses en behandelingen vaststellen voor kinderen met psychopathologie. Deze hulp wordt ingeschakeld op basis van indicatie door het wijkteam, eventueel in overleg met anderen, zoals Trias (Persoonlijke mededeling, 10 januari 2017).

Els Bos vertelt vervolgens wat voor consequenties deze organisatie van jeugdhulp heeft voor het speciaal basis onderwijs. Het speciaal basisonderwijs was gewend om verwijzingen te doen naar gespecialiseerde jeugdhulp en jeugd-ggz en vaak werk(t)en ze hier nauw mee samen. De bedoeling echter is dat op alle scholen, ook scholen voor speciaal onderwijs, het schoolmaatschappelijk werk vanuit de wijkteams gepositioneerd wordt om zowel hulp te bieden als een zorgvuldig afgewogen doorverwijzing te doen naar gespecialiseerde jeugdhulp of jeugd-ggz. Dit is dus een andere focus op jeugdhulpverlening (Persoonlijke mededeling, 10 januari 2017).

1.1.9 Missie en visie van SBO De Brug; gerelateerd aan beroepsethiek

“De missie van Vivente, de organisatie waar SBO De Brug onder valt, is dat Vivente op professionele wijze kwalitatief hoogwaardig onderwijs verzorgt vanuit het geloof in God zoals verwoord in de Bijbel” (Kloppenburg, 2016, p. 8).

De volgende waarden spelen hierbij een belangrijke rol:

- “Ieder mens is een parel in Gods hand;
- leven doen we met elkaar;
- verantwoordelijkheid dragen we samen;
- leren doen we in een veilig schoolklimaat;
- onderwijs houden we in beweging” (Kloppenburg, 2016, p. 8).

Kloppenburg (2016, p. 8) noemt in de schoolgids dat de Vivente-scholen staan voor kwalitatief hoogwaardig onderwijs en dit bevorderen door het unieke van elk kind als uitgangspunt te nemen. Vanuit het christelijk geloof wil men aandacht hebben voor de ontwikkeling van het denken, doen en welbevinden.

De missie en visie van SBO De Brug sluit aan bij de beroepsethiek van een Sociaal Pedagogisch hulpverlener. In de beroepsethiek wordt gesproken over een aantal morele redenen om te helpen:

- Godsdiensten verplichten: “Grote godsdiensten als het jodendom, het christendom en de islam beschouwen het helpen van de medemens in nood als een morele verplichting. De joods-christelijke traditie roept op tot naastenliefde” (Kroon & Ebskamp, 2000, p. 72-75). Bij SBO De Brug speelt geloof ook een belangrijke rol in hun missie en visie: “De missie van Vivente is dat er op professionele wijze kwalitatief hoogwaardig onderwijs verzorgt vanuit het geloof in God zoals verwoord in de Bijbel” (Kloppenburg, 2016, p. 8).
- Betrokkenheid: “Een hulpverlener doet zijn werk omdat hij/zij zich betrokken voelt bij de doelgroep. Het is een ideaal. Het werk wordt met het hart gedaan. Niet verplicht, maar betrokken” (Kroon & Ebskamp, 2000, p. 72-75).

Bij SBO De Brug is deze betrokkenheid te zien in de verantwoordelijkheid die ze voelen voor de kinderen. "Leven doen we met elkaar. Verantwoordelijkheid dragen we samen" (Kloppenburger, 2016, p. 8).

- Hulpverlening en (eigen belangen): "Bij moreel verantwoorde hulpverlening zou je alleen gericht mogen zijn op het belang van anderen. Maar hulpverlening vindt plaats in het spel van de belangen in onze maatschappij. En hulpverleners hebben ook hun eigen belangen" (Kroon & Ebskamp, 2000, p. 72-75).

Bij SBO De Brug is het onderwijs ook gericht op de belangen van het kind: "De Viventescholen staan voor kwalitatief hoogwaardig onderwijs en bevorderen dit door het unieke van elk kind als uitgangspunt te nemen." Hierbij worden echter de medewerkers niet vergeten: "Vertrouwen tonen in haar medewerkers en verbinding verwachten, een professionele cultuur na streven, van medewerkers eigenaarschap vragen" (Kloppenburger, 2016, p. 8). Hieruit is op te maken dat SBO De Brug het vertrouwen en de verbinding van de medewerkers ook belangrijk vindt.

- Het sociaal bewustzijn: "In onze samenleving is het besef gegroeid dat we door collectieve regelingen de zorg voor de hulpbehoevende goed kunnen behartigen. Als dat besef gepaard gaat met bereidheid bij te dragen aan deze collectieve zorg, spreken we van het sociaal bewustzijn" (Kroon & Ebskamp, 2000, p. 72-75).

Bij SBO De Brug is er ook het bewustzijn dat zij als school bij kunnen dragen aan het sociaal bewustzijn. Dit doen ze door het volgende: "Maximale ontplooiing van de talenten van kinderen na streven en kinderen voorbereiden op een wereld waarin kennis, veerkracht, flexibiliteit en competenties zoals samenwerken en informatie verwerken de basis vormen" (Kloppenburger, 2016, p. 8).

1.1.10 Wet- en regelgeving

Jeugdwet

Per 1 januari 2015 hebben de gemeenten de verantwoordelijkheid gekregen voor de jeugdhulp. Op deze manier kunnen de gemeenten de zorg dicht bij de burgers organiseren. Ook is deze manier efficiënter omdat het eenvoudiger en kostenbesparend is. Deze nieuwe organisatie van de jeugdhulp is vastgelegd in de Jeugdwet (Rijksoverheid, Z.D. c). De gemeenten hebben met deze inzet van de Jeugdwet een jeugdhulpplicht, waardoor zij in ieder geval de jeugdigen moeten adviseren welke hulp het beste bij hen past, in samenwerking met de jeugdige een passende vorm van jeugdhulp bieden en zorgen dat deze vorm van jeugdhulp ook daadwerkelijk beschikbaar is. Om aan de jeugdhulpplicht te kunnen voldoen, beschikken gemeenten over beleidsplannen en een verordening (Rijksoverheid, Z.D. c). Onder Jeugdhulp valt daadwerkelijk elke vorm van jeugdhulp inclusief specialistische hulp zoals: jongeren met een verstandelijke beperking, jeugd-ggz, jeugdzorgplus, gesloten jeugdzorg, de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen en de uitvoering van de jeugdreclassering. De Wet passend onderwijs en de participatiewet vallen niet onder de Jeugdwet (Nederlands Jeugd Instituut, Z.D. c). De Jeugdwet bepaalt dat gemeenten financieel verantwoordelijk zijn voor de jeugdhulp. De gedachte hierachter is dat één verantwoordelijke organisatie meer samenwerking en vernieuwing kan organiseren in de hulp aan kinderen en hun gezin. Experts in de integrale jeugdhulp geven echter aan dat de gemeentelijke financiering het integraal werken binnen de jeugdhulp in de weg kan staan. Dit omdat maar één partij financiering ontvangt, terwijl meerdere partijen hulp bieden (Nederlands Jeugdinstituut, Z.D. c).

In het Bijlageboek Beleidsplan Jeugdhulp 2015 en 2016 (2014, p. 13) staan de basisvoorwaarden beschreven waaraan gemeenten zich moeten houden bij de invulling van lokale jeugdhulp:

- a. Iedere gemeente zorgt ervoor dat de lokale toegang voldoet aan de kaders die vanuit de Jeugdwet worden gesteld;
- b. Iedere gemeente zorgt ervoor dat de professionals bij de lokale toegang beschikken over de juiste competenties en de benodigde bevoegdheden, conform de wettelijke voorwaarden

bij de toegang: de norm verantwoorde werkhouding en de eisen uit art. 2.1. van het Uitvoeringsbesluit.

- c. Iedere gemeente werkt volgens de regionale visie 'opvoeden versterken';
- d. Iedere gemeente zorgt voor voldoende expertise in haar lokale basisteam;
- e. Iedere gemeente legt in haar beleid vast wie bevoegd is tot het toe leiden naar de zwaardere vormen van jeugdhulp en geeft hiervoor mandaat aan deskundige generalisten;
- f. Voordat doorgeleid wordt naar zorg op de zwaardere interventieniveaus vindt er lokaal of regionaal consultatie plaats bij gedragswetenschapper of GZ psycholoog;
- g. Iedere gemeente zorgt voor onafhankelijke generalisten in het toe leiden naar zwaardere vormen van jeugdzorg;
- h. Iedere gemeente zorgt voor voldoende expertise in haar lokale toegang in de vorm van versterking nuldelijn in de vorm van een gedragswetenschapper en GZ psycholoog;
- i. Iedere gemeente zorgt voor een goede sociale kaart jeugd;
- j. Wanneer er sprake is van zorg op de interventieniveaus 5, 6 en 7 (specialistische (intensieve) ondersteuning en niet-ambulante zorg) blijft de lokale gemeente verantwoordelijk voor de casusregie. De gemeente wijst hiervoor een casusregisseur toe;
- k. Casusregisseur van de lokale gemeente heeft de regie, draagt zorg voor een integrale toewijzing van zorg, ziet toe op de duur van de hulpverlening en monitort de inzet op de zwaardere interventieniveaus.
- l. Gezinsplan is leidend. In het gezinsplan worden de te behalen doelen vastgesteld en evaluatiemomenten opgenomen. Tijdens deze evaluatiemomenten wordt door degeneralist/casusregisseur getoetst of de hulp voortgezet dient te worden. Dit gebeurt minimaal één keer per kalenderjaar.

Passend onderwijs: toelating en financiering

Op 1 augustus 2015 is de Wet passend onderwijs ingevoerd. Dit betekent dat samenwerkingsverbanden van schoolbesturen verplicht worden om een ondersteuningsplan op te stellen. In dit plan worden afspraken gemaakt over het niveau van basisondersteuning op scholen, over de manier waarop een samenhangend geheel van voorzieningen voor extra ondersteuning binnen en tussen de scholen wordt georganiseerd en over de verdeling van de middelen. Een samenwerkingsverband is verplicht om een plan van ondersteuning af te stemmen op het beleidsplan over jeugdhulp van de gemeente, volgens de Wet passend onderwijs (Nederlands Jeugdinstituut, Z.D. c). Daarnaast heeft het samenwerkingsverband de taak om te beslissen waar de leerling wordt geplaatst, in Speciaal Basisonderwijs (SBO) of het (Voortgezet) Speciaal Onderwijs ((V)SO). In de Wet passend onderwijs staat vastgesteld dat in het samenwerkingsverband wordt beslist of een leerling kan worden toegelaten tot het SBO of (V)SO. De school waar de leerling is aangemeld of ingeschreven staat, vraagt een toelaatbaarheidsverklaring aan bij het samenwerkingsverband. Bij de beslissing of de leerling dan wel of niet wordt toegelaten, betreft het samenwerkingsverband het advies van deskundigen. Er wordt een schriftelijke bevestiging van het besluit over de toelaatbaarheid van een leerling uitgereikt aan de aanvragende school en de ouders (Passend Onderwijs, Z.D. c).

Scholen werken samen in een samenwerkingsverband. Een samenwerkingsverband is geregeld per regio. Scholen werken samen om het Passend Onderwijs in een regio te verzorgen. Deze regionale samenwerkingsverbanden ontvangen geld voor extra ondersteuning. Dit geld wordt verdeeld over de scholen in hun regio. Scholen kunnen op deze manier de extra begeleiding van leerkracht en leerlingen financieren. Ook kan er lesmateriaal aangeschaft worden. Door de verdeling in scholen kan er beter rekening gehouden worden met de onderwijsbehoefte van leerlingen (Rijksoverheid, Z.D. d).

1.2 Probleemomschrijving: doelstelling, vraagstelling en deelvragen

1.2.1 Probleemomschrijving en doelstelling

Probleemomschrijving

Door de invoering van het passend onderwijs en de nieuwe Jeugdwet heeft SBO De Brug het voornemen om een nieuwe manier van werken (één plan, één kind, één aanpak) te starten. Dit vergt een nauwe samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg. Onderwijs als vindplaats van problemen waardoor vroegtijdig gesignaleerd kan worden en zorg snel ingezet kan worden. Hiervoor is een projectgroep opgestart met betrokken hulpverleningsinstanties, medewerkers vanuit SBO De Brug, Gemeente Zwolle en medewerkers van Kennisplatform Jeugd. De projectgroep heeft behoefte aan overzicht van de huidige samenwerking tussen de betrokken partijen.

Doelstelling

Met dit onderzoek hoopt de opdrachtgever te weten te komen of er knelpunten zijn in de integrale samenwerking, omtrent de zorgondersteuning van de leerling, tussen medewerkers van SBO De Brug, ouders en betrokken hulpverleningsinstanties.

1.2.2 Centrale vraagstelling

Hoe kan het zorgaanbod voor de leerling van SBO De Brug aansluiten bij de landelijke ontwikkelingen omtrent de Wet passend onderwijs en de Jeugdwet met het oog op de integrale samenwerking?

1.2.3 Deelvragen

1. Welke (jeugd)hulpverleningsinstanties zijn op dit moment betrokken bij de leerlingen van SBO De Brug?

Door middel van deze deelvraag is onderzocht van welke (jeugd)hulpverleningsinstanties buiten SBO De Brug de leerlingen gebruik maken. Dit is onderzocht door middel van een analyse van de zorgdossiers van de leerlingen binnen SBO De Brug. Op deze manier is in kaart gebracht welke (jeugd)hulpverleningsinstanties het meest relevant zijn voor een integrale samenwerking.

2. Welke kansen en bedreigingen zien de professionals van SBO De Brug met betrekking tot de integrale samenwerking met (jeugd)hulpverleningsinstanties?

Door middel van deze deelvraag is onderzocht hoe professionals van SBO De Brug een integrale samenwerking voor ogen hebben. Welke kansen en bedreigingen zien zij? Door middel van interviews zijn deze gegevens in kaart gebracht.

3. Hoe kijken ouders aan tegen een integrale samenwerking tussen SBO De Brug en (jeugd)hulpverleningsinstanties?

Door middel van deze deelvraag is geanalyseerd hoe ouders een integrale samenwerking voor ogen hebben. Is er sprake van weerstand of zien ouders juist kansen? Dit is onderzocht door middel van een enquête.

4. Welke kansen en bedreigingen zien (jeugd)hulpverleningsinstanties met betrekking tot een integrale samenwerking met SBO De Brug?

Door middel van deze deelvraag is onderzocht hoe medewerkers van de betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties in de toekomst een integrale samenwerking met SBO De Brug voor zich zien. Belangen en behoeften van organisaties zijn in kaart gebracht. Dit is gedaan door middel van interviews met desbetreffende medewerkers van (jeugd) hulpverleningsinstanties.

1.3 Begripsafbakening

Begrip	Definitie
Zorgaanbod binnen SBO De Brug	Het zorgaanbod is het aanbod van zorgproducten. Onder het zorgaanbod binnen SBO De Brug wordt verstaan: het aanbod op het gebied van ondersteuning voor de leerling door interne onderwijs- en ondersteunende professionals.
SBO De Brug	SBO De Brug is een christelijke school voor speciaal basisonderwijs.
Speciaal Basisonderwijs	Het Speciaal Basisonderwijs biedt onderwijs aan leerlingen die zich niet optimaal ontwikkelen binnen het regulier onderwijs en daarom extra ondersteuning nodig hebben. Hierbij moet worden gedacht aan leerproblemen, concentratieproblemen en gedragsproblemen.
Landelijke ontwikkelingen	Onder de landelijke ontwikkelingen worden de decentralisatie van de Jeugdzorg naar de Gemeente, de invoering van de Wet passend onderwijs en de invoering van de Jeugdwet verstaan.
Wet passend onderwijs	De Wet passend onderwijs houdt in dat de overheid voor elke leerling een passende plek zoekt in het onderwijs afgestemd op de behoefte van de leerling.
Jeugdwet	Onder de Jeugdwet wordt verstaan: de organisatie van de jeugdhulp dicht bij de inwoners.
Integrale samenwerking	De overkoepelende samenwerking tussen ouders, school en (jeugd)hulpverleningsinstanties
Leerkrachten	Beroepsprofessionals om kinderen te onderwijzen op SBO De Brug.
Ouders	Een ouder is een individu dat één of meerdere nakomelingen heeft op SBO De Brug.
(Jeugd)hulpverleningsinstanties	Onder (Jeugd)hulpverleningsinstanties wordt het zorgaanbod buiten SBO De Brug verstaan. Zij leveren aanbod op het gebied van ondersteuning voor de leerling door zorgprofessionals vanuit externe (jeugd)hulpverleningsinstanties.

Visie	Een inspirerend toekomstbeeld over de organisatie van het zorg- en hulpverleningsaanbod binnen SBO De Brug.
SKJ-registratie	Geregistreerde Jeugd professionals

Hoofdstuk 2 - Methoden

2.1 Onderzoeksgroep

In deze paragraaf staat beschreven welke onderzoeksdoelgroepen er onderzocht zijn. Eerst staat beschreven welke onderzoeksdoelgroep er gehanteerd is bij het dossieronderzoek. Vervolgens staat beschreven welke onderzoeksdoelgroep er gehanteerd zijn bij het afnemen van de interviews. Tenslotte staat beschreven welke onderzoeksdoelgroep er onderzocht is doormiddel van enquêtes.

2.1.1 Onderzoeksdoelgroep dossieronderzoek

Populatie en wijze van benadering

De populatie van het dossieronderzoek betreft de leerlingen van SBO De Brug. In het dossier werd onderzocht welke hulpverleningsinstanties betrokken zijn bij de leerling. Omdat de leerlingen minderjarig zijn en niet bevoegd zijn om zelf toestemming te geven voor inzage, zijn de ouders middels een brief benaderd om toestemming te geven voor het dossieronderzoek. Enkele ouders hebben aangegeven geen toestemming te verlenen voor inzage dossier.

Steekproef

De onderzoeksdoelgroep is gevormd door een selecte clustersteekproef. De totale populatie bestaat uit 148 leerlingen van SBO De Brug. Er wordt gestreefd naar inzage van het maximale aantal dossiers. Uiteindelijk is er bij vijf ouders sprake van non-respons. Zij hebben aangegeven geen toestemming te verlenen voor het dossieronderzoek. De operationele populatie bedroeg op het moment van het dossieronderzoek 143 leerlingen van SBO De Brug. Dit is ongeveer 97 procent van de totale populatie.

2.1.2 Onderzoeksdoelgroep interviews professionals SBO De Brug

Populatie en wijze van benadering

De populatie betreft de professionals van SBO De Brug. Hierbij gaat het om professionals met verschillende functies, taken en expertise. In verband met de beperkte tijd die beschikbaar was voor dit onderzoek is er voor gekozen om een selecte groep professionals van SBO De Brug te interviewen. Hierbij is er wel voor gekozen om van elke functie minimaal één professional te interviewen zodat het onderzoek representatief is voor de gehele populatie. De professionals van SBO De Brug zijn geïnformeerd middels een korte introductie door de onderzoeksgroep. De directeur van SBO De Brug heeft de professionals mondeling benaderd voor de interviews en heeft de interviews schriftelijk ingepland.

Steekproef

De totale populatie bestaat uit 26 professionals van SBO De Brug. De uiteindelijke onderzoeksdoelgroep voor de interviews is doormiddel van een selecte steekproef samengesteld. Er is gekozen voor negen leerkrachten, twee intern begeleiders, twee orthopedagogen, een logopedist, een gymdocent, een schoolmaatschappelijk werker en een fysiotherapeut. Dit vormt de operationele populatie. De operationele populatie bedraagt ongeveer 65 procent van de totale populatie.

Opvallende kenmerken

Uit de 17 professionals zijn negen leerkrachten gekozen die elk een klas binnen SBO De Brug vertegenwoordigen. Dit betreft de groepen één t/m acht en de overbruggingsklas.

2.1.3 Onderzoeksdoelgroep interviews professionals (Jeugd)hulpverleningsinstanties

Populatie en wijze van benadering

De populatie betreft de professionals van de betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties bij SBO De Brug. Hier gaat het om professionals van de hulpverleningsinstanties Accare en Vitree. Zij zijn op dit moment binnen SBO De Brug aan het werk als ambulant begeleider of hebben vanuit hun functie te maken met SBO De Brug. Via de directeur zijn de emailadressen en telefoonnummers van de professionals verkregen. De professionals van Vitree en Accare zijn doormiddel van een telefoongesprek geïnformeerd over de interviews. Na het telefoongesprek is er een email gestuurd naar de (jeugd)hulpverleners met een aantal voorstellen voor data. Middels email en telefonisch contact zijn de afspraken voor de interviews gemaakt.

Steekproef

De totale populatie betreft de professionals van Vitree en Accare. Middels een selecte steekproef is er een onderzoeksdoelgroep geselecteerd bestaande uit vier professionals van Vitree en twee professionals van Accare. Deze professionals zijn betrokken bij SBO De Brug en vormen de operationele populatie. Er is hierbij gekozen om professionals in verschillende functies te interviewen. Het gaat om de volgende functies: regiomanager, gezinsbehandelaar en cognitief gedragstherapeut, gedragsdeskundige en coach, teammanager en twee ambulant begeleiders.

Opvallende kenmerken

Opvallend was dat er vier professionals van Vitree betrokken bij SBO De Brug in tegenstelling tot twee professionals van Accare. Dit heeft te maken met het feit dat Vitree meer uren op SBO De Brug aanwezig is, dan Accare.

2.1.4 Onderzoeksdoelgroep enquêtes

Populatie en wijze van benadering

De populatie betreft de ouders van de leerlingen van SBO De Brug. Zij hebben deelgenomen aan dit onderzoek middels een enquête. De ouders zijn in kennis gesteld over dit onderzoek middels een brief, zie bijlage 1. In deze brief werd een korte introductie van dit onderzoek beschreven en de ouders werden geïnformeerd over het dossieronderzoek en de enquête. Tevens is in de brief toestemming van de ouders gevraagd voor het dossieronderzoek.

Steekproef

De totale populatie bestaat uit 151 ouder(s) van de leerlingen van SBO De Brug. Dit vormt de onderzoeksdoelgroep. 57 ouders hebben de enquête ingevuld. Dit is 37,7% van de totale populatie. Vooraf is gestreefd naar een gewenste steekproefomvang van 98 respondenten. Dan zou het gaan om een betrouwbaarheidsniveau van 90% en een foutenmarge van 5%. De gewenste steekproefomvang is niet behaald. Wel is er een steekproefomvang met een betrouwbaarheidsniveau van 90% en een foutenmarge van 10% behaald. Hierbij is de gewenste steekproefomvang 47 respondenten.

Opvallende kenmerken

Na het sturen van twee herinneringen per mail is de gestreefde gewenste steekproefomvang niet behaald. De steekproefomvang met een betrouwbaarheidsniveau van 90% en een foutenmarge van 10% is wel behaald. Omdat de foutenmarge hoog is, moet er met voorzichtigheid worden gesproken over de resultaten.

2.2 Onderzoeksprocedures

In deze paragraaf worden de keuzes voor de dataverzamelmethode, de werkwijze, de mogelijkheden en beperkingen van het dossieronderzoek, de enquêtes en de half-gestructureerde interviews beschreven.

2.2.1 Dossieronderzoek

Keuze voor methode

In overeenstemming met de opdrachtgever is besloten om een dossieronderzoek te houden. Doormiddel van deze kwantitatieve dataverzamelmethode kan efficiënt en nauwkeurig in kaart worden gebracht welke (jeugd)hulpverleningsinstanties betrokken zijn bij de leerlingen van SBO De Brug. Dit betreffen de (jeugd)hulpverleningsinstanties buiten SBO De Brug aangezien omdat met deze instanties een integrale samenwerking gerealiseerd zou kunnen worden. Het dossieronderzoek betreft de leerlingen van SBO De Brug, in totaal 148 leerlingen.

Werkwijze

Aan ouders werd door directeur E. Kloppenburg per brief om toestemming gevraagd om het dossier van hun kind in te zien. Deze brief is bijgevoegd in bijlage 1. Ouders konden per mail aangeven wanneer zij geen toestemming gaven voor de inzage van het dossier. Vijf ouders hebben aangegeven geen toestemming te verlenen voor inzage van het dossier. Deze namen zijn doorgegeven aan de onderzoeksgroep en deze dossiers zijn niet ingekeken. Zowel het papieren dossier als het digitale dossier op Parnassys (leerlingvolgsysteem van SBO De Brug) zijn ingekeken. Er was namelijk sprake van een overgang van papieren dossiers naar een elektronisch dossier waardoor beide dossiers moesten worden nagekeken. Tijdens het dossieronderzoek werd geturfd welke (jeugd)hulpverleningsorganisatie(s) betrokken zijn bij de leerling. Een kanttekening hierbij is dat de Zorgboerderijen, Sociaal Wijkteams en Bureau Jeugdzorg buiten beschouwing zijn gelaten aangezien door de onderzoeksgroep een integrale samenwerking met deze instanties niet realiseerbaar wordt geacht binnen SBO De Brug. Om de anonimiteit van de leerlingen te waarborgen is er voor gekozen om alleen de gevonden informatie over de betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties te verwerken.

Uitvoering

Het dossieronderzoek werd bij 143 leerlingen afgenomen. De onderzoeksgroep is van mening dat het vijftal afzeggingen voor inzage van het dossier geen vertekend beeld geeft van de operationele populatie.

2.2.2 Half-gestructureerde interviews

Keuze voor methode

Er is gekozen voor half-gestructureerde interviews omdat er doormiddel van deze kwalitatieve dataverzamelmethode ruimte wordt gecreëerd voor ideeën, wensen, gedachten en aanvullende informatie vanuit de hulpverlener en professional van SBO De Brug.

Werkwijze

Allereerst is er een topic-lijst opgesteld met daarin hoofdvragen met onderwerpen waarop doorgevraagd kan worden. Voor de topic-lijst van de professionals van SBO De Brug wordt verwezen naar bijlage 3. Voor de topic-lijst van de professionals van Vitree en Accare wordt verwezen naar bijlage 4. Het interview is in duo's afgenomen om de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te verhogen. Vooraf aan het interview is gevraagd of de professional bezwaar had tegen de opname van het interview en het noemen van de functie. Er waren geen hulpverleners of professionals van SBO De Brug die bezwaar hadden tegen het opnemen van het interview. Tijdens het interview is de topic-lijst gehanteerd. Na het interview heeft de professional en hulpverlener mondeling de uitnodiging gekregen voor de presentatie. De uitnodiging is later per mail opgestuurd.

Mogelijkheden en beperkingen

De mogelijkheid van het houden van interviews is dat de professionals de ruimte krijgen voor hun eigen verhaal. Ook hebben alle professionals toestemming gegeven voor de opname van het interview wat maakt dat de uitkomsten betrouwbaar zijn. Een beperking was dat de professionals een hoge werkdruk ervaren wat maakt dat er op korte termijn geen interview gepland kon worden. Hierop is ingespeeld door de interviews vroegtijdig te plannen.

2.2.3 Enquêtes

Keuze voor methode

Er is gekozen voor een survey onderzoek omdat de totale populatie 151 ouders betreft. Wat betreft de tijd is het niet haalbaar om interviews met de totale populatie te houden. Daarom is er voor een enquête gekozen omdat dit een anonieme en efficiënte manier van werken is. Dit betreft een kwantitatieve dataverzamelmethode.

Werkwijze

Allereerst is er een brief (bijlage 1) verstuurd naar ouders van leerlingen van SBO De Brug om de ouders te informeren over het dossieronderzoek en de enquête. Hierna is er door de onderzoeksgroep een internet enquête opgesteld (bijlage 2) met daarin een deel algemene gegevens, stellingen voor ouders waarvan het kind hulpverlening ontvangt, stellingen voor ouders waarvan het kind geen hulpverlening ontvangt en een open ruimte voor vragen en opmerkingen. Deze enquête is via mail door directeur E. Kloppenburg verstuurd naar 151 ouders van leerlingen van SBO De Brug. Omdat de respons na een week 20 ouders was, is in de weken daarna besloten om twee reminders te sturen, waarin het belang van het onderzoek en de anonimiteit werd benadrukt. Na de eerste reminder hebben in totaal 35 ouders gereageerd, na een tweede reminder hebben in totaal 57 ouders gereageerd. De onderzoeksgroep heeft besloten het hierbij te laten en 57 ouders te zien als de operationele populatie.

Mogelijkheden en beperkingen

De mogelijkheden van dit instrument is dat het efficiënt is omdat er een grote populatie in één keer bereikt kan worden. Verder is het anoniem wat maakt dat er een grotere kans is dat de populatie geen drempel ervaart om privacygevoelige antwoorden te delen. Een beperking van dit instrument was dat de kans aanwezig is dat ouders niet het belang inzien van het onderzoek en daarom geen medewerking willen verlenen door de enquête in te vullen. Door de anonimiteit en het belang van het onderzoek te benadrukken is er getracht een hogere respons te krijgen. Verder kan de vraagstelling doormiddel van een vijfpuntschaal in de vorm van stellingen een beperking zijn aangezien ouders niet genoeg ruimte krijgen voor hun eigen mening. Door een ruimte te creëren voor vragen en opmerkingen is hierop ingespeeld.

2.3 Meetinstrumenten

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van drie verschillende meetinstrumenten: een dossieronderzoek, een kwalitatief onderzoek door middel van twee half-gestructureerde interviews en een (internet)enquête. In deze paragraaf is beschreven hoe het dossieronderzoek, de interviews en de enquête zijn vormgegeven in het onderzoek.

2.3.1 Dossieronderzoek

Het voornaamste uitgangspunt van het dossieronderzoek was het in kaart brengen van de betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties bij de leerlingen van SBO De Brug. Tevens is door middel van het dossieronderzoek onderzocht in welke mate de (jeugd)hulpverleningsinstanties betrokken zijn bij leerlingen van SBO De Brug. Het dossieronderzoek is uitgevoerd middels de Turfmethode. Zowel de schriftelijke als de digitale dossiers van de leerlingen zijn ingekeken, vervolgens zijn de betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties geturfd.

Validiteit

Om de betrouwbaarheid van de resultaten van het dossieronderzoek te verhogen, zijn de resultaten van het dossieronderzoek vergeleken met de resultaten van een vraag in de enquête voor ouders. Deze vraag ging over de betrokkenheid van (jeugd)hulpverleningsinstanties bij leerlingen van SBO De Brug. Verder heeft het dossieronderzoek een betrouwbaar karakter vanwege de inzage van zowel het schriftelijk als het digitale dossier van de leerling.

2.3.2 Interviews

Interviews met professionals van SBO De Brug

Middels interviews met professionals van SBO De Brug is in kaart gebracht welke kansen en bedreigingen werden gezien met het oog op een integrale samenwerking met (jeugd)hulpverleningsinstanties. De werkdruk van de professionals had een belemmering op kunnen leveren tijdens de afname van de interviews. Hier is rekening mee gehouden door de professionals van SBO De Brug vroegtijdig op de hoogte te stellen van de interviews. Voor het afnemen van de interviews is het 'Interviewschema professionals SBO De Brug' gehanteerd. Dit interviewschema is bijgevoegd aan dit document, namelijk bijlage 3. Hierin staat, behalve de concrete aanpak voor het afnemen van de interviews, een topiclijst vermeldt. De topiclijst is opgesteld op basis van de volgende deelvraag: 'Welke kansen en bedreigingen zien de professionals van SBO De Brug met betrekking tot de integrale samenwerking met (jeugd)hulpverleningsinstanties?'

Interviews met (jeugd)hulpverleningsinstanties

Door middel van interviews met (jeugd)hulpverleningsinstanties zijn de kansen en bedreigingen, die de professionals zien met betrekking tot een integrale samenwerking met SBO De Brug, in kaart gebracht. Met een eventuele beperking op het gebied van de tijd van de hulpverlener is rekening gehouden door vroegtijdig contact te zoeken met hulpverleners van (jeugd)hulpverleningsinstanties. Door bondig uit te leggen wat het belang is van dit onderzoek voor zowel SBO De Brug, ouders en de (jeugd)hulpverleningsorganisatie zelf, is voorkomen dat hulpverleners geen medewerking wilden verlenen omdat zij het nut van het onderzoek niet zouden inzien. Leidend voor het afnemen van de interviews is geweest het 'Interviewschema professionals (jeugd)hulpverleningsinstanties' (bijlage 4). Hierin staat, behalve de concrete aanpak voor het afnemen van de interviews, een topiclijst vermeldt. De topiclijst is opgesteld op basis van de volgende deelvraag: 'Welke kansen en bedreigingen zien (jeugd)hulpverleningsinstanties met betrekking tot een integrale samenwerking met SBO De Brug?'

Validiteit

Het belangrijkste aspect van de half-gestructureerde interviews was het in kaart brengen van de beleving en zienswijze van de respondenten. Er zijn half-gestructureerde interviews afgenomen bij zowel professionals van SBO De Brug als bij professionals van (jeugd)hulpverleningsinstanties. Met de kwaliteit en de betrouwbaarheid is rekening gehouden door de interviews in duo's af te nemen. Verder gaven de vooraf opgestelde topiclijsten een houvast tijdens het afnemen van de interviews, dit heeft ervoor gezorgd dat niet is afgeweken van het hoofddoel van het afnemen van de interviews. Daarnaast is er van ieder interview een opname gemaakt door middel van een voicerecorder, vervolgens is de opname uitgewerkt in een transcriptie. Op deze manier is rekening gehouden met de betrouwbaarheid door tijdens de analyse gebruik te maken van de originele bewoordingen van de respondenten. Tenslotte hebben de getranscribeerde interviews een inzage in de interviews in originele bewoordingen mogelijk gemaakt.

2.3.3 (Internet)enquête

Door middel van de afgenomen (internet)enquête bij ouders van leerlingen van SBO De Brug is in kaart gebracht wat de visie van ouders is met betrekking tot een integrale samenwerking tussen SBO De Brug en (jeugd)hulpverleningsinstanties. De enquête is gebaseerd op de volgende deelvraag: 'Hoe kijken ouders aan tegen een integrale samenwerking tussen SBO De Brug en (jeugd)hulpverleningsinstanties?' De enquête is vooraf uitgewerkt in een document, deze is toegevoegd in bijlage 2. Vervolgens is de enquête uitgezet in Google Forms. In de opbouw van de enquête is rekening gehouden met het verschil tussen ouders waarvan het kind geen (jeugd)hulpverlening ontvangt en ouders waarvan het kind wel (jeugd)hulpverlening ontvangt. Dit onderscheid is in de enquêtes verwerkt doordat er voor ouders waarvan het kind geen gebruik maakt van (jeugd)hulpverlening, een doorverwijzing was naar algemene stellingen over een integrale samenwerking. Voor ouders waarvan het kind wel gebruik maakt van (jeugd)hulpverlening waren er stellingen met betrekking tot de huidige ervaringen met een integrale samenwerking tussen SBO De Brug en (jeugd)hulpverleningsinstanties. Met de beperking dat ouders niet zouden willen meewerken aan de enquête is rekening gehouden door de inleidende brief vooraf aan de enquête door directeur E. Kloppenburg te laten opsturen. Ouders waren al bekend met hem, dus zou dit een eventuele drempel voor de medewerking kunnen wegnemen. Verder is ook, rekening houdend met de eventuele weerstand van ouders, vooraf vermeld dat de gegevens anoniem verwerkt zouden worden. Met de vooraf bedachte beperking dat er te weinig respons zou komen op de enquête is rekening gehouden door twee reminders te versturen.

Validiteit

Bij het analyseren van de resultaten van de enquêtes, was te achterhalen of de antwoorden van ouders consistent waren aan elkaar. Dit maakt het de (internet)enquête betrouwbaar.

2.4 Analyseprocedures

In deze paragraaf wordt beschreven welke analyseprocedures zijn toegepast bij het dossieronderzoek, de interviews en de enquêtes.

2.4.1 Dossieronderzoek

De turflijst op papier is verwerkt in Microsoft Word. Voor de turflijst wordt verwezen naar bijlage 5. Vervolgens zijn deze gegevens ingevuld in een datamatrix van Microsoft Excel. Deze gegevens zijn in Microsoft Excel omgezet in kruistabellen en staafdiagrammen. Op deze manier zijn de resultaten zo overzichtelijk mogelijk weergegeven aangezien er sprake is van enkele categorieën en de verhoudingen van de categorieën inzichtelijk worden weergegeven (Verhoeven, 2011). Verder is er gebruik gemaakt van percentages om de resultaten te verduidelijken.

2.4.2 Interviews

Voor de uitwerking van de interviews zijn de opnames van de interviews teruggeluisterd. Tijdens het terugluisteren, zijn de interviews getranscribeerd in Microsoft Word. Vervolgens zijn de interviews uiteengehaald, gecodeerd en gestructureerd aan de hand van de volgende stappen (Verhoeven, 2011):

- Stap 1 De gegevens zijn verdeeld in kleine fragmenten doormiddel van een kernwoord.
- Stap 2 Er is een waardeoordeel toegekend aan de kleine fragmenten.
- Stap 3 De fragmenten zijn open gecodeerd door een code aan te brengen bij het fragment.
- Stap 4 De fragmenten zijn gegroepeerd in categorieën waaraan een kleurencode is vastgemaakt.
- Stap 5 De categorieën zijn onderverdeeld in overkoepelende thema's.
- Stap 6 Binnen de overkoepelende thema's en de categorieën zijn verbanden aangebracht waardoor er een samenhang van de verkregen informatie ontstond.
- Stap 7 De overkoepelende thema's, de categorieën en de verbanden die uit de analyse voortkwamen, zijn verwerkt in een schematisch overzicht.

Voor de analyse van de interviews doormiddel van een schematisch overzicht, wordt verwezen naar bijlage 6.

2.4.3 Enquêtes

Bij iedere vraag in de enquête zijn aan de antwoordmogelijkheden waardes toegekend doormiddel van een vijfpuntschaal: helemaal mee oneens - helemaal mee eens. Het programma 'Google Forms', waarmee de enquête is opgesteld en afgenomen, heeft de mogelijkheid geboden om deze cijfers te exporteren naar een spreadsheet bestand in Microsoft Excel. In Microsoft Excel zijn de cijfers omgezet in staafdiagrammen, kruistabellen, percentages en cirkeldiagrammen. Dit is gedaan om de resultaten van de enquête inzichtelijk te maken aan de hand van categorieën (Verhoeven, 2011). Tijdens de uitwerking van de resultaten is onderzocht welke gegevens uit de enquête relevant zijn voor de beantwoording van de deelvraag. Alleen deze gegevens zijn uitgewerkt in Microsoft Excel.

Hoofdstuk 3 - Resultaten

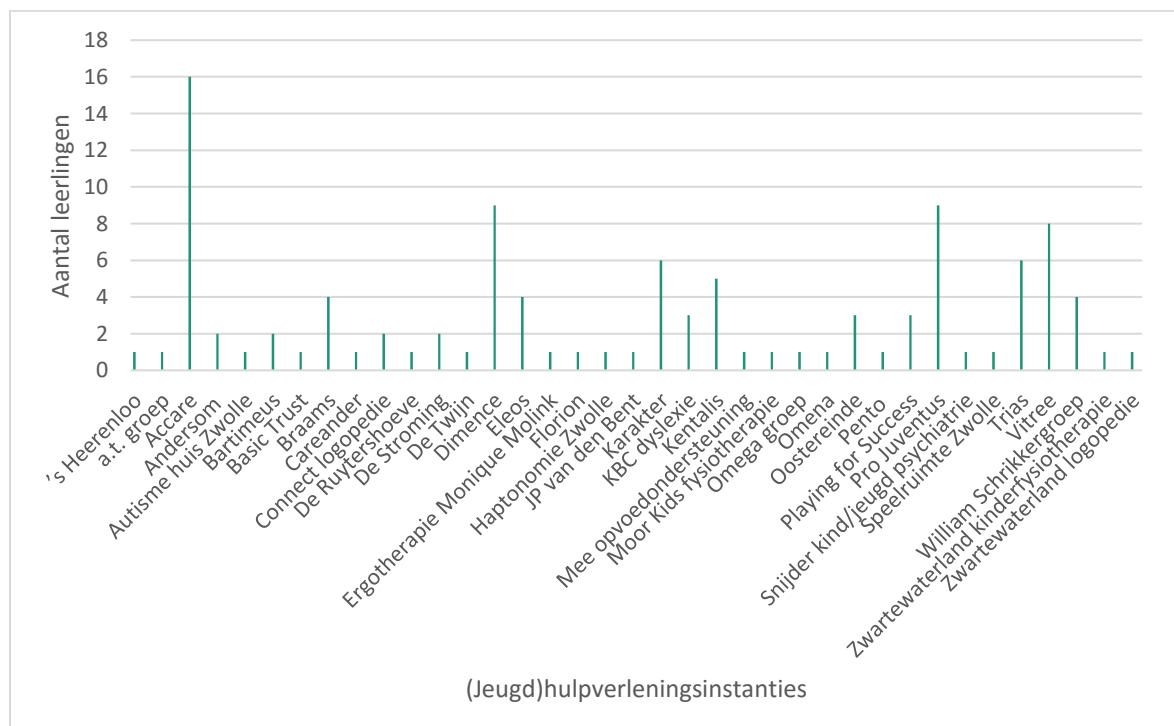
3.1 Inleiding

Om de hoofdvraag van het onderzoek te beantwoorden zijn er vier deelvragen opgesteld. Deelvraag 1 is beantwoordt door middel van een dossieronderzoek en één vraag uit de enquête voor de ouders van leerlingen van SBO De Brug. Er is onderzocht welke (jeugd)hulpverleningsinstanties zijn betrokken bij de leerlingen van SBO De Brug. Op deelvraag 2 en 4 wordt een antwoord gegeven door middel van interviews met professionals van SBO De Brug en professionals van de betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties. In deze interviews is gevraagd naar welke kansen en bedreigingen zij zien met betrekking tot een integrale samenwerking. Deelvraag 3 is door middel van een internetenquête onderzocht. Deze internetenquête is ingevuld door ouders van leerlingen van SBO De Brug.

3.1.1 Deelvraag 1: Welke (jeugd)hulpverleningsinstanties zijn op dit moment betrokken bij de leerlingen van SBO De Brug?

Meest betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties

In totaal zijn de dossiers van 143 leerlingen van SBO De Brug ingekeken. Dit vormt de respondentengroep uit een totale populatie van 148 leerlingen. Figuur 1 maakt inzichtelijk welke (jeugd)hulpverleningsinstanties er betrokken zijn bij het aantal leerlingen van SBO De Brug. Uit figuur 1 is op te maken dat Accare in ruime meerderheid (22,9%) is betrokken bij de populatie. Daarnaast is bij negen leerlingen hulpverlening van Stichting Dimence (12,9%) en Pro Juventus (12,9%) gesignaleerd. Deze instellingen zijn beide evenveel betrokken bij de populatie. Verder is Vitree bij acht leerlingen (11,4%) gesignaleerd. Dit zijn de (jeugd)hulpverleningsinstanties met grootste betrokkenheid bij de populatie.

Figuur 1. Betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties bij leerlingen van SBO De Brug (N=143)

Mate van betrokkenheid

Uit tabel 1 is op te maken dat iets meer dan de helft (54%) van de (jeugd)hulpverleningsinstanties is betrokken bij één leerling van de populatie. Dat betekent dat er een groot aantal betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties zijn, en het aantal leerlingen waarbij een (jeugd)hulpverleningsinstantie betrokken is, laag is.

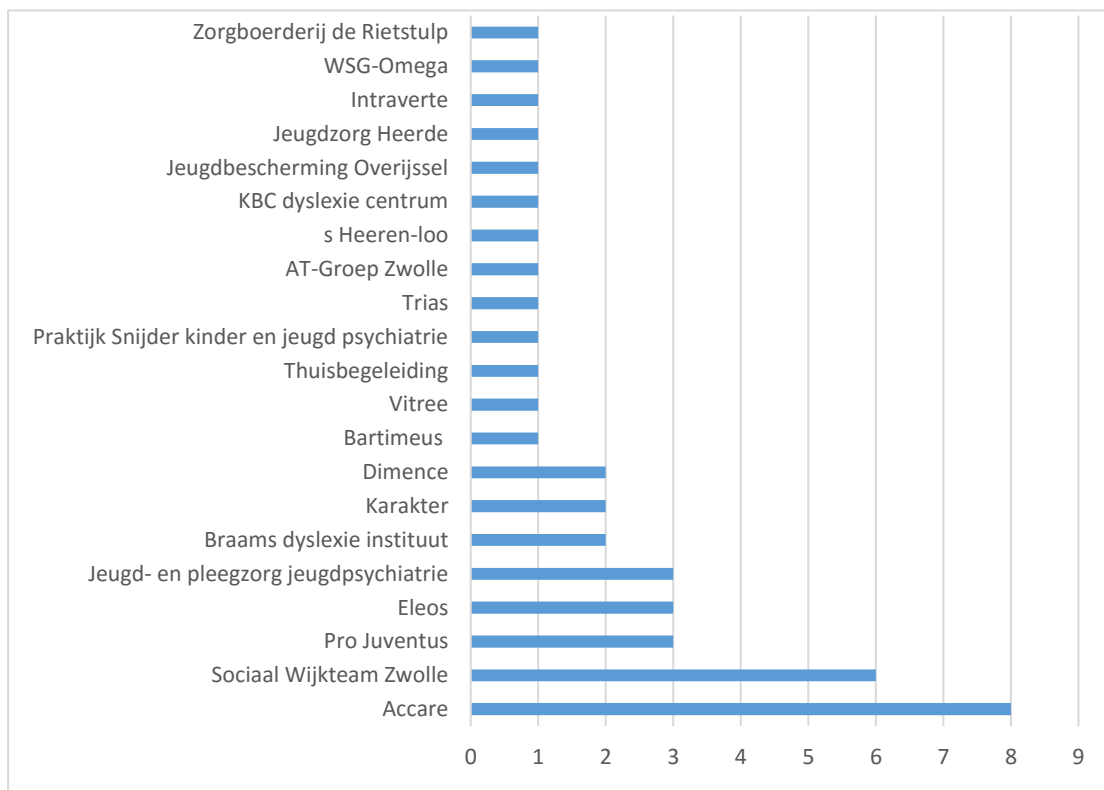
Tabel 1

(Jeugd)hulpverleningsinstanties betrokken bij 1 leerling vs. betrokken bij meerdere leerlingen.
N=37.

Betrokkenheid	Aantal (jeugd)hulpverleningsinstanties
Betrokken bij 1 leerling	20 (jeugd)hulpverleningsinstanties
Betrokken bij meerdere leerlingen	17 (jeugd)hulpverleningsinstanties

Uitkomsten enquête vs. uitkomsten dossieronderzoek

In figuur 2 zijn de resultaten te zien van de vraag over de betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties bij de leerling van SBO De Brug. Uit figuur 2 is op te maken dat een ruime meerderheid van de ouders Accare heeft ingevuld als betrokken (jeugd)hulpverleningsinstantie bij hun kind. Dit komt overeen met de uitkomsten van het dossieronderzoek zoals weergegeven in figuur 1. Ook is uit figuur 2 op te maken dat ouders betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties hebben ingevuld, die niet uit het dossieronderzoek zijn gekomen. Dit betreft de Zorgboerderij de Rietstulp, Intraverte, Jeugdzorg Heerde, Jeugdbescherming Overijssel, Jeugd- en pleegzorg jeugdpsychiatrie en het Sociaal Wijkteam in Zwolle. Dit heeft als reden dat bij het dossieronderzoek er voor is gekozen om woonlocaties, sociaal wijkteams en jeugdzorg niet mee te nemen in het dossieronderzoek omdat een integrale samenwerking met deze instanties niet realiseerbaar geacht wordt binnen SBO De Brug. Wat betreft de instantie Intraverte zou het mogelijk kunnen zijn dat het dossier van een leerling van SBO De Brug niet up-to-date is. Dit zou kunnen verklaren dat Intraverte wél als betrokken (jeugd)hulpverleningsinstantie uit de enquête naar voren komt, maar niet uit het dossieronderzoek. Tenslotte is te zien dat in figuur 2 geen sprake is van een groter aantal leerlingen wat betrokken is bij een hulpverleningsinstantie, dan in figuur 1.

Figuur 2. Betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties bij leerlingen SBO De Brug (N=57)

Samenvatting

De meest betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties bij de leerlingen van SBO De Brug zijn: Accare, Stichting Dimence, Pro Juventus en Vitree.

3.1.2 Deelvraag 2: Welke kansen en bedreigingen zien de professionals van SBO De Brug met betrekking tot de integrale samenwerking met (jeugd)hulpverleningsinstanties?

Kansen

Hulpverlening in de school, dat is wat de professionals van SBO De Brug als een waardevolle toevoeging zien. Uit de interviews blijkt dat de leerkrachten veel kansen zien voor de leerling zelf. Zo wordt regelmatig het voorbeeld genoemd van een snellere start van een hulpverleningstraject. De hulpverlening is dichtbij. Volgens vier leerkrachten en een intern begeleider zou het fijn zijn als de hulpverlening in kan springen wanneer dat nodig is. Nu duurt de start van een hulpverleningstraject vaak nog lang omdat er sprake is van wachtlijsten, zeggen de professionals. Leerkracht 7 benoemt hierover het volgende: *“Ik hoop wel dat kinderen ook sneller geholpen kunnen worden omdat je met al die instanties met wachtlijsten hebt en dat het zo lang duurt en dat er allerlei dingen langs elkaar heen gaan. Ik hoop dat het wat effectiever gaat. Gewoon wat sneller. Dat je niet een half jaar hoeft te wachten om een keer een intake te hebben.”*

Twee leerkrachten van SBO De Brug noemen als kans voor de leerling dat zij het fijn vinden dat de leerling een plek heeft waar hij of zij even naar toe kan gaan om stoom af te blazen of voor een luisterend oor van bijvoorbeeld een hulpverlener: *“Ik denk dat het heel positief kan werken als een leerling een plek heeft waar hij of zij even naar toe kan gaan. Voor mijn part stoom afblazen of een luisterend oor. Of stel dat het dieper kan gaan en een kind heeft een bepaalde therapie nodig wat heel mooi op school zou kunnen... Dan zou dat heel mooi zijn en zou het een stukje sneller gaan als dat je nu hulpverleningstraject ingaat”* (Leerkracht 1).

Leerkracht 2 spreekt vanuit eigen positieve ervaring: *“Ja die ervaar ik al wel want toen ze er nog maar net waren had ik ook een jongetje in de klas die heel veel problemen gaf in de groep en die werd*

dan een keer per dag uit de groep gehaald zodat hij zijn hoofd leeg kon maken. Dus dat heb ik wel direct ervaren dat we daar gebruik van konden maken ja."

Wat daarnaast als belangrijke kans wordt gezien voor de leerling is de herkenning, eenheid. Een leerling heeft een vertrouwd gezicht binnen school. Iemand waarmee de leerling een band op kan bouwen en die er is binnen een vertrouwde omgeving. Met doelen, onderwerpen die op school worden behandeld wordt nu ook rekening mee gehouden binnen de hulpverlening en andersom. School en hulpverlening zijn geen aparte eilandjes meer: *"Dat lijkt mij voor leerlingen heel prettig. Sowieso dat het voor een kind ook geen eilandjes zijn maar dat hij terug ziet komen van o de afspraken één geldt ook bij de ander en dat geldt ook thuis en ja dat kan het alleen maar versterken. Ik denk dat voor leerlingen die herkenning heel prettig is"* (Logopedist).

Uit zowel het dossieronderzoek (4.2.3), enquêtes (4.2.3) en een interview met leerkracht 2 blijkt dat een aantal leerlingen momenteel hulpverlening ontvangen buiten school. Dit betekent dat kinderen na schooltijd nog behandeling of begeleiding krijgen. Wat daarin als kans wordt gezien voor de leerling is dat de leerling meer vrije tijd heeft na schooltijd en hierdoor minder belast wordt. Het kind moet vrij zijn na schooltijd zodat het kind vrije tijd heeft. *"Ik zie wel dat heel veel kinderen buiten schooltijd in aanraking zijn met hulpverlening dus ik denk dat het wel heel mooi is als veel meer dingen onder schooltijd kunnen omdat het voor kinderen zelf prettiger is want dan kunnen ze na schooltijd lekker andere dingen doen"* (Leerkracht 2).

Verder geeft een leerkracht aan dat zij het als prettig heeft ervaren dat zij ondersteuning heeft ontvangen van een hulpverlener bij een crisissituatie. *"Dat vond ik wel heel prettig want toen had ik het gevoel dat ik er niet alleen voor stond zeg maar..."* (Leerkracht 2).

Bedreigingen

Wat allereerst opvalt in de interviews met de professionals van SBO De Brug, is dat er regelmatig benoemd wordt dat er onwetendheid is van kennis en kunde van de hulpverlening. Daar wordt voornamelijk hulpverlening mee bedoeld die momenteel binnen de school werkzaam zijn, Vitree en Accare. Verschillende leerkrachten zeggen hier nog niet voldoende van te weten. Zo spreekt leerkracht 3 heel specifiek uit: *"Nou daar merk ik eigenlijk nog niet zo veel van. Ik weet nu van eentje, (naam), dat die er een paar dagen is, ik weet ook niet welke dagen"*.

Leerkracht 1 kan ook geen uitleg geven over wat precies de hulpverlening betekent voor de school: *"Ik zie ze lopen en ik zie ze daar in dat kamertje zitten... Maar verder..."*

En leerkracht 8 spreekt uit: *"Ja, écht nog in de kinderschoenen. Dus ik weet het nog niet..."*

Maar ook professionals die geen lesgevende functie hebben, geven aan onvoldoende te weten van de kunde van de hulpverlening: *"Ik als fysio zie ze rondlopen maar merk daar niet zoveel van"* (Fysiotherapeut).

"Dat is voor mij nog heel onduidelijk en dat is een zoektocht. Er staat gewoon weinig op papier. Het staat echt in de kinderschoenen en het is zo dat, ik weet niet wat de stand van zaken op dit moment is" (Schoolmaatschappelijk werker).

Wat als een veelvoorkomende bedreiging van een integrale samenwerking wordt genoemd, is het verschil tussen hulpverlening en onderwijs. Bij meer dan een derde van de citaten over een bedreigingen van een integrale samenwerking, werd gesproken over verschil in werkwijze en/of visie. Zowel twee professionals met een lesgevende functie als drie professionals met een niet lesgevende functie spreken over 'een verschillende taal': *"Ja nou de taal is heel anders he, en de manier waarop gewerkt wordt"* (Leerkracht 3).

"Ik denk de verschillende talen en werkwijzen zeg maar, dat moet denk ik goed op elkaar afgestemd worden. Ook zeg maar vanuit hulpverlening bepaalde instrumenten die zij gebruiken om kinderen te begeleiden, om te kijken in hoeverre deze passen in deze schoolsituatie, dat dat ook goed is om uit te zoeken" (Intern begeleider 2).

Wat daarnaast door de professionals van SBO De Brug als een bedreiging wordt gezien is de werkwijze van hulpverleners om een leerling uit de klas te halen. Om de leerling mee te nemen naar

een aparte kamer, daar begeleiding of behandeling te bieden en vervolgens weer naar de klas terug te sturen. Voornamelijk professionals met een lesgevende functie doen hier uitspraak over. Zo benoemt leerkracht 7 het missen van de lessen als een bedreiging: *“Nou de kinderen moeten het onderwijs kunnen volgen dus 80% van de lessen moeten ze mee kunnen doen. Stel dat ze dus elke dag de helft van de dag bij iemand van Vitree zitten denk ik ja.. dan maken ze maar de helft mee.”*

Of, zoals leerkracht 3 beschrijft, wordt er geen rekening gehouden met de hele klas en het groepsproces. De begeleiding is individueel, en de leraar wordt over één leerling geïnformeerd of geïnstrueerd, terwijl het juist belangrijk is om de hele groep te bekijken: *“Soms worden er ook handreikingen gegeven waarvan ik denk daar kan ik in de klas niks mee. Het gaat natuurlijk niet om dat ene kind, maar om een hele klas.”*

De gymdocent ziet hierin de koppeling die er niet is, als een bedreiging: *“Ze hebben dan een goed gesprek gehad daarmee, dat is mooi, maar wat ga je dan in de les doen? Dus de koppeling is er niet.”* Maar ook een niet-lesgevende professional zegt hierover de werkwijze om een leerling uit de klas te halen en begeleiding of behandeling te bieden: *“Een bedreiging is dat hulp veel plaatsvindt buiten de groep waardoor uiteindelijk een kind het misschien nog lastig blijft vinden om de transfer te maken in voor hem complexe situaties in de groep of vrije situaties”* (Intern begeleider 2).

Andere bedreigingen waar de professionals uitspraak over doen is hoe rekening te houden met de belangen van ouders: *“Dat vind ik ook wel ingewikkeld want je moet ouders ook mee hebben. Ouders zijn verantwoordelijk voor hun kind en hebben ook recht om zelf aan te geven van welke hulpverlening ze willen”* (Schoolmaatschappelijk werker).

“Misschien is een bedreiging dat ouders wat over het hoofd worden gezien ofzo. Dat die er dan een beetje buiten staan misschien? Dat je dan wel heel dicht op de leerling zit en heel dicht op de hulpverlening maar dan heb je de ouders wel wat verder weg. Dat die wel meegenomen worden” (Leerkracht 2).

Wensen

Opvallend is dat vanuit de bedreiging ‘verschil tussen hulpverlening en onderwijs in werkwijze en visie’, door verschillende professionals ook een wens benoemd wordt. Professionals verlangen namelijk een goede afstemming tussen onderwijs en de hulpverlening. Het is van belang dat de partijen op de hoogte zijn van elkaars kwaliteiten, valkuilen en dat men weet waar men elkaar voor kan inschakelen. Voor het kind is het van belang dat er vanuit verschillende invalshoeken wordt gekeken naar het kind doormiddel van een integrale aanpak: *“Nouja bijna een soort van coaching-achtige rol hebben ze. Meer in de zin van: vanuit Vitree is een medewerker nu die op de dagbehandeling heeft gewerkt, die op een hele andere manier kijkt naar hoe we hier in dit lokaal bewegen. Daar valt zoveel van te leren en alleen dat al vind ik heel prettig.”* (Leerkracht 5).

Leerkracht 3 omschrijft: *“Overleggen en kijken wat we van elkaar nodig hebben als leerkracht en als hulpverlener.”*

Leerkracht 1 benoemt een duidelijke wens wat betreft de afstemming: *“Er moet wel een goede afstemming zijn tussen leerkracht en hulpverlener.”*

Maar ook een aantal professionals met een niet-lesgevende functie doen hier uitspraak over: *“Dus daarin denk ik dat er aandacht moet zijn voor het kind in de groep en in hoeverre kun je leerkrachten ook in hun kracht laten staan terwijl je dan denk ik dat het goed is om te kijken van hé wat wordt er vanuit hulpverlening gedaan en hoe kun je daar als school, leerkracht bij aansluiten. Dus ik denk dat dat ook een belangrijke is”* (Intern begeleider 2).

“Wel met elkaar in gesprek gaan wat vindt jij belangrijk en wat vind ik belangrijk. Maar je moet ook elkaars organisatie kennen” (Schoolmaatschappelijk werker).

De professionals hebben verschillende verwachtingen en wensen met betrekking tot de samenwerking met hulpverleningsinstanties. Leerkrachten lijken uit de interviews behoefte te hebben aan hulp. Zo benoemt leerkracht 5 hier verschillende dingen over: *“Nou dat je met de intake al met elkaar aan tafel zit en gewoon eens kijkt van: hé dit hoor ik, dit valt mij op, wat zou ik doen? Of*

misschien nog niet eens. Van elkaar al wetend wat er mogelijk zou kunnen zijn zeg maar, of wat iemand zou kunnen betekenen in. Dus eigenlijk bij het hele begin al en dan kijken of je ook samen zo'n dagprogramma in werking kunt zetten... 'Als ik nu alleen al kijk wat even een stukje Vitree nu hier binnen heeft meegekeken, al is het maar even een gesprek. Al is het maar even praten over wat je gezien hebt, dat kan al zoveel teweeg brengen.'"

Maar ook leerkracht 7 ontvangt graag tips en handreikingen van de hulpverleners: *"Dat als je het nodig hebt dat je een aanpak en tips kan krijgen. En ook naar de kinderen toe dat ze handreikingen krijgen. Van nou als je heel boos wordt, dan kun je ook dat doen bijvoorbeeld."*

Ook leerkracht 1 ziet de waarde van hulpverlening dicht bij in en zou sneller hulp vragen: *"Het is natuurlijk wel mooier als ze gewoon hier in school lopen, dan schiet je even aan."*

Leerkracht 2 ziet dat er veel gedragsregulering plaatsvindt. Hier omschrijft leerkracht 2 de wens om daarin hulp te krijgen: *"En ja heel veel gedragsregulering denk ik dat daar problemen in zijn en daar dus hulp voor nodig is."*

3.1.3 Deelvraag 3: Hoe kijken ouders aan tegen een integrale samenwerking tussen SBO De Brug en (jeugd)hulpverleningsinstanties?

Gegevens van de totale populatie

De totale populatie welke een enquête ontvangen heeft, bevat 151 ouders. De respondentengroep van de enquêtes betreft 57 ouders. Dit is 37,7% van de totale populatie. Meer dan de helft van deze populatie zijn ouders met kinderen in de leeftijd van 10-11 jaar (52,6%). Dit kan te verklaren zijn doordat de enquête ingevuld diende te worden, met het oog op het oudste kind uit het gezin, schoolgaande op SBO De Brug. De overige leeftijden (4 tot 9 en 12 tot 13) zijn verdeeld over de rest van het percentage (47,4%).

Tabel 2 maakt inzichtelijk of er (jeugd)hulpverleningsinstanties betrokken zijn bij de leerling van SBO De Brug. Dit is van belang om in kaart te brengen wat het verschil is in mening van ouders waarvan het kind wél of geen (jeugd)hulpverlening ontvangt.

Tabel 2

Aantal (jeugd)hulpverleningsinstanties betrokken bij de leerling van SBO De Brug. N=57.

Aantal (jeugd)hulpverleningsinstanties	Aantal leerlingen van SBO De Brug
Geen (jeugd)hulpverleningsinstanties	25 leerlingen
1 of meerdere (jeugd)hulpverleningsinstanties	32 leerlingen

Huidige ervaringen met de (jeugd)hulpverlening

Wat betreft het effect van de hulpverlening op het kind, geeft meer dan driekwart van de ouders van leerlingen van SBO De Brug, waarbij reeds (jeugd)hulpverlening betrokken is, aan deze als positief te ervaren. Een kwart van deze respondentengroep (R=32) neemt een neutrale positie in aangaande dit onderwerp. Eén persoon van de respondentengroep is van mening dat de hulpverlening geen positief effect heeft op het kind.

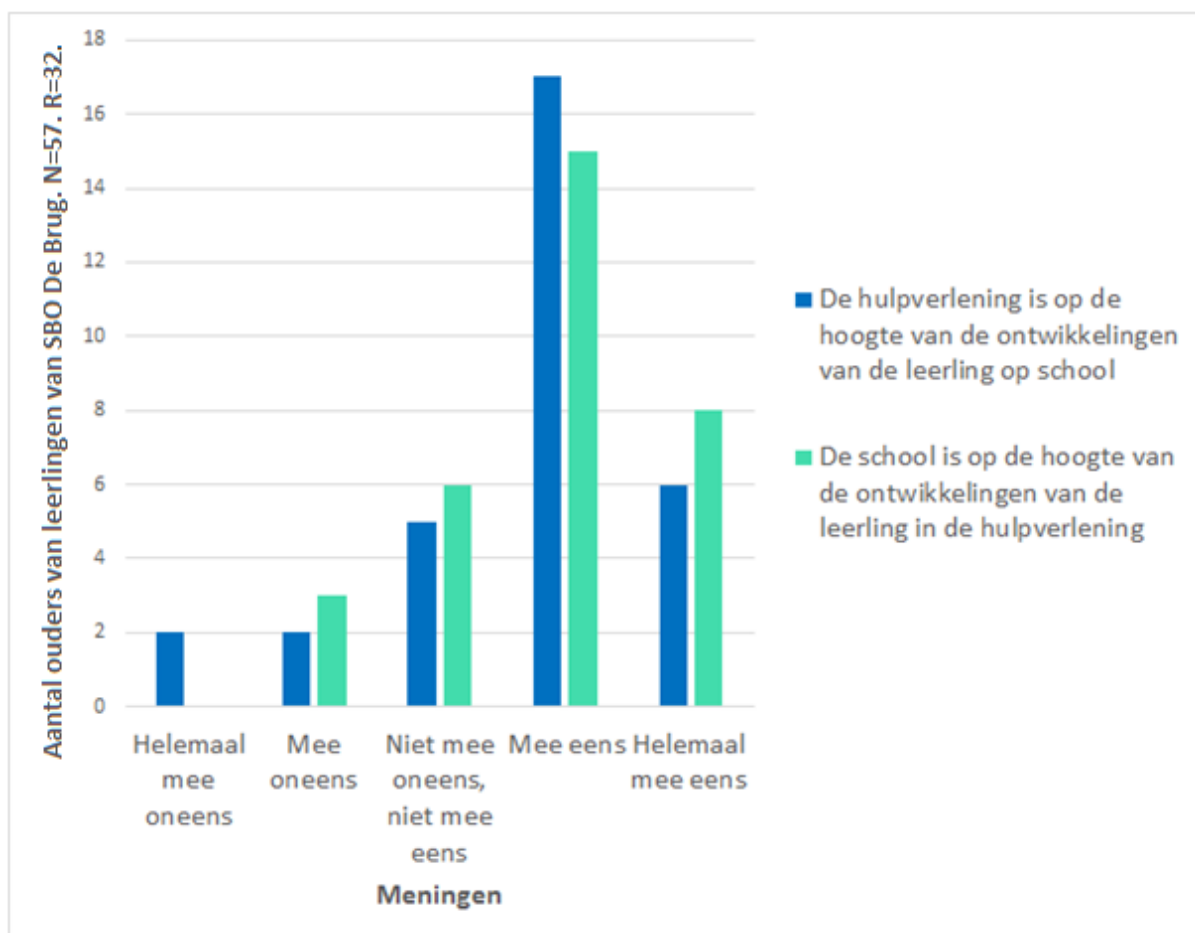
Bijna de helft van de ouders (43,7%) waarbij reeds (jeugd)hulpverlening betrokken is, ziet het niet als een belemmering dat het kind buiten school(tijd) afspraken heeft bij (jeugd)hulpverlening. Verder ziet meer dan één derde (37,5%) van de respondentengroep het als een belemmering dat het kind buiten school(tijd) afspraken heeft bij (jeugd)hulpverlening. Iets minder dan een kwart (18,8%) van deze groep heeft een neutrale mening over het hebben van afspraken bij (jeugd)hulpverlening buiten school(tijd).

De helft van de ouders van leerlingen van SBO De Brug waarbij (jeugd)hulpverlening betrokken is, is van mening dat de hulpverlening die de leerling krijgt, aansluit op wat de leerling krijgt aan zorg of

extra ondersteuning op school. Een kwart van deze respondentengroep is van mening dat dit niet op elkaar aansluit. Tenslotte neemt een kwart van de respondentengroep een neutrale positie in aangaande dit onderwerp.

Figuur 3 laat zien dat iets minder dan driekwart van de ouders van leerlingen van SBO De Brug waarbij (jeugd)hulpverlening betrokken is, vindt dat de hulpverlening goed op de hoogte is van de ontwikkelingen van het kind op school. Vijf respondenten nemen een neutrale positie in en vier respondenten vinden dat de hulpverlening niet goed op de hoogte is van de ontwikkelingen van het kind op school.

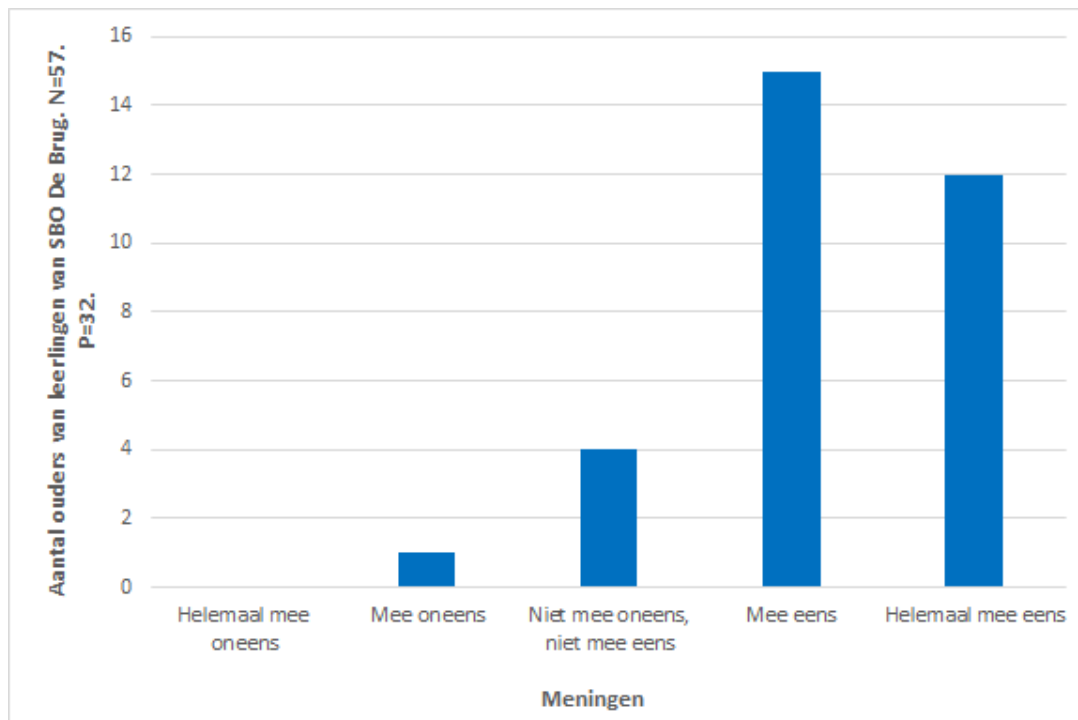
Verder maakt figuur 3 inzichtelijk dat iets minder dan driekwart van de ouders van de leerlingen van SBO De Brug waarbij (jeugd)hulpverlening betrokken is, vindt dat school goed op de hoogte is van de ontwikkelingen van het kind bij (jeugd)hulpverlening. Zes respondenten zijn neutraal en drie respondenten vinden dat school niet goed op de hoogte is van de ontwikkelingen van het kind bij (jeugd)hulpverlening.

Figuur 3. Mening van ouders van leerlingen van SBO De Brug, waarbij (jeugd)hulpverlening betrokken is, over de mate waarin (jeugd)hulpverlening op de hoogte is van ontwikkelingen van het kind op school en andersom.

Integrale samenwerking

Uit figuur 4 blijkt dat meer dan driekwart van de ouders, waarvan het kind (jeugd)hulpverlening ontvangt ($P=32$), het helpend zou vinden voor het kind wanneer SBO De Brug en (jeugd)hulpverlening werken aan éénzelfde, vastgesteld zorg- en ondersteuningsplan. Eén respondent geeft aan het voor het kind niet helpend te vinden wanneer er gewerkt wordt aan éénzelfde, vastgesteld zorg- en ondersteuningsplan. Het overige deel van de respondenten neemt een neutrale positie in.

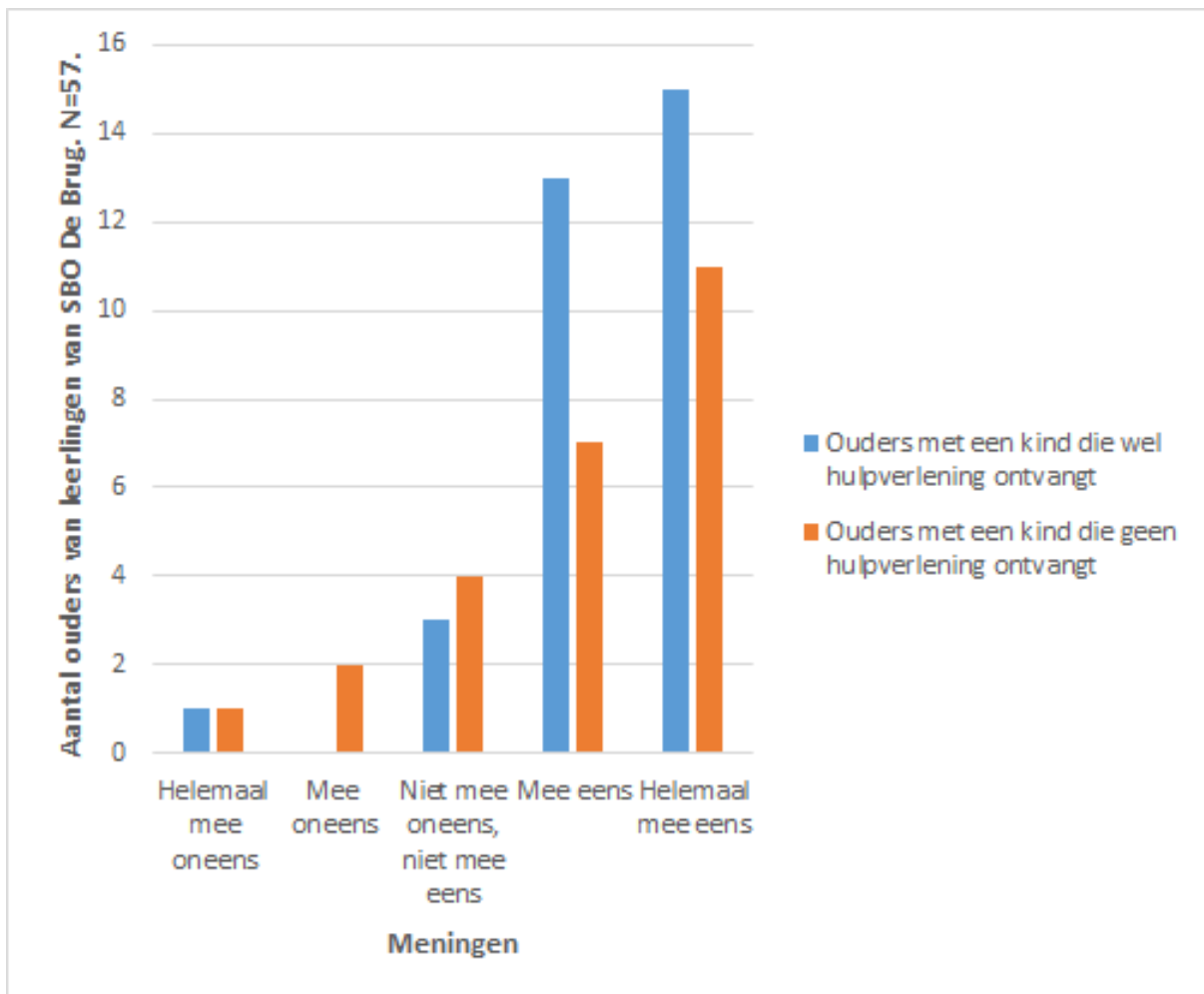

Figuur 4. Meninge van ouders van leerlingen van SBO De Brug, waarbij wel (jeugd)hulpverlening betrokken is, over het werken aan éénzelfde, vastgesteld zorg- en ondersteuningsplan.

Verder is gebleken dat iets meer dan driekwart (78,1%) van de deelpopulatie van mening is dat het helpend zou zijn voor het kind wanneer er altijd toegang is tot een (jeugd)hulpverlener op school wanneer het kind daar behoefte aan heeft.

Het merendeel (87,5%) van de deelpopulatie geeft aan het een positieve ontwikkeling te vinden wanneer er regelmatig overleg is met de leerkracht en de (jeugd)hulpverlener op school met betrekking tot de voortgang van het kind. Het overige deel (12,5%) van de deelpopulatie neemt een neutrale positie in.

Uit figuur 5 blijkt dat meer dan driekwart van de respondentengroep waarbij wel (jeugd)hulpverlening betrokken is bij de leerling, het een positieve ontwikkeling zou vinden wanneer er een nauwe samenwerking is met (jeugd)hulpverlening en school. Daarnaast neemt minder dan een kwart van de populatie een neutrale positie in. Eén respondent ziet het niet als een positieve ontwikkeling. Verder geeft figuur 5 weer dat iets minder dan driekwart van de respondentengroep waarbij geen (jeugd)hulpverlening betrokken is bij de leerling, het een positieve ontwikkeling zou vinden wanneer er een nauwe samenwerking is met (jeugd)hulpverlening en school. Minder dan een kwart van de populatie neemt een neutrale positie in. Het overige deel ziet het niet als een positieve ontwikkeling. De respondentengroep waarbij geen (jeugd)hulpverlening betrokken is bij de leerling is het overwegend meer oneens met een nauwe samenwerking tussen school en hulpverlening dan de respondentengroep waarbij wel (jeugd)hulpverlening betrokken is bij de leerling.

Figuur 5. Meningen van ouders van leerlingen van SBO De Brug over een nauwe samenwerking met (jeugd)hulpverlening en school.

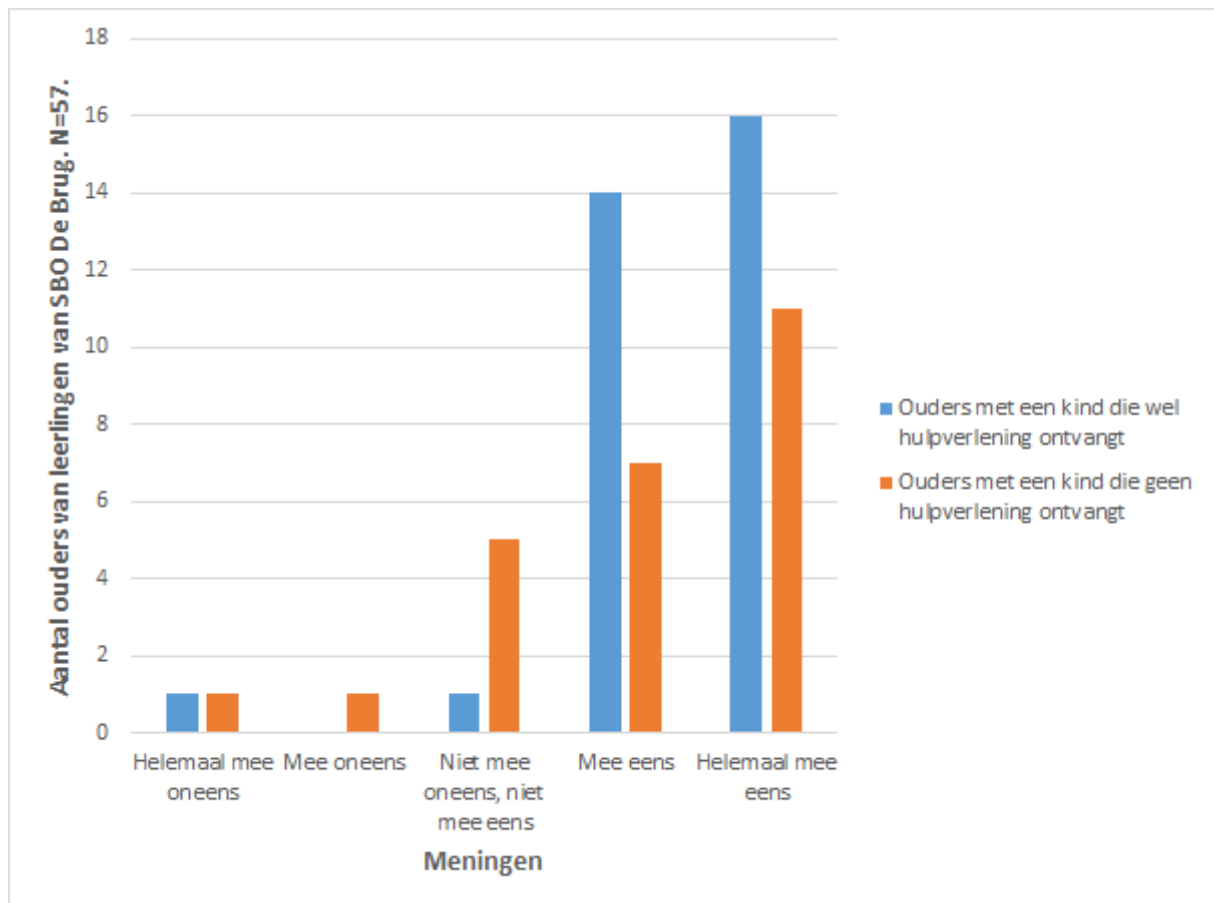
Uitwisseling van informatie

In figuur 7 zijn de meningen van ouders van leerlingen van SBO De Brug te zien over het uitwisselen van gegevens van de leerlingen tussen school en (jeugd)hulpverlening. 94% van de respondentengroep waarvan het kind wel (jeugd)hulpverlening ontvangt, geeft aan het eens te zijn met het uitwisselen van informatie tussen school en (jeugd)hulpverlening. Eén respondent geeft aan het niet eens te zijn met het uitwisselen van informatie tussen school en (jeugd)hulpverlening.

Tenslotte neemt één respondent een neutrale positie in.

Tevens laat figuur 7 zien dat 72% van de ouders waarvan het kind geen (jeugd)hulpverlening ontvangt, het eens is met het uitwisselen van informatie tussen school en (jeugd)hulpverlening. 20% van de respondentengroep neemt een neutrale positie in en 8% van de respondentengroep is het niet eens met het uitwisselen van informatie tussen school en (jeugd)hulpverlening.

Het genoemde verschil in mening komt naar voren in de mate waarin respondenten een neutrale positie innemen wat betreft het uitwisselen van informatie tussen school en (jeugd)hulpverlening. Dit betreft 8% respondenten waarvan de leerling wel (jeugd)hulpverlening ontvangt, tegenover 20% van de respondenten waarvan de leerling geen (jeugd)hulpverlening ontvangt. Tenslotte is er een minimaal verschil (5%) in de mate waarin respondenten het niet eens zijn wat betreft het uitwisselen van informatie.

Figuur 7. Meningen van ouders van leerlingen van SBO De Brug over het uitwisselen van informatie tussen school en (jeugd)hulpverlening. (N=57)

Samenvatting

Ouders van leerlingen van SBO De Brug staan overwegend positief tegenover een nauwe samenwerking tussen school en (jeugd)hulpverlening. Verder staat het merendeel van de ouders positief tegenover toegang tot een (jeugd)hulpverlener op school, het werken volgens éénzelfde vastgesteld plan en de uitwisseling van gegevens tussen school en (jeugd)hulpverlening.

3.1.4 Deelvraag 4: Welke kansen en bedreigingen zien (jeugd)hulpverleningsinstanties met betrekking tot een integrale samenwerking met SBO De Brug?

Kansen

Uit de interviews blijkt dat de hulpverleners kansen zien met betrekking tot een integrale samenwerking met SBO De Brug. Wat veel professionals als kans noemen is het komen tot 'zorg op maat' voor de leerling. Hulpverlener 1 noemt het volgende: *"Ik denk dat het ideaalbeeld is dat er heel afgestemd naar een hulpvraag van een kind gekeken moet worden. Dat er gekeken gaat worden wat er nodig is, en dat die zorg heel snel toegankelijk kan zijn. Dat het een soort continuüm is. Dat er zo'n zorgstructuur omheen zit, dat een kind gewoon in een veilige omgeving zijn school af kan maken."* "Maatwerk is belangrijk. Meerdere hulpverleners geven dit aan. Ook hulpverlener 4 geeft dit aan: *"Dus integraal is letterlijk samen kijken en ook samen werken als je denkt dat het kind iets nodig heeft."* Hulpverlener 5 is het hier mee eens. *"Dus het is wel echt maatwerk. Echt heel erg gericht op de hulpvraag van het kind."* Wat meerdere hulpverleners als kans zien is de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp en dan voornamelijk krachten bundelen om zo effectieve hulp te verlenen. *"Ik denk dat we veel effectieve hulp kunnen verlenen, dat je samenwerkt met leerkracht en die met zijn kennis en kunde informatie heeft over het kind. Dus dat je sneller weet waar het in zit,*

waar je je op kan richten met de behandeling. Heeft het met het kind te maken of met het systeem? Dat je daarin kan ondersteunen. Dus dat het effectiever is en het lijntje korter is.” Het hebben van korte lijntjes is ook een kans die veel genoemd wordt door de hulpverlener.

Bedreigingen

Uit de interviews blijkt als meest voorkomende bedreiging het verschil tussen onderwijs en hulpverlening. Meerdere hulpverleners, vier van de zes geïnterviewden, benoemen dit als belemmering voor de integrale samenwerking. Dit komt naar voren in het volgende fragment: *“Dus het is nog heel erg zoeken, elkaar vinden”* (Hulpverlener 1). Hulpverlener 5 merkt spanning bij zichzelf ten aanzien van de verschillende culturen. *“Ik ga dit traject in, ik kan wel wat met hem. Maar ik denk dat daarin ook iets van jou gevraagd wordt. Dat is natuurlijk heel spannend. Dat vind ik ook niet leuk als mensen dat tegen mij gaan zeggen van: nou je doet je werk goed maar ik denk dat je dit en dit wel even anders moet doen. Dat is heel heftig en dat is heel eng. Ik denk dat daarin ook een hele grote uitdaging in ligt.”* Het zal voor beide partijen een kwestie van geven en nemen worden. Hulpverlener 2 geeft het volgende aan: *“Ik denk dat er wrijving zal zijn tussen onderwijs en zorg.”* Er zijn dus zeker zorgen bij de hulpverlening over de verschillen tussen onderwijs en hulpverlening. Hulpverlener 4 noemt als bedreiging dat de hulpverlening naast het systeem staat, en daarom geen onderdeel is van het systeem. *“Ehm.. daarin zit soms ook wel de grootste bedreiging. Binnen de hulpverlening sta je eigenlijk naast het systeem van het kind, je kijkt naar het kind en je kan het kind of de ouders helpen of je kan het systeem helpen. En de leerkracht is echt onderdeel van het systeem. Die zit er in, die moet de groep draaien. Die kan niet zo van een afstandje kijken en niks doen, want dan leert het kind niet de stof die hij moet leren.”*

Wensen

Hulpverleners zien ook wensen voor een integrale samenwerking. Hulpverlener 2 benoemt bijvoorbeeld de volgende wens: *“Dat kinderen gewoon op een natuurlijkere wijze en wat eerder in beeld zijn”*. De wens die deze hulpverlener uitspreekt is vooral gericht op de leerlingen. De wens is gericht op preventief werken, zodat de leerlingen beter en eerder geholpen worden. Hulpverlener 2 noemt meerdere wensen. De volgende wens die uitgesproken wordt richt zich ook op de leerling. En dan met name op het voordeel van die de leerling opdoet als hulpverlening binnen school zit. *“Of dat leerlingen bij wijze van spreken zeggen: Meester, ik ben een beetje druk vind u het goed als ik even naar (naam) loop? Bij wijze van spreken. Dat ze dan met 5 minuten weer terug zijn in de klas. Omdat (naam) een heel vertrouwd gezicht is. En dat is denk ik een voordeel van dat ze op de school zitten.”* Hulpverlener 4 noemt een persoonlijke wens wat betreft een integrale samenwerking. *“Ik heb wel wensen hoe het ingericht moet worden. Ehm.. het mooiste zou ik vinden dat je met 2 verschillende culturen naar een kind kan kijken. Dus én de schoolse cultuur en de hulpverleningscultuur, als blijkt dat iets niet loopt zoals het zou moeten lopen. Dus dat je eigenlijk wel, hé het is echt een droom he, dat je soort van 2 leraren voor de klas hebt. Eentje richt zich op het groepsproces en het gedragsmatige en eentje richt zich op het cognitieve. En dat je daarin vanuit een groep, misschien meer naar het individuele gaat, als het kind dat nodig heeft vanuit beide richtingen.”* Hulpverlener 4 ziet op dit gebied echt een ‘droom’ voor zich, twee leraren voor de klas. Of het haalbaar is, is de vraag maar dit ziet deze hulpverlener wel voor zich. Er zijn verschillende wensen genoemd, maar wat ze vooral gemeenschappelijk hebben is het volgende: het kind moet gebaat zijn bij de integrale samenwerking tussen school en hulpverlening.

Hoofdstuk 4 - Conclusie, aanbevelingen en discussie

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat beschreven wat de conclusies en aanbevelingen zijn op basis van het uitgevoerde onderzoek. Hiervoor zal er eerst in de inleiding teruggegrepen worden naar de aanleiding, probleemstelling en opzet van het onderzoek. Daarna zal in de conclusie per deelvraag een bespreking worden gegeven van de uitkomsten van het onderzoek. In de aanbevelingen staat beschreven welke inzichten het onderzoek gebracht heeft en welke aanbevelingen op grond hiervan zijn gedaan. Ten slotte zal de discussie worden beschreven.

In opdracht van SBO de Brug is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor een integrale samenwerking tussen onderwijsprofessionals en zorgprofessionals. SBO De Brug heeft de behoefte om aan te sluiten bij de Wet passend onderwijs en de Jeugdwet.

De vraag van SBO de Brug is hoe er ingespeeld kan worden op deze huidige ontwikkelingen en hoe het zorgaanbod voor de leerlingen van SBO De Brug door middel van een integrale samenwerking met (jeugd)hulpverleningsinstanties gerealiseerd moet worden.

Voornamelijk door de opkomst van de Wet passend onderwijs zijn er veranderingen op SBO De Brug zichtbaar. Eén van de knelpunten is dat de kinderen die extra zorg behoeven vaak tussen wal en schip vallen. Een ander knelpunt is dat de leerkrachten niet voldoende kennis en expertise hebben om met de steeds complexere wordende problematiek van de kinderen om te gaan. Tenslotte streeft SBO De Brug naar de uitgangspunten geformuleerd in de Jeugdwet. De belangrijkste uitgangspunten:

Eerder de juiste hulp op maat te bieden om jeugdigen en gezinnen zo snel mogelijk, zo dichtbij mogelijk en zo effectief mogelijke hulp te bieden met aandacht voor de (kosten)effectiviteit van de geboden hulp; integrale hulp aan gezinnen volgens het uitgangspunten van één gezin, één plan, één regisseur (Movisie, 2015).

4.2 Conclusies

In deze paragraaf zijn de opgestelde deelvragen van het onderzoek leidend in de bespreking van de van het onderzoek.

4.2.1 Deelvraag 1: Betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties bij leerlingen van SBO De Brug
De meest betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties bij de leerlingen van SBO De Brug zijn: Accare, Stichting Dimence, Pro Juventus en Vitree. Accare is in ruime meerderheid betrokken bij de leerlingen van SBO De Brug, namelijk 22,9%. Daarna volgt Dimence met 12,9%. Pro Juventus staat op de derde plek met 12,9%. Verder is Vitree bij 11,4% van de leerlingen gesignaleerd. Wat opvalt is dat er 20 (jeugd)hulpverleningsinstanties betrokken zijn bij maar één leerling van SBO De Brug. De rest van de (jeugd)hulpverleningsinstanties zijn betrokken bij meer dan één leerling van SBO De Brug.

Dit betekent dat er een groot aantal betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties is, waarbij meer dan de helft van de (jeugd)hulpverleningsinstanties betrokken is bij slechts één leerling van SBO De Brug.

SBO de Brug heeft momenteel hulpverlening binnen de school vanuit Accare en Vitree. Van Accare zijn twee hulpverleners werkzaam bij SBO De Brug, van Vitree vier hulpverleners. Opvallend aan het resultaat van het dossieronderzoek is dat Vitree slechts op de vierde plaats staat van meest betrokken (jeugd)hulpverleningsorganisaties. SBO De Brug draait momenteel een pilot met Vitree, terwijl uit de resultaten van het dossieronderzoek blijkt dat de organisaties Dimence en Pro Juventus vaker betrokken zijn bij leerlingen.

4.2.2 Deelvraag 2: Kansen en bedreigingen van een integrale samenwerking, uit het oogpunt van professionals van SBO De Brug

Uit de interviews bij professionals van SBO De Brug komt één hele belangrijke kans naar voren: het welzijn van de leerling. Zo wordt er regelmatig het voorbeeld genoemd van een snellere start van een hulpverleningstraject. Een kind kan het beste geholpen worden wanneer een traject snel in gang wordt gezet. Zoals Movisie (2015) beschrijft:

Eerder de juiste hulp op maat te bieden om jeugdigen en gezinnen zo snel mogelijk, zo dichtbij mogelijk en zo effectief mogelijk hulp te bieden met aandacht voor de (kosten)effectiviteit van de geboden hulp; Integrale hulp aan gezinnen volgens het uitgangspunt één gezin, één plan, één regisseur (Movisie, 2015).

Hulpverlening wordt met een integrale samenwerking dicht bij het kind geboden in de vertrouwde omgeving van het kind en is aanwezig waar nodig. Leerkracht 7 zegt over deze kans: *“Ik hoop wel dat kinderen ook sneller geholpen kunnen worden omdat je met al die instanties met wachtlijsten hebt en dat het zo lang duurt en dat er allerlei dingen langs elkaar heen gaan. ik hoop dat het wat effectiever gaat. Gewoon wat sneller. Dat je niet een half jaar hoeft te wachten om een keer een intake te hebben.* Een ander opvallend resultaat als kans van een integrale samenwerking is dat de leerlingen na(ast) schooltijd meer vrije tijd over houdt wanneer de hulpverlening binnen school(tijd) wordt georganiseerd, zodat het kind minder wordt belast. Dit is enkel één keer door de professional benoemd, maar voor de leerling zelf zeer relevant. Het gaat immers over zijn of haar dagplanning en de invloed op vrije tijd.

Bij het afnemen van de interviews valt op dat leerkrachten waarde hechten aan hulp in de klas. In de interviews valt op dat er frustratie, maar ook onzekerheid heerst bij leerkrachten. Leerkrachten bemerken in de klas de complexer wordende problematiek en dat hun rol als leerkracht verandert. Het lesgeven verandert in het oplossen van problemen in de klas. E. Kloppenburg benoemde in een interview al eerder hierover: Er worden complexe (thuis)situaties en complexe problematiek van de leerlingen gesignaleerd. De leerkrachten voelen een verzwaring van de werkdruk. Er wordt door de leerkrachten meer scholing gevraagd (Persoonlijke mededeling, 20 januari 2017).

Juist daarom zou het volgens Kloppenburg heel mooi zijn als er zorgprofessionals binnen de school aanwezig zijn die de kennis en expertise hebben over (het omgaan met) de complexe problematiek van de leerlingen. Dit resultaat komt overeen met wat Voorwinden (2002) in 'Speciaal onderwijs in grote problemen' zegt over problematiek binnen het SBO. Zij benoemt dat de problematiek van kinderen op het SBO steeds complexer wordt. Ook zegt zij dat leerkrachten merken dat zij te kort komen in expertise van de problematieken van de leerlingen.

Professionals van SBO De Brug zien dan de expertise van de hulpverlener ook als kans van een integrale samenwerking. Dat zij samen kunnen kijken naar de problematieken die spelen in de klas. Zo spreekt leerkracht 2 vanuit een positieve ervaring: *"Dat vond ik wel heel prettig want toen had ik het gevoel dat ik er niet alleen voor stond zeg maar..."*

Wat vaak naar voren kwam als bedreiging is de onwetendheid van expertise van de hulpverlening. Met de interviews leken professionals niet goed op de hoogte te zijn hoe de hulpverleners werkzaam zijn binnen de school. Leerkracht 1 zegt hierover bijvoorbeeld: *"Ik zie ze lopen en ik zie ze daar in dat kamertje zitten... Maar verder..."*

Opvallend, want er leek geen kennismaking geweest te zijn tussen onderwijs en hulpverlening. Daarnaast is opvallend dat de professionals hier een afwachtende houding in hebben, terwijl zij juist ook veel kansen hebben benoemd met betrekking tot een samenwerking.

Daarnaast wordt een verschil in werkwijze, taal ook gezien als een bedreiging. Er zou sprake zijn van een verschillende 'taal' tussen de leerkrachten van SBO De Brug en de (jeugd)hulpverleners waardoor kans op miscommunicatie groot is. Het overgrote deel van de professionals van SBO De Brug ziet dit als een reële bedreiging voor de integrale samenwerking.

Aanen et al., (2017) Zeggen over samenwerking:

In de eerste plaats zijn onderwijs en jeugdzorg verschillende praktijken met elk een verschillende bedoeling of bestemmingsfunctie. Het onderwijs is gericht op vorming voor het leven. In ons land is onderwijs bij de wet geregeld en zijn kinderen voor een belangrijk deel van hun jeugdige leven ook leerplichtig. Dat wil zeggen dat ieder kind met onderwijs te maken heeft. Jeugdzorg richt zich op ondersteuning en waar mogelijk herstel van een zo gewoon mogelijke ontwikkeling van het kind (p.21).

4.2.3 Deelvraag 3: Mening van ouders over een integrale samenwerking tussen SBO De Brug en (jeugd)hulpverleningsinstanties

Vanuit de enquêtes is gebleken dat ouders overwegend positief zijn met betrekking tot een integrale samenwerking tussen SBO De Brug en de (jeugd)hulpverlening. Dit resultaat sluit aan bij het onderzoek van Aanen et al. (2017). Zij schrijven in 'Persoonlijk meesterschap in het brede jeugddomein': "Ouders verwachten dat de school en de jeugdzorg samenwerken vanuit een heldere visie. Dat vraagt om afstemming, waarbij de ouders een actieve rol willen vervullen. Het liefst zien de ouders de jeugdzorgmedewerkers meer de school inkomen" (p. 57). Merendeel van de ouders van leerlingen van SBO De Brug zien dan ook graag dat er altijd een (jeugd)hulpverlener beschikbaar is op SBO De Brug. Een overleg met zowel professionals van SBO De Brug als professionals van (jeugd)hulpverleningsinstanties wordt door het merendeel van de ouders ook zeer gewaardeerd.

Een resultaat vanuit de enquête is dat de ouders waarvan het kind al in aanraking is met (jeugd)hulpverlening nog wel verbeterpunten zien. Van deze ouders is er een kwart van deze ouders van mening dat school en (jeugd)hulpverlening momenteel niet goed op elkaar aansluiten wat betreft de zorg voor het kind. Dit resultaat voldeed aan onze eerdere verwachtingen. Hieruit kunnen we concluderen dat een aantal professionals de afstemming van hulpverlening en onderwijs mist.

Verder zijn iets meer dan een derde deel van de ouders van mening dat het niet goed is voor het kind wanneer het kind buiten school(tijd) afspraken heeft bij een (jeugd)hulpverlener. Dit is minder dan

de helft. Het blijkt dus dat ongeveer twee derde van de ouders geen problemen ziet in de verminderde vrije tijd van de leerling door hulpverlening buiten school(tijd).

Vanuit de enquêtes blijkt er tevens een grote behoefte te liggen bij ouders dat school en (jeugd)hulpverlening volgens éénzelfde, vastgesteld zorg- en ondersteuningsplan werken. Meer dan driekwart van de ouders deelt deze mening met elkaar.

We kunnen dus concluderen dat ouders waarvan het kind geen (jeugd)hulpverlening ontvangt negatiever staan tegenover het uitwisselen van informatie tussen school en (jeugd)hulpverlening dan ouders waarvan het kind wel (jeugd)hulpverlening ontvangt. Toch zien de ouders waarvan het kind geen (jeugd)hulpverlening ontvangt kansen voor een integrale samenwerking tussen SBO De Brug en (jeugd)hulpverlening. Iets minder dan driekwart van deze respondentengroep zou het namelijk een positieve ontwikkeling vinden wanneer er een nauwe samenwerking is met (jeugd)hulpverlening en school.

4.2.4 Deelvraag 4: Kansen en bedreigingen van een integrale samenwerking, uit het oogpunt van (jeugd)hulpverleningsinstanties

Met het afnemen van interviews met hulpverleners wordt duidelijk dat zij voornamelijk één doel zien voor de integrale samenwerking: het belang van de leerling. Voor het belang van de leerling wordt zorg op maat voorop gesteld. Naar elke specifieke vraag van de leerling moet worden gekeken wat er nodig is en daar moet de zorg op aangepast worden. De leerling moet geholpen worden niet na(ast) school, maar juist binnen die vertrouwde omgeving moet er worden gekeken naar de hulpvraag.

Een goede verbinding tussen ouders, scholen, de jeugdhulpverleningsinstanties en het schoolmaatschappelijk werk (SMW) is nodig om met elkaar vroegtijdig signalen bij kinderen en jongeren aan te pakken die kunnen duiden op onderliggende ondersteuningsbehoeften of hulpvragen. Als de ondersteuning op school, thuis en in de wijk wordt afgestemd, kunnen kinderen en jongeren en hun gezinnen sneller en beter geholpen worden (Nederlands Jeugd Instituut. Z.D. a).

Door hulpverlening dichtbij het kind, in vertrouwde omgeving te organiseren geloven hulpverleners dat de juiste hulp voor de leerlingen wordt geboden. Dit moet volgens de hulpverleners worden gedaan door middel van een intensieve samenwerking en het samenbundelen van krachten. *“Ik denk dat het ideaalbeeld is dat er heel afgestemd naar een hulpvraag van een kind gekeken moet worden. Dat er gekeken gaat worden wat er nodig is, en dat die zorg heel snel toegankelijk kan zijn. Dat het een soort continuüm is. Dat er zo’n zorgstructuur omheen zit, dat een kind gewoon in een veilige omgeving zijn school af kan maken”* (Hulpverlener 1).

Tegelijkertijd is er ook iets opvallends aan de visie van hulpverleners dat juiste hulp geboden kan worden door de krachten van leerkrachten en hulpverleners te bundelen. Uit interviews blijkt dat vier van de zes hulpverleners hier ook een bedreiging in zien, namelijk juist het verschil tussen onderwijs en hulpverlening. Zij geven aan elkaar waarschijnlijk nog wel te moeten vinden en dat dit ook wel gepaard kan gaan met enige spanning. Zoals hulpverlener 2 hier bijvoorbeeld over zegt: *“Ik denk dat er wrijving zal zijn tussen onderwijs en zorg”*.

“Die verschillen moeten niet opgeheven worden door onderwijs en jeugdzorg tot één praktijk te maken, maar er moeten wel bruggen geslagen worden, zodat onderlinge samenwerking vlot verloopt en tot goede resultaten leidt” (Aanen et al., 2017, p.21). Wat daarnaast als een bedreiging wordt gesignaleerd door één hulpverlener is de manier van systemisch werken. Als hulpverlener sta je vaak naast het systeem van het kind en ondersteun je dit systeem. Het lastige hieraan is dat de leerkracht onderdeel is van dit systeem en het voor kan komen dat je dus die als onderdeel van het systeem moet behandelen. Hierin kan de relatie tussen hulpverlener en leerkracht onder spanning komen te staan. Er is een kans dat een leerkracht een onderdeel van het ‘cliëntsysteem’ wordt voor de

hulpverlener. Naast het werken met en namens cliënten, werkt de maatschappelijk werker ook voor (potentiële) cliënten. Zo leggen Verharen en Nicolassen (2011) uit dat een hulpverlener een interventie in kan zetten om de omgeving te veranderen, ten gunste van (meerdere) mensen, met wie de hulpverlener geen hulpverleningsrelatie heeft. Dit kan dus inderdaad een leerkracht zijn.

Naast dat hulpverleners de verschillende werkwijze en de verschillende taal zien als bedreiging, zien zij hier tegelijkertijd een wens in. Namelijk dat verschillende krachten gebundeld worden. Dit komt dan ook overeen bij wat professionals zien aan een kans van de integrale samenwerking: de verschillende expertises, het samen kijken naar een casus (zie 4.2.2). “Samenwerking is alleen zinvol als er verschillen zijn” (Aanen et al., 2017, p. 18). Hulpverlener 4 noemt hierbij een mooi voorbeeld waarbij heel gericht de verschillen worden ingezet. *“Ik heb wel wensen hoe het ingericht moet worden. Ehm.. het mooiste zou ik vinden dat je met twee verschillende culturen naar een kind kan kijken. Dus én de schoolse cultuur en de hulpverleningscultuur, als blijkt dat iets niet loopt zoals het zou moeten lopen. Dus dat je eigenlijk wel, hé het is echt een droom he, dat je soort van twee leraren voor de klas hebt. Eentje richt zich op het groepsproces en het gedragsmatige en eentje richt zich op het cognitieve. En dat je daarin vanuit een groep, misschien meer naar het individuele gaat, als het kind dat nodig heeft vanuit beide richtingen”*. Daarnaast wordt de wens van het eerder in beeld zijn van kinderen gezien als een belangrijk punt bij de hulpverleners, net zoals bij de professionals van SBO De Brug. Hierbij is de wens om preventief te werken. Dit sluit aan bij wat de jeugdwet van de (jeugd)hulpverlening verwacht: zo dichtbij mogelijk, zo snel mogelijk en zo effectief mogelijk (Movisie, 2015).

Als belangrijkste zien de hulpverleners als wens dat de leerling gebaat is bij de integrale jeugdhulp op school. Een goede afstemming met leerkrachten, vertrouwde omgeving van het kind zal hier volgens hen een positieve bijdrage aan leveren. “Integrale jeugdhulp kan voor kinderen en gezinnen met complexe problemen bijdragen aan minder wisselingen in hulpverleners, betere afstemming tussen hulpverleners en zorg op verschillende levensgebieden en continuïteit van zorg tijdens overgangsfasen” (Nederlands Jeugdinstituut, 2016.d.)

4.3 Eindconclusie

In deze eindconclusie wordt een formulering en bespreking gegeven van het antwoord op de centrale vraagstelling die luidt:

“Hoe kan het zorgaanbod voor de leerling van SBO De Brug aansluiten bij de landelijke ontwikkelingen omtrent de Wet passend onderwijs en de Jeugdwet met het oog op de integrale samenwerking?”

Uit onderzoek van het Nederlands Jeugdinstituut komt het volgende naar voren: “De aansluiting met onderwijs is een belangrijk onderdeel van integrale jeugdhulp. Relevant in dit kader is de Wet passend onderwijs, die scholen verplicht om passend onderwijs te bieden aan elke leerling. Dat betekent dat er een dekkend aanbod aan onderwijs en jeugdhulp moet zijn, zodat leerlingen zoveel mogelijk in de reguliere omgeving onderwijs kunnen volgen. Goede samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp is hiervoor een belangrijke voorwaarde” (Nederlands Jeugdinstituut, 2017).

De invoering van de Wet passend onderwijs heeft als gevolg dat leerlingen langer op het reguliere onderwijs worden gehouden. De professionals van SBO De Brug geven aan dat hierdoor minder op preventie in kan worden gezet aangezien het gedrag van de leerling al is geëscaleerd voordat het op een speciaal (basis)onderwijs komt. Doordat deze leerling veel aandacht vraagt van de leerkracht, ervaren de leerkrachten een verzwaarde werkdruk omdat zij te weinig ondersteuning kunnen geven aan het complexe gedrag van de leerling(en) in de context van de klas.

Uit dit onderzoek is gebleken dat de wijze waarop professionals de integrale samenwerking op dit moment beleven, voor een groot deel wordt bepaald door een aantal facetten omtrent de organisatie van de huidige samenwerking. Tijdens het onderzoek is veelal naar voren gekomen dat professionals van SBO De Brug en professionals van de betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties niet op de hoogte zijn van elkaars expertise en zij daarom elkaars kwaliteiten niet optimaal benutten. Daarnaast komt naar voren dat onderwijsprofessionals en zorgprofessionals beiden vanuit een andere invalshoek naar het kind kijken, waardoor zij ook een andere werkwijze hanteren. Betrokken (jeugd)hulpverleners en de onderwijsprofessionals zijn van mening dat de juiste hulp geboden kan worden door krachten van onderwijsprofessionals en hulpverleners te bundelen.

Ouders zijn overwegend positief over een eventuele integrale samenwerking. Ook is naar voren gekomen dat het van belang is dat ouders worden betrokken bij de organisatie van de zorg voor de leerling. De meeste ouders zouden het helpend vinden voor het kind wanneer SBO De Brug en (jeugd)-hulpverleningsinstanties werken aan éénzelfde, vastgesteld zorg- en ondersteuningsplan. Tenslotte geven ouders aan dat zij het op prijs zullen stellen dat zij betrokken worden bij een overleg over het kind. Wat betreft de uitwisseling van gegevens tussen onderwijs en hulpverlening, geven enkele ouders aan dat zij niet open staan voor het uitwisselen van informatie tussen school en (jeugd)hulpverlening. Ook professionals van SBO De Brug geven aan dat het van belang is dat de privacy van de leerling wordt gewaarborgd.

Om het zorgaanbod voor de leerling van SBO De Brug aan te laten sluiten bij de landelijke ontwikkelingen omtrent de Wet passend onderwijs en de Jeugdwet, is het van belang dat er een afstemming plaatsvindt tussen professionals van SBO De Brug en de professionals van de (jeugd)hulpverleningsinstanties. Dit houdt in dat alle betrokken professionals op de hoogte zijn van elkaars kennis en kunnen en deze benutten, één visie vormen, en werken volgens één kind, één plan en één aanpak. Kortgezegd is dit de conclusie van dit onderzoek. Goede afstemming tussen onderwijs en jeugdhulp is een voorwaarde om een integrale samenwerking aan te gaan.

4.4 Aanbevelingen

Het uitgevoerde onderzoek bij SBO De Brug is opgezet naar aanleiding van het knelpunt wat ervaren werd, zoals eerder beschreven staat in paragraaf 1.1.2. Vanuit dit knelpunt zijn er behoeften ontstaan bij SBO De Brug, namelijk dat zij inzichtelijk willen hebben hoe zij kunnen aansluiten bij de Wet passend onderwijs en Jeugdwet door middel van een integrale samenwerking.

Uit dit onderzoek volgen een aantal aanbevelingen voor een integrale samenwerking tussen SBO De Brug en (jeugd)hulpverleningsinstanties.

Aanbeveling 1

- SBO De Brug moet doorgaan met het vormgeven van de integrale samenwerking met (jeugd)hulpverleningsinstanties.

In de vormgeving van de integrale samenwerking is het van belang dat er rekening wordt gehouden met de diverse wensen en behoeften van de professionals van SBO De Brug en medewerkers van de betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties en ouders. De onderzoeksgroep adviseert om vanaf de aanmelding van een leerling, de partijen met elkaar samen te laten werken. Bij de intake kan de werkwijze van de interne (jeugd)hulpverleningsinstanties worden voorgesteld. Hierbij kan een aanbeveling aan ouders worden gedaan om van deze hulpverlening gebruik te maken. Uiteindelijk wordt wel de keus aan ouders zelf gelaten om al dan niet met deze (jeugd)hulpverleningsinstantie akkoord te gaan, of zelf nog op zoek te gaan naar een andere instantie voor na school(tijd). Het huidige aanmeldteam is daarbij een belangrijke schakel, die in stand moet worden gehouden. Voor alle leerlingen van SBO De Brug die hulpverlening (buiten school) ontvangen adviseert de onderzoeksgroep om tijdens een overleg, een voorstel te doen aan ouders om gebruik te maken van de interne (jeugd)hulpverlening binnen SBO De Brug. Verder is het belangrijk dat er een goede afstemming plaatsvindt tussen de verschillende partijen. Als er een goede afstemming plaatsvindt door regelmatig overleg, worden de lijnen korter en de onderlinge contacten laagdrempeliger.

Aanbeveling 2

- Er moet een goede afstemming plaatsvinden tussen professionals van SBO De Brug en professionals van de (jeugd)hulpverleningsinstanties

Voor een optimale integrale samenwerking, acht de onderzoeksgroep het noodzakelijk dat de professionals dezelfde doelen en werkwijze hanteren en dezelfde taal spreken, zodat de zorg en het onderwijs voor de leerling het meest effectief ingezet kan worden. Hiervoor is het van belang dat er bewust ingestoken wordt op het proces van teamontwikkeling doormiddel van een coach die het team begeleidt in het vaststellen van eenduidige doelen, werkwijzen en het spreken van dezelfde taal. Hiermee kan gestart worden door een teambuilding te organiseren waarin de professionals met elkaar kennis kunnen maken doormiddel van teambuildingsopdrachten. Het traject kan vervolgd worden doormiddel van besprekingen. De frequentie van de bijeenkomsten kan worden bepaald door het team en de coach.

Aanbeveling 3

- Ouders moeten betrokken worden bij de vormgeving van de integrale samenwerking.

Vanuit het oogpunt dat ouders een belangrijke rol in de levens van de leerlingen spelen, adviseert de onderzoeksgroep om de mening van ouders mee te nemen in de begeleiding/behandeling van de leerling. Het advies van de onderzoeksgroep is om een laagdrempelige bijeenkomst te organiseren voor ouders waarin een evaluatie wordt gehouden omtrent de huidige ervaringen van ouders met betrekking tot de integrale samenwerking, en waarin er ruimte is voor ontspanning en kennismaking.

Daarnaast acht de onderzoeksgroep het van belang dat er tijdens de evaluatie uitleg gegeven wordt over praktische uitwerkingen van de integrale samenwerking, aangesloten bij de beleavingswereld van de ouders.

Aanbeveling 4

- Er moet een vervolgonderzoek plaatsvinden omtrent de ouderbetrokkenheid

Als aansluiting op aanbeveling 3 adviseert de onderzoeksgroep om een vervolgonderzoek uit te voeren omtrent de ouderbetrokkenheid in een integrale samenwerking. De volgende vraag kan hierin centraal staan: 'Hoe kunnen ouders participeren in een integrale samenwerking met SBO De Brug en (jeugd)hulpverleningsinstanties?' Door de ouders centraal te stellen in dit onderzoek, kunnen de meningen die uit de enquêtes zijn voortgekomen onderzocht worden door met ouders in gesprek te gaan hierover.

4.5 Discussie

In deze discussie worden de resultaten en de belangrijkste conclusies uit het onderzoek kritisch tegen het licht gehouden aan de hand van een theoretische en praktische onderbouwing.

Discussiepunt 1: Passend onderwijs; voor leerlingen met extra zorgondersteuning of voor alle leerlingen?

Sinds 1 augustus 2014 is de Wet passend onderwijs van kracht:

“Passend onderwijs legt een zorgplicht bij scholen. Dat betekent dat zij er sinds 1 augustus 2014 voor verantwoordelijk zijn om alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben een goede onderwijsplek te bieden. Daarvoor werken reguliere en speciale scholen samen in regionale samenwerkingsverbanden.” (Passend Onderwijs, 2014).

De Wet passend onderwijs moet er voor zorgen dat de leerlingen langer op een reguliere school kunnen blijven met extra zorgondersteuning zodat de uitstroom naar het speciaal (basis)onderwijs wordt teruggedrongen. Door extra handen in de klas moet er voor gezorgd worden dat alle leerlingen het onderwijs en de zorg krijgen die zij verdienen. Toch blijkt dit niet het geval te zijn, bij zowel reguliere scholen als speciaal (basis)onderwijsscholen. Uit het onderzoek is gekomen dat leraren van SBO De Brug als gevolg van het passend onderwijs ervaren dat reguliere scholen kinderen langer binnen houden, wat maakt dat er minder op preventie ingezet kan worden aangezien het gedrag van de leerling is geëscaleerd voordat het op een speciaal (basis)onderwijs komt. Leraren van het reguliere onderwijs geven aan dat zij een leerling wel zou willen doorverwijzen, maar dat dit niet mogelijk is door de Wet passend onderwijs: “Vroeger had je op een gegeven moment: hier is een grens bereikt, dit kind gaan we verwijzen. Nou dat doe je niet meer zo snel want dat kan niet meer” (NOS, 2017). Dit heeft als gevolg dat de leraren van zowel het reguliere als het speciaal (basis)onderwijs een te hoge werkdruk ervaren. Dit gaat ten koste van de leerlingen die niet zoveel durven te zeggen in de klas. Deze leerlingen verdienen toch ook aandacht en goed onderwijs?! Onze visie is dat, hoe een leerling ook is, elke leerling evenveel aandacht verdient en hoort te krijgen. Het passend onderwijs is ingesteld als ideaalbeeld waarin een leerling onderwijs en zorg op maat kan krijgen. Wij denken dat die zorg op maat niet geleverd kan worden wanneer er in een klas leerlingen zitten, die meer zorg- en ondersteuning nodig hebben, dan een school kan bieden.

In de reportage van Nieuwsuur kwam naar voren dat de financiële zaken omtrent het inzetten van passend onderwijs niet op orde is: “Het extra geld dat scholen voor zorgondersteuning krijgen hangt af van het totaal aantal leerlingen op de school en niet van het aantal leerlingen dat de extra zorg nodig heeft Er blijft teveel geld op de plank liggen bij de samenwerkingsverbanden. De scholen in de samenwerkingsverbanden moeten met elkaar afspraken maken over de inzet van het geld. 9% van het geld wat beschikbaar is ligt nog op de plank. Er ligt dus teveel stil geld wat richting de klassen moet, richting de kinderen, richting de onderwijsassistenten” (NOS, 2017). Dat zorgt er voor dat de extra handen die in de klas zouden komen, niet ingezet zijn. Ook is het naar ons inziens niet logisch dat het extra geld wat scholen krijgen voor zorgondersteuning afhangt van het totaal aantal leerlingen en niet van het aantal leerlingen dat zorg nodig heeft. Een voorbeeld die de onderzoeksgroep hierbij geeft is het volgende: Een school met 500 leerlingen krijgt 500.000 euro om 5 leerlingen zorgondersteuning te bieden die zij nodig hebben. Een school met 50 leerlingen krijgt 50.000 euro om 20 leerlingen zorgondersteuning te bieden die zij nodig hebben. De ene school heeft dus veel meer budget te besteden aan die 5 leerlingen, dan de school met 50 leerlingen waarvan de helft zorgondersteuning nodig heeft.

Wij denken dat het van belang is dat de reguliere scholen, leerlingen sneller door kunnen verwijzen naar het speciaal (basis)onderwijs, zodat de leerkrachten op het speciaal (basis)onderwijs meer in kunnen zetten op preventie en de hulpverlening die doormiddel van een integrale samenwerking in

de school komt, direct de zorg- en ondersteuning kan bieden die de leerling nodig heeft. Ook zorgt dit voor een lagere werkdruk bij zowel de leerkrachten van het reguliere onderwijs als het speciaal (basis)onderwijs. Tenslotte pleiten wij er voor dat de overheid meer sturing geeft in het inzetten van het geld op de goede plaatsen zoals de klas of de extra handen voor de zorg- en ondersteuning.

Discussiepunt 2: Integrale samenwerking, het spreken van twee talen?

Sinds de Wet passend onderwijs en de transitie Jeugdzorg zijn de schoolbesturen en gemeenten verantwoordelijk om het kind passende hulp aan te bieden:

Schoolbesturen krijgen de opdracht en de middelen om elk kind passend onderwijs te bieden, terwijl gemeenten verantwoordelijk worden voor hulp aan jeugdigen en ouders in gezin, wijk en buurt. Beide partijen hebben de wettelijke opdracht om de verschillende speelvelden met elkaar te verbinden en de plannen over en weer af te stemmen in het verplichte 'op overeenstemming gerichte overleg' (Prakken, Deen & Wijnen, 2014, p.2).

Dit mondt uit in het begrip 'integrale samenwerking'. Een integrale samenwerking houdt in dat de hulpverlening in de school wordt georganiseerd met als doel om zorg- en onderwijs op maat te bieden aan leerlingen die extra zorgondersteuning nodig hebben. Een integrale samenwerking zorgt er voor dat zowel het onderwijzend personeel als het ondersteunende personeel kan gaan werken volgens het principe één kind, één plan, één aanpak. Uit dit onderzoek blijkt dat zowel de professionals van SBO De Brug als de hulpverleners van Vitree en Accare aangeven dat er verschillende talen gesproken wordt waardoor ze niet altijd even goed kunnen afstemmen in de begeleiding van een leerling. Wij denken dat dit te maken heeft met de verschillen in de werkwijzen tussen het onderwijzend personeel en de hulpverlening. Het onderwijzend personeel heeft meer een resultaatgerichte focus, terwijl de hulpverlening vooral een procesgerichte focus heeft. Ook werkt het onderwijzend personeel meer groepsgericht terwijl de hulpverlening meer individueel gericht werkt. Verder heeft het onderwijs een ander vakjargon en kijkt het anders naar een leerling dan de hulpverlening. Een integrale samenwerking tussen onderwijs en hulpverlening kan dus als voordeel hebben dat iedere professional weer anders kijkt naar de leerling: "Juist in samenwerkingsverbanden brengt iedere deelnemer zijn eigen specifieke kijk mee, waarmee een stukje van de complexe werkelijkheid gedetailleerd bekeken wordt" (Vijfeijken & Wijngaart, 2012).

Hiervoor is het ons inziens wel nodig dat alle professionals dezelfde verwachtingen hebben ten aanzien van het doel wat behaald moet worden en de werkwijze om het doel te behalen. Onze visie is dat zodra de professionals van verschillende disciplines dezelfde doelen, werkwijze hanteren en dezelfde taal spreken, de zorg en het onderwijs voor de leerling het meest effectief ingezet kan worden. Dat zorgt voor duidelijkheid bij de leerling. Verder zorgt de integrale samenwerking ervoor dat de leerling zich veilig voelt omdat de hulp in een vertrouwde omgeving gegeven wordt. Om deze integrale samenwerking te laten slagen, is het van belang dat de hulpverleners en de professionals van SBO De Brug afstemmen met elkaar door een eenduidige visie, werkwijze en doelen voor ogen te hebben. Hiervoor achten wij het van belang dat er bewust ingestoken wordt op het proces van teamontwikkeling doormiddel van een coach die het team begeleidt in het vaststellen van eenduidige doelen, werkwijzen en het spreken van dezelfde taal.

Literatuurlijst

- Aanen, Bolks, Groot, Hoogland, Koot, Plender, Vermeulen & Vinne.** (2017). P.20 – 21, 57. *Persoonlijk meesterschap in het brede jeugddomein: Onderzoek naar kritieke succesfactoren en de behoeften van professionals in de samenwerking van onderwijs en jeugdhulp*. Center of Expertise Persoonlijk Meesterschap (CEPM): Amsterdam.
- ADHD Centraal.** (Z.D.) *Wat is ADHD?* Geraadpleegd op 22 februari 2017 van <http://www.adhdcentraal.nl/wat-is-adhd/>
- Bijlagenboek beleidsplan Jeugd 2015 – 2016.** (2014). P. 4-5, 13. Gedownload op 1 januari 2017, van https://www.zwolle.nl/sites/default/files/bijlagenboek_bij_beleidsplan_jeugdhulp_2015_en_2016.pdf
- Gedragsproblemen in de klas.** (2016). *Hechttingsproblemen*. Geraadpleegd op 22 februari 2017 van <http://gedragsproblemenindeklas.nl/gedrags-en-ontwikkelingsstoornissen/hechttingsproblemen/#Gedragskenmerken>
<http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Passend-onderwijs-en-jeugdhulp-een-gedeelde-verantwoordelijkheid.pdf>
- In School Academie.** (2016). *Onderwijs en Jeugdhulpverlening samen op de werkvloer*. Partnerschap in de driehoek. P. 3. Gedownload op 26 januari 2017, van <http://www.inschoolacademie.nl/uploads/Afbeeldingen/Drie%20bijeenkomsten%20Partnerschap%20Op%20de%20werkvloer%20april%202016%20.pdf>
- Kloppenburg, E.** (2016). *Schoolgids SBO de Brug*. P. 8-10, 13-14, 22-23, 25. Gedownload op 31 januari 2016, van http://www.sbodebrug.net/sites/default/files/pdf/Schoolgids_03-2016_5819370e459b7.pdf
- Kroon, J., & Ebskamp, H.** (2000). *Beroepsethiek voor SPH*. P. 72-75. Baarn: Intro.
- Movisie** (2015). *Transitie Jeugdzorg; een overzicht*. Geraadpleegd op 22 februari 2017 van <https://www.movisie.nl/artikel/transitie-jeugdzorg-overzicht>
- Nederlands Jeugdinstituut** (2017). *Integrale Jeugdhulp*. Geraadpleegd op 15 mei 2017 van <http://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Integrale-jeugdhulp/Aansluiting-passend-onderwijs>
- Nederlands Jeugdinstituut.** (Z.D. a). *Verkenning verbinding onderwijs en jeugdgezondheidszorg/schoolmaatschappelijk werk*. Geraadpleegd op 24 november 2016 van <https://www.passendonderwijs.nl/wp-content/uploads/2017/01/Verkenning-verbinding-onderwijs-jgz-smw.2.pdf>
- Nederlands Jeugdinstituut.** (Z.D. b). *Multiprobleemgezinnen*. Geraadpleegd op 26 januari 2017 van <http://www.nji.nl/Multiprobleemgezinnen-Beleid-Ontwikkelingen>
- Nederlands Jeugdinstituut.** (Z.D. c). *Integrale Jeugdhulp*. Geraadpleegd op 26 januari 2017 van <http://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Integrale-jeugdhulp/Wet--en-regelgeving>
- Nederlands Jeugdinstituut.** (2016. d.). *Wat werkt bij integrale jeugdhulp?* Geraadpleegd op 1 juni 2017 van <http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/Wat-werkt-integrale-jeugdhulp.pdf>

Nederlandse Vereniging voor Autisme. (Z.D.) *Autisme in het kort*. Geraadpleegd op 22 februari 2017 van [http://www.autisme.nl/over-autisme/wat-is-autisme-\(spectrum-stoornis\)/.aspx](http://www.autisme.nl/over-autisme/wat-is-autisme-(spectrum-stoornis)/.aspx)

Nicolasen, A., Verhagen, L. (2011). P. 24, 25. Maatschappelijk werk in de breedte. Bohn Stafleu van Loghum: Houten

NOS (2017). *Leerkrachten in passend onderwijs je voelt je tekortschieten*. Geraadpleegd op 15 mei 2017 van: <http://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2171786-leerkrachten-in-passend-onderwijs-je-voelt-je-tekortschieten.html>

Ouders. (Z.D.) *Waarom is passend onderwijs nodig?*. Geraadpleegd op 22 februari 2017 van <http://www.ouders.net/ouders/onderwijs/passend-onderwijs/waarom-nodig/>

Passend Onderwijs (2014). *Passend Onderwijs in het kort*. Geraadpleegd op 15 mei 2017 van: <https://www.passendonderwijs.nl/over-passend-onderwijs/in-het-kort/>

Passend Onderwijs. (Z.D. a). *Samenwerkingsverbanden en gemeenten*. Geraadpleegd op 6 december 2016, van <https://www.passendonderwijs.nl/samenwerkingsverbanden-en-gemeenten/>

Prakken, Deen, & Wijnen. (2014). *Passend onderwijs en jeugdhulp een gedeelde verantwoordelijkheid*. Geraadpleegd op 15 mei 2017 van: <http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Passend-onderwijs-en-jeugdhulp-een-gedeelde-verantwoordelijkheid.pdf>

Rijksoverheid. (Z.D. a). *Wet Passend Onderwijs*. Geraadpleegd op 6 december 2016 en 26 januari 2017. van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs>

Rijksoverheid. (Z.D. b). *Decentralisatie van overheidstaken naar gemeenten*. Geraadpleegd op 26 januari 2017 van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/inhoud/decentralisatie-van-overheidstaken-naar-gemeenten>

Rijksoverheid. (Z.D. c). *Jeugdhulp bij gemeenten*. Geraadpleegd op 26 januari 2017 van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdhulp/inhoud/jeugdhulp-bij-gemeenten>

Rijksoverheid. (Z.D. d). *Bekostiging passend onderwijs*. Geraadpleegd op 2 februari 2017 van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/inhoud/bekostiging-passend-onderwijs>

SBO De Brug. (Z.D. a). *Homepagina SBO De Brug*. Geraadpleegd op 26 januari 2017 van <http://sbodebrug.net/>

SBO De Brug. (Z.D. b). *Passend Onderwijs*. Geraadpleegd op 6 december 2016, van <http://sbodebrug.net/zorgroutehttp://sbodebrug.net/passendonderwijs>

SBO De Brug. (Z.D. c) *Onderwijs*. Geraadpleegd op 6 december 2016, van <http://sbodebrug.net/zorgroute>

Spoelstra, T. (2016). *Projectplan SBO De Brug*. Geschreven op 9 juni 2016. Herkomst: Kennisplatform Jeugd Hogeschool Viaa te Zwolle.

Verhoeven, N. (2011). *Wat is onderzoek*. Geraadpleegd op 9 mei 2017.

Vijfeijken, M. van & Wijngaart, M. van den (2012). *Samenwerking onderwijs en zorg*. Geraadpleegd op 15 mei 2017 van:
http://www.kortlopendonderzoek.nl/onderwijs_pdf/OS98_Samenwerking_onderwijs_en_zorg.pdf

Voorwinden, R. (2002). *Speciaal onderwijs in grote problemen*. Geraadpleegd op 22 februari 2017 van: <http://www.aob.nl/default.aspx?id=272&article=1963&q=&m=>

Bijlage 1: Introductiebrief ouders

Zwolle, 9 maart 2017

Beste ouder(s)/verzorger(s),

Allereerst zullen wij ons kort voorstellen. Wij zijn 5 studenten van de Hogeschool Viaa te Zwolle. Wij doen ons afstudeeronderzoek bij SBO De Brug. Dit onderzoek houdt in dat wij kijken naar een mogelijkheid om beter samen te werken met (jeugd)hulpverlening.

Het is voor ons onderzoek van belang dat wij een helder beeld krijgen van de (jeugd)hulpverlenersinstanties die nu betrokken zijn bij uw kind. Daarom vragen wij om uw toestemming om het dossier van uw zoon/dochter in te kijken, om duidelijk te krijgen welke (jeugd)hulpverlening is betrokken bij de leerlingen van SBO De Brug. Als u het hier niet mee eens bent, dan vragen wij u vóór vrijdag 17 maart dit aan te geven bij dhr. Kloppenburg (egbert.kloppenburg@vivente.nu). Wanneer wij niets van u horen, gaan wij er vanuit dat u het goed vindt dat wij het dossier van uw zoon/dochter bekijken.

Om een goed beeld te krijgen van de mogelijkheden voor deze samenwerking zijn wij ook benieuwd naar uw mening als ouder(s)/verzorger(s). Daarom kunt u binnenkort een enquête verwachten met vragen over dit onderwerp waarbij we u vragen om deze enquête in te vullen. Informatie hierover volgt via de mail.

Wij hopen u hiermee voldoende informatie te hebben gegeven. Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben dan horen wij dit graag.

Met vriendelijke groet,

Dianne Mostert
Nicole Timmerman
Linda van der Sluis
Gerlinda van Wijhe
Corien Woudenberg

Studenten Hogeschool Viaa

Bijlage 2: Enquêtelijst

Introductie

Wij zijn 5 studenten van Hogeschool Viaa te Zwolle. Wij doen ons afstudeeronderzoek bij SBO De Brug. Dit onderzoek houdt in dat wij kijken naar de mogelijkheden binnen SBO De Brug voor een integrale samenwerking met (jeugd)hulpverlening. Dat houdt in dat hulpverlening in de school komt en er gewerkt wordt volgens 1 kind, 1 plan, 1 aanpak.

Algemene gegevens

a) Wat is de leeftijd van uw kind op SBO De Brug?: 4-5, 6-7, 8-9, 10-11, 12-13, 14 of ouder
Kind: Het kind wat op SBO De Brug onderwijs ontvangt. Als u meerdere kinderen op SBO De Brug heeft, dan vult u de vragenlijst in voor uw oudste kind op SBO De Brug.

b) Hoeveel (jeugd)hulpverleningsinstanties zijn betrokken bij uw kind?: geen, 1-3, meer dan 3 (jeugd)hulpverleningsinstanties. Bij geen: automatische doorverwijzing naar vraag 13.
(Jeugd)hulpverlening: Alle vormen van hulpverlening wat buiten SBO De Brug valt. Hierbij kunt u denken aan Jeugd-GGZ, hulpverlening voor jeugd met een beperking, ambulante jeugdhulp (opvoedingsondersteuning gericht op het desbetreffende kind en ouders), pleegzorg, verblijfszorg (bijv. kort verblijf, woonlocatie).

c) Welke (jeugd)hulpverleningsinstanties zijn betrokken bij uw kind?: open vraag (alineea)

Stellingen voor ouders waarvan het kind gebruik maakt van jeugdhulpverlening

De antwoordmogelijkheden bij de stellingen zijn volgens een lineaire schaal van 1 -5: helemaal mee oneens, mee oneens, niet mee oneens/ niet mee eens, mee eens, helemaal mee eens.

1. Het zou een positieve ontwikkeling zijn wanneer er een nauwe samenwerking is met (jeugd)hulpverlening en school.
2. Ik zie dat de hulpverlening waar mijn kind gebruik van maakt, een positief effect heeft op mijn kind.
3. Mijn kind laat bij een bezoek aan een hulpverleningsinstantie ander gedrag zien dan thuis en op school.
4. Ik zie het als een belemmering dat mijn kind buiten school(tijd) afspraken heeft bij een hulpverleningsinstantie.
5. De hulpverlening die mijn kind krijgt, sluit aan op wat hij/zij krijgt aan zorg of extra ondersteuning op school.
6. De hulpverlening is op de hoogte van wat er gaande is aan ontwikkelingen of belemmeringen* op school bij mijn kind. **Te denken valt aan problemen op school of positieve veranderingen in het leren of gedrag van het kind.*
7. Mijn kind zou gebaat zijn bij extra zorgondersteuning op school die hij/zij nu nog niet ontvangt.
8. De school is op de hoogte van wat er gaande is aan ontwikkelingen of belemmeringen* in de hulpverlening die mijn kind ontvangt. **Te denken valt aan behaalde doelen van het kind of het hulpverleningstraject verloopt moeizaam.*
9. Het zou helpend zijn voor mijn kind wanneer SBO De Brug en hulpverlening werken aan éénzelfde, vastgesteld zorg- en ondersteuningsplan.
10. Het zou helpend zijn voor mijn kind wanneer er altijd toegang is tot een (jeugd)hulpverlener op school wanneer mijn kind daar behoefte aan heeft.
11. Het zou een positieve ontwikkeling zijn wanneer ik regelmatig een overleg heb met een leerkracht en (jeugd)hulpverlener op school met betrekking tot de voortgang van mijn kind.
12. Ik heb er geen bezwaar tegen dat gegevens* over mijn kind, tussen school en hulpverleners worden uitgewisseld. **U kunt hierbij denken aan: gegevens over onderwijsresultaten,*

observaties op school of bij (jeugd)hulpverlening, psychisch welbevinden, problematiek, voortgang hulpverleningstraject en extra zorgondersteuning op school.

Hierna: automatische doorverwijzing naar vraag 17

Stellingen voor ouders waarvan het kind geen gebruik maakt van (jeugd)hulpverlening

De antwoordmogelijkheden bij de stellingen zijn volgens een lineaire schaal van 1 -5: helemaal mee oneens, mee oneens, niet mee oneens/ niet mee eens, mee eens, helemaal mee eens.

13. Het zou een positieve ontwikkeling zijn wanneer er een nauwe samenwerking is met school en (jeugd)hulpverlening.
14. Als mijn kind gebaat is bij hulpverlening, dan is het prettig dat ik hiervoor op school terecht kan.
15. Als mijn kind gebaat is bij (jeugd)hulpverlening, dan is het prettig dat school en hulpverleners vanuit één plan en één aanpak werken.
16. Als mijn kind gebaat is bij (jeugd)hulpverlening, dan heb ik er geen bezwaar tegen dat gegevens* van mijn kind, tussen school en hulpverleners worden uitgewisseld. **U kunt hierbij denken aan gegevens over onderwijsresultaten, observaties op school of bij (jeugd)hulpverlening, psychisch welbevinden, problematiek, voortgang hulpverleningstraject en extra zorgondersteuning op school.*

Aanvullende gegevens

17. Heeft u nog vragen, opmerkingen of tips voor dit onderzoek? Stel ze gerust!
Opmerkingenveld

Bijlage 3: Topic-lijst Professionals SBO De Brug

Algemene inleiding

De interviews vinden plaats op SBO De Brug. Twee studenten zullen 1 professional interviewen. Eén student neemt de vragen af. De andere student notuleert op een laptop tijdens het interview. Zowel de (door)vraag van de student als het antwoord van de professional wordt genotuleerd. Er wordt rekening mee gehouden dat niet alles genotuleerd zal kunnen worden. Daarom wordt de mogelijkheid geschept voor de notulist om tussendoor het interview stop te zetten, om alle belangrijke informatie mee te nemen. Daarnaast zal het interview worden opgenomen, zodat er de mogelijkheid bestaat om achteraf de informatie terug te luisteren. Vooraf zal er een introductie gegeven worden en wordt er toestemming gevraagd voor de opname. In de introductie wordt de professional geïnformeerd over de doelstelling van het onderzoek.

Introductie:

"Vanuit een onderzoeksgroep van de Hogeschool Viaa doen wij ons afstudeeronderzoek bij SBO De Brug. Door de invoering van wet Passend Onderwijs en de Jeugdwet heeft SBO De Brug het voornemen om een nieuwe manier van werken te starten, namelijk in de vorm van een nauwe samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg. Problemen kunnen zo vroegtijdig gesignaleerd worden en zorg kan snel ingezet worden. Met ons onderzoek maken wij inzichtelijk hoe de huidige samenwerking tussen hulpverleningsinstanties, school en ouders is. Met enquêtes voor ouders, interviews voor professionals van SBO De Brug en interviews voor betrokken hulpverleningsinstanties hopen wij in kaart te krijgen wat deze partijen zien als mogelijkheden, kansen, bedreigingen en wordt er gevraagd naar zowel belangen als bijdrage".

Bij het doorvragen is het van belang dat de onderstreepte topics worden aangehaald. De resterende topics zullen functioneren als eventuele richtingsaanwijzers voor het doorvragen. Voorafgaande aan het interview wordt gevraagd naar de functie van de professional en of er eventuele bezwaren zijn tegen het noemen van de functie van de professional in het uitwerken van het interview. Wanneer er bezwaar zal zijn, wordt de professional als 'professional' benoemd in de verslaglegging.

Vragen en topics

Leerkrachten SBO De Brug

Welke gevolgen merkt u sinds de invoering van de Wet Passend Onderwijs?

Topic: inzet personeel, zorgbehoefte leerlingen, takenpakket, samenstelling klassen.

Wat is uw visie op de huidige samenwerking tussen u als leerkracht en andere betrokken professionals van de (jeugd)hulpverleningsinstanties?

Topic: manier van werken, taakverdeling, zorgplan.

Hoe denkt u over een eventuele integrale samenwerking met (jeugd)hulpverleningsinstanties?

Topic: kansen, bedreigingen, opbrengst, wensen, behoeften, manier van werken, takenpakket, welzijn leerlingen.

Intern Begeleider

Welke gevolgen merkt u van de invoering van Wet Passend Onderwijs en de Jeugdwet?

Topic: welzijn leerlingen, hulpvragen leerlingen, problematieken, takenpakket, zorgaanbod, inzet personeel

Wat is uw visie op de huidige samenwerking tussen u als Intern Begeleider en andere betrokken professionals van de (jeugd)hulpverleningsinstanties?

Topic: manier van werken, taakverdeling, zorgplan

Hoe denkt u over een eventuele integrale samenwerking met (jeugd)hulpverleningsinstanties?
Topic: kansen, bedreigingen, welzijn leerlingen, opbrengst, takenpakket, wensen, behoeften, vormgeving.

Logopedie

Welke gevolgen merkt u van de invoering van Wet Passend Onderwijs?

Topic: inzet personeel, welzijn leerlingen, takenpakket, zorgaanbod, hulpvragen leerlingen, problematieken

Wat is uw visie op de huidige samenwerking tussen u als logopedist en andere betrokken professionals van de (jeugd)hulpverleningsinstanties?

Topic: manier van werken, taakverdeling, zorgplan

Hoe denkt u over een eventuele integrale samenwerking met (jeugd)hulpverleningsinstanties?

Topic: kansen, bedreigingen, opbrengst, takenpakket, zorgbehoefte leerlingen, wensen, behoeften, vormgeving.

Schoolmaatschappelijk werker

Welke gevolgen merkt u van de invoering van Wet Passend Onderwijs en de Jeugdwet?

Topic: welzijn leerlingen, hulpvragen leerlingen, dichtbij het gezin en kind, één kind één plan één regisseur, problematieken, doorverwijzing, brugfunctie, gemeente, takenpakket, zorgaanbod, inzet personeel.

Wat is uw visie op de huidige samenwerking tussen u als schoolmaatschappelijk werker en andere betrokken professionals van de (jeugd)hulpverleningsinstanties?

Topic: manier van werken, taakverdeling, contact ouders

Hoe denkt u over een eventuele integrale samenwerking met (jeugd)hulpverleningsinstanties?

Topic: kansen, bedreigingen, welzijn leerlingen, opbrengst, takenpakket, wensen, behoeften, vormgeving.

Orthopedagoog

Welke gevolgen merkt u van de invoering van Wet Passend Onderwijs en de Jeugdwet?

Topic: welzijn leerlingen, hulpvragen leerlingen, problematieken, takenpakket, zorgaanbod, beleidsniveau

Wat is uw visie op de huidige samenwerking tussen u als orthopedagoog en andere betrokken professionals van de (jeugd)hulpverleningsinstanties?

Topic: manier van werken, taakverdeling, doorverwijzing

Hoe denkt u over een eventuele integrale samenwerking met (jeugd)hulpverleningsinstanties?

Topic: kansen, bedreigingen, ontwikkelingsperspectief leerling, opbrengst, takenpakket, wensen, behoeften, vormgeving,

Fysiotherapeut

Welke gevolgen merkt u van de invoering van Wet Passend Onderwijs?

Topic: welzijn leerlingen, hulpvragen leerlingen, takenpakket, zorgaanbod, inzet personeel, problematieken, doorverwijzing, samenwerking ouders

Wat is uw visie op de huidige samenwerking tussen u als fysiotherapeut en andere betrokken professionals van de (jeugd)hulpverleningsinstanties?

Topic: manier van werken, taakverdeling

Hoe denkt u over een eventuele integrale samenwerking met (jeugd)hulpverleningsinstanties?
Topic: kansen, bedreigingen, opbrengst, takenpakket, welzijn leerlingen, wensen, behoeften, vormgeving.

Algemene doorvragen:

Kunt u daar iets meer over vertellen?

Kunt u daar een voorbeeld van geven?

U zegt ..., wat bedoeld u daar precies mee?

Bijlage 4: Topic-lijst Professionals (jeugd)hulpverleningsinstanties

Algemene inleiding

De interviews vinden plaats op de locatie van de desbetreffende hulpverleningsinstantie. Twee studenten zullen 1 professional interviewen. Eén student neemt de vragen af. De andere student notuleert op een laptop tijdens het interview. Zowel de (door)vraag van de student als het antwoord van de professional wordt genotuleerd. Er wordt rekening mee gehouden dat niet alles genotuleerd zal kunnen worden. Daarom wordt de mogelijkheid geschept voor de notulist om tussendoor het interview stop te zetten, om alle belangrijke informatie mee te nemen. Daarnaast zal het interview worden opgenomen, zodat er de mogelijkheid bestaat om achteraf de informatie terug te luisteren. Vooraf zal er een introductie gegeven worden en wordt er toestemming gevraagd voor de opname. In de introductie wordt de professional geïnformeerd over de doelstelling van het onderzoek. "Vanuit een onderzoeksgroep van de Hogeschool Viaa doen wij ons afstudeeronderzoek bij SBO De Brug. Door de invoering van wet Passend Onderwijs en de Jeugdwet heeft SBO De Brug het voornemen om een nieuwe manier van werken te starten, namelijk in de vorm van een nauwe samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg. Problemen kunnen zo vroegtijdig gesignaleerd worden en zorg kan snel ingezet worden. Met ons onderzoek maken wij inzichtelijk hoe de huidige samenwerking tussen hulpverleningsinstanties, school en ouders is. Met enquêtes voor ouders, interviews voor professionals van SBO De Brug en interviews voor betrokken hulpverleningsinstanties hopen wij in kaart te krijgen wat deze partijen zien als mogelijkheden, kansen, bedreigingen en wordt er gevraagd naar zowel belangen als bijdrage."

Bij het doorvragen is het van belang dat de topics worden aangehaald. Voorafgaande aan het interview wordt gevraagd naar de functie van de professional en bij welke (jeugd)-hulpverleningsinstantie hij/zij werkzaam is. Op deze manier kunnen de resultaten terug gevoerd worden naar de functie van de professional en kan er een goed beeld geschetst worden per functie.

Vragen en topics

Binnen welke organisatie bent u werkzaam?

Wat is uw functie binnen deze organisatie?

Is er op dit moment sprake van een samenwerking tussen uw organisatie en SBO De Brug?

Topic: huidige samenwerking, ervaringen (positief/negatief)

Wat is uw beeld van een integrale samenwerking tussen hulpverlening en SBO De Brug?

Topic: organisatorische belangen, organisatorische behoeften, weerstand, bijdrage vanuit functie, toekomstbeeld (idealen)

Algemene doorvragen:

Kunt u daar iets meer over vertellen?

Kunt u daar een voorbeeld van geven?

U zegt ..., wat bedoelt u daar precies mee?

Bijlage 5: Resultaten Turfmethode betrokken (jeugd)hulpverleningsinstanties

's Heerenloo I
A.T. groep I
Accare I
Andersom II
Autisme huis Zwolle I
Bartimeus II
Basic Trust I
Braams III
Careander I
Connect logopedie II
De Ruytershoeve I
De Stroming II
De Twijn I
Dimence I
Eleos III
Ergotherapie Monique Molink I
Florion I
Haptonomie Zwolle I
JP van den Bent I
Karakter I
KBC dyslexie III
Kentalis I
Mee opvoedondersteuning I
Moor Kids Fysiotherapeuttherapie I
Omega groep I
Omena I
Oostereinde III
Pento I
Playing for Success III
Pro Juventus I
Snijder kind/jeugd psychiatrie I
Speelruimte Zwolle I
Trias I
Vitree I
William Schrikkergroep III
Zwartewaterland kinderFysiotherapeuttherapie I
Zwartewaterland logopedie I

Bijlage 6: Labelingsschema's

<i>Kansen integrale samenwerking</i>		
Positieve ervaring samenwerking	Wens voor integrale samenwerking	Kansen voor de leerling
"We zijn dus vooral op kindniveau de leerlingen aan het bespreken. We zien bepaald gedrag en we gaan kijken wat daarachter ligt. En dan kijken we welk stuk begeleiding er geboden moet worden en passend zou zijn bij het kind. We proberen de psychiatrie zo laat mogelijk in te zetten. Wij zijn de hoogste schil, de zwaarste zorg." (Hvl 1) "Ik denk dat wij op zich een hele goede start hebben gemaakt ondanks dat ik ook wel merk dat mijn medewerkers wel wat strategisch, tactisch moeten zijn om daar dingen te mogen doen. De problematiek is veel zwaarder is geworden de afgelopen 2 jaar denk ik, sinds het passend onderwijs. Ik denk dat we op zich op de goede weg zijn, maar er is nog wel een hele lange weg te gaan. maar ik denk dat de start prima is weet je, we mogen er zijn." (Hvl 2) "Vitree is nieuw voor mij, er is een iemand	"Dus mijns inziens is het belangrijk om bezig te zijn met een stukje preventie" (Hvl 1) "Ik denk dat het mooiste is dat je het kan hebben over deskundigheidsbevordering." (Hvl 1) "Dat je de mensen van de onderliggende takken meer gaat scholen." (Hvl 1) "De leraren moeten op een gegeven moment gaan merken: hé dit vergemakkelijkt mijn werk, ik kan mij eindelijk weer bezig houden met het didactische stukje. Ik hoef mij niet constant met de hele klas te bemoeien waarvan de problematiek veel zwaarder is geworden de afgelopen 2 jaar denk ik, sinds het passend onderwijs." (Hvl 2) "En het zou ook fijn zijn dat we dat soort dingetjes in een les zouden kunnen inbrengen, met hulp van de jeugdhulpverlening, dat zij ook gewoon in de les komen kijken, observeren, tips, trucs, dat soort dingen." (Gymdocent) "Ja dus ik vind het echt een heel mooi concept en ik denk dat je gewoon, dat we met elkaar echt anders gaan werken, dat het 1 dingetje wordt van ons allemaal, en niet een Vitree en de Brug, maar dat het gewoon samen iets oplevert" (Gymdocent) "Ik merk toch dat op heel veel gebieden bewegingsonderwijs toch wel een ondergeschoven kindje is, als in de zin van: het is maar gym, maar juist, juist met gym zie je zoveel en gebeurt er zoveel. En ik denk dat dat gewoon ook meer uitgebreid moet worden." (Gymdocent) "En ik denk dat we daar gewoon veel beter over in gesprek moeten gaan; hoe je dan als groep zijnde dingen kan oppakken. Daar zit echt, ik denk dat een Vitree een heel mooi winstpunt in, dat je ook dingen als groepsproces heel mooi kan doen, met hulp van hun. Om dat in te gaan zetten. En dan heeft de hele school er baat bij in plaats van 1 kind wat niet zo heel lekker in zijn vel zit." (Gymdocent)	"Ik denk dat het ideaalbeeld is dat er heel afgestemd naar een hulpvraag van een kind gekeken moet worden. Dat er gekeken gaat worden wat er nodig is, en dat die zorg heel snel toegankelijk kan zijn. Dat het een soort continuüm is. Dat er zo'n zorgstructuur omheen zit, dat een kind gewoon in een veilige omgeving zijn school af kan maken." (Hvl 1) Ik zie vooral heel veel kansen voor de leerling. Ik denk dat er nu best wel vaak leerlingen buiten spel gezet worden terwijl ik denk dat dat niet nodig is. (Hvl 2) Maar ik denk wel als ik hoor van afgelopen half jaar wat er dan gebeurt met leerlingen dat ik denk ik zie daar gewoon kansen voor kinderen, leraren en voor onszelf. (Hvl 2)

3 dagen hier en dat is heel erg fijn. Zij staat open voor vragen en wanneer ik aangeef dat ik niet goed weet welke richting ik op moet met een leerling, zegt ze bijvoorbeeld: "oh ik ga het dossier lezen en ik kom er op terug." Hele korte lijntjes is echt fijn. Ook als uitlatklep. Soms klap een leerling eruit en dan ziet zij zoveel waar ze vervolgens mee aan de slag kan. Dus dat vind ik echt heel erg waardevol. Iedereen is wel erg beschikbaar, het is erg laagdrempelig. Er wordt gelijk meegedacht." (Intern begeleider 1) "Ja die ervaar ik al wel want toen ze er nog maar net waren had ik ook een jongetje in de klas die heel veel problemen gaf in de groep en die werd dan een keer per dag uit de groep gehaald zodat hij zijn hoofd leeg kon maken. Dus dat heb ik wel direct ervaren dat we daar gebruik van konden maken ja." (Leerkracht 2) Dat vond ik wel heel prettig want toen had ik het gevoel dat ik er niet alleen voor stond zeg maar. (Leerkracht 2)	Maar ik denk wel als ik hoor van afgelopen half jaar wat er dan gebeurt met leerlingen dat ik denk ik zie daar gewoon kansen voor kinderen, leraren en voor onszelf. (Hvl 2) Maar nu zit je op een school dan hoort dat er gewoon bij. Dan is dat gewoon de opvoed leercultuur voor kinderen. En dat is een normale plek om te zijn. weet je dat is gewoon voor ouders normaal. Ouders hoeven daar ook niet spastisch over te doen. het kind gaat naar school en maakt op school wat extra gebruik van wat zorg. Prima, prachtig toch? (Hvl 2) dat kinderen gewoon op een natuurlijkere wijze en wat eerder in beeld zijn (Hvl 2) Dat je dan kan denken van oké als we wat meer aan elkaar gewend zijn dat dan een leraar misschien ook zegt joh de klas wordt onrustig. Kun je misschien even mee kijken zeg maar. Wat gebeurt er? Zie ik iets niet? Vier ogen zien meer dan twee. (Hvl 2) Ja preventief ja. Of dat leerlingen bij wijze van spreken zeggen meester ik ben een beetje druk vind u het goed als ik even naar V. loop? Bij wijze van spreken. Dat ze dan met 5 minuten weer terug zijn in de klas. Omdat V. een heel vertrouwd gezicht is. en dat is denk ik een voordeel van dat ze op de school zitten. Ouders weten wie het zijn, kinderen weten wie het zijn, leraren weten wie het zijn. je hoort eigenlijk gewoon bij de Brug. Je hebt een andere werkgever, maar jouw werkplaats is de Brug. (Hvl 2) dat je de problemen bij de kinderen op verschillende niveaus kan aanpakken. Ook thuissituaties erbij, en gewoon overal probeert dezelfde aanpak te hebben. En dat je het ook signaleert wanneer er thuis dingen niet goed gaan. En met ouders, school en betrokkenen inderdaad één plan opzetten. (Fysiotherapeut) In die zin, dat ik daar graag betrokken bij zou willen zijn. Dat ik heel graag een plekje zou willen hebben in die overlegstructuur. Daarmee is wel het heel belangrijk wat een fysio kan. (Fysiotherapeut) "Het is natuurlijk wel mooier als ze gewoon hier in school lopen, dan schiet je even aan." (Leerkracht 1) "Als tegen mij zou worden gezegd van zij komen binnen de school, zou ik eerst willen vragen kijk eens mee. Kijk eens wat voor klas ik heb zodat ze kennis	Maar nu zit je op een school dan hoort dat er gewoon bij. Dan is dat gewoon de opvoed leercultuur voor kinderen. En dat is een normale plek om te zijn. weet je dat is gewoon voor ouders normaal. Ouders hoeven daar ook niet spastisch over te doen. het kind gaat naar school en maakt op school wat extra gebruik van wat zorg. Prima, prachtig toch? (Hvl 2) "En als je dus die behandelingen gaat aanbieden buiten een setting dat niet school is, is dat nog weer een leefwereld waarin zij een plekje moeten gaan krijgen" (Hvl 5) "En het kind is ook bezig met wat is dit voor omgeving, wie ben jij, wie ben jij, wat zijn het voor kinderen, wat voor regels gelden hier. Als je dat allemaal binnen school doet is de belasting van het kind veel kleiner. Kinderen zijn al overbelast anders zouden ze niet laten zien wat ze
--	--	--

“Ja, we bespraken dan ook wel wat hij nodig had en op welke manier zij met hem bezig kon gaan. Het liep niet heel vlekkeloos hoor, want hij vond het heel lastig omdat hij haar niet kende dus dat vertrouwen was er nog niet. Het ging niet allemaal heel simpel zeg maar. Maar het idee vond ik wel heel mooi. Als Mirjam had kunnen blijven had was die band ook wel gaan groeien denk ik.” (Leerkracht 2) “Ik heb het nu ook al met een leerling waar we veel zorgen om hebben. Nou ja dan hebben we behoorlijk regelmatig contact dat we met elkaar om tafel gaan met ouders, betrokken hulpverleningsinstantie, met de mensen van school die betrokken zijn dus dat gebeurt al wel.” (Leerkracht 2) “Maar goed daar gaan twee meiden van mij heen gegaan om wat sterker te worden als ze straks naar het VO gaan. Dan merk ik een situatie hier in de klas. Zij gaan daar heen, dan zeg ik heb je zo even tijd? Dan schiet ik in de pauze	maken met de klas.” (Hvl 1) “hoe kunnen we het zo passend mogelijk maken en door de samenwerking met nu bijvoorbeeld Vitree en Accare. Dat biedt natuurlijk weer kansen.” (Intern begeleider 2) “Ik zou dan bijvoorbeeld een integrale samenwerking aan willen gaan met reguliere basisscholen ook.” (Intern begeleider 1) “Ik zou het wel fijn vinden als een organisatie die hier is bijvoorbeeld met alle ingestroomde leerlingen een cursus zou doen om zich open te stellen. Dat ze weer kansen zien. Deze leerlingen hebben zo’n route achter hun rug dat school ook gewoon niet leuk is.” (Intern begeleider 1) “Als er een situatie voorvalt met de leerling die ik net beschreef, waarin het ineens mis is, zou het fijn zijn als er iemand is die observeert en misschien kan achterhalen waar het dan misgaat. Zo zou ik die samenwerking voor me zien.” (Intern begeleider 1) “Het zou fijn zijn als er iedere dag iemand zou zijn die beschikbaar is. Het meekijken als er een incident is, en het meewerken als er nog geen incident is. dus het preventieve stuk. Maar die ook geschoold is in het reguleren van emoties. Want kijk, de langere hulpverlening komt op zich wel op gang. Maar het zijn echt de korte momenten dat de leerling eruit klapt, die ‘s morgens op school komt en ruzie heeft gehad thuis waardoor hier álles misgaat. En je als lb’er, ook al heb je misschien maar 16, 17 kinderen in de klas, je niet de tijd hebt om met het kind rustig te gaan zitten. En die dus ook zo’n knowhow kennis heeft dat diegene gelijk zou weten, oké, die, die, die erop.” (Intern begeleider 1) V. is er nu 3 dagen, ik zou dat dan het liefste fulltime zien. In de begeleiding, als een soort achtervang. Met name op gedrag, zoals de leerling die helemaal vastloopt en waar niets meer uit komt. (Intern begeleider 1) Dus als je zo iemand in huis hebt, ja dat vind ik heel waardevol. (Intern begeleider 1) bijvoorbeeld groepsdynamica. Even een positieve boost voor de kinderen. Ja het is moeilijk, ja je mag er wel eens uitklappen maar we gaan het gewoon	zien dus als je het binnen school doet dan hoeven ze niet te wennen aan een andere ruimte. Ze moeten wel aan mijn gezicht wennen, ik ben nieuw. Maar ik denk dat dat de grootste winst is. Het is niet nog meer belasting, het is onder school tijd waardoor ze dus ook niet ook nog een keertje na school tijd nog een keer een taxi in moeten stappen naar weer een vreemde locatie met weer andere mensen waar weer van alles van ze verwacht wordt. Ik hoop en ik denk dat dat echt de grootste winst is. Het is minder belasting voor het kind.” (Hvl 5) “Dus het is wel echt maatwerk. Echt heel erg gericht op de hulpvraag van het kind.” (Hvl 6) “Het idee is natuurlijk dat als je het op meta niveau zult bekijken, dat we veel sneller ter plekke zijn om jongeren die toch dreigen buiten de boot te vallen op locatie te kunnen
--	---	--

even daarbij aan. Vertel ik je even wat ik gezien heb, wil je dat meenemen in de volgende keer? Herken je dat? Heb je dat ook gezien? De lijntjes zijn zoveel korter dan. Dat is veel mooier.” (Leerkracht 1) “Maargoed, ik zie wel de meerwaarde ervan dat ze in de school zijn. Directe lijntjes.” (Leerkracht 3) “Nouja bijna een soort van coaching-achtige rol hebben ze. Meer in de zin van: vanuit Vitree is een medewerker nu die op de dagbehandeling heeft gewerkt, die op een hele andere manier kijkt naar hoe we hier in dit lokaal bewegen. Daar valt zoveel van te leren en alleen dat al vind ik heel prettig.” (Leerkracht 5) “En nu wordt hij 2 bijvoorbeeld keer in de week een uur meegenomen door V. van Vitree. Niet dat het nu allemaal goed gaat in de klas want ze heeft nog heel veel met hem te stellen maar nu gebeurd er in ieder geval wat.” (Logopedist)	doen. Maar dan gefundeerd. Korte lijntjes zijn heel belangrijk. (Intern begeleider 1) “Dat vind ik ook positief aan dat je dan vanuit een integrale aanpak kijkt van hé wat heeft dit kind nodig en dat vanuit de schoolkant, de ouderkant bekijken dus.” (Intern begeleider 2) “Nu is het heel vaak van: de één pakt het zus aan, de ander pakt het zo aan, maar het zou mooi zijn als bijvoorbeeld de gemeente Zwolle voor alle sociaal wijkteams een eenduidige manier van aanpak heeft. En dat je dan ook als scholen weet waar je aan toe bent en hoe je daarin een goede manier van samenwerking kunt hebben.” (Intern begeleider 2) “Ja het mooiste zou zijn als ze het vanuit het kind bekijken.” (Intern begeleider 2) “Dus daarin wel goed kijken van hé hoe kan dan hulpverlening aansluiten bij wat er op school voor die leerling nodig is?” (Intern begeleider 2) “Dus soms is het ook gewoon nodig dat in alle situaties door een betrokken hvl wordt meegekeken om duidelijkheid te krijgen over wat er eigenlijk aan de hand is.” (Intern begeleider 2) “Ja, ik denk dan wel als er thuis een probleem is en het loopt niet lekker, dan is het denk ik heel goed dat er vanuit 1 kind, 1 plan ook met de school wordt samengewerkt. Dus ook met een aanmeldteam en niet teveel instanties, dus bekende gezichten in de school is denk ik belangrijk. Ook omdat het anders voor kinderen ook weer veel onrust geeft als elk kind zijn eigen hvl meeneemt, dan heb je van alles in de school rondlopen. Dus ik denk ook gewoon de korte lijnen met de school lijkt mij heel belangrijk.” (Intern begeleider 2) “En ik denk dan ook dat dan juist de afstemming met ouders, de afstemming met Leerkracht en een hele belangrijke is.” (Intern begeleider 2) “Voor de rest zie ik ook wel heel veel kansen zeg maar, want ik denk dat zij ook juist met hun eigen expertise heel goed onze Leerkracht en, en ons als school kunnen versterken. Waardoor we dan ook weer voor andere kinderen beter kunnen handelen.” (Intern begeleider 2)	behandelen of begeleiden. Daar zit natuurlijk een belang in, waardoor hopelijk ooit dagbehandelingen niet meer nodig zullen zijn of eh.. nou ja dat is denk ik uiteindelijk wel het doel.” (Hvl 6) en dat is denk ik een voordeel van dat ze op de school zitten. Ouders weten wie het zijn, kinderen weten wie het zijn, leraren weten wie het zijn. je hoort eigenlijk gewoon bij de Brug. Je hebt een andere werkgever, maar jouw werkplaats is de Brug. (Hvl 2) “Wat bijvoorbeeld als heel fijn zou zijn is dat er kinderen worden opgevangen.” (Leerkracht 1) “Ik denk dat het heel positief kan werken als een leerling een plek heeft waar hij of zij even naar toe kan gaan. Voor mij part stoom afblazen of een luisterend oor. Of stel dat het dieper kan gaan en een kind heeft een bepaalde therapie nodig wat heel mooi op school
---	--	--

“Ja. Waardoor ook in de klas voor Margreet, komt ze wat meer aan de andere kinderen toe.”(Logopedist) “Wat ik wel merk, er zijn nu twee kinderen aangemeld voor onderzoek en doordat mensen van Accare hier nu zijn, kunnen de kinderen wel aanritsen. Dus waarschijnlijk worden zij nu wel eerder geholpen dan kinderen van buitenaf.” (Leerkracht 8) “Nu stemmen Fysiotherapeut en logopedist al samen af, ook met mij. Ik geef door waar ik aan werk met het kind en zij geven dat ook door. Bijvoorbeeld: ik kan ingaan op hoe je met een kind kan samenspelen, maar dat kan bij de Fysiotherapeut ook”(Leerkracht 6) “ ehm, wel dat de hulpverlening nu bij ons op school gestart is. Dus de lijntjes worden iets korter.” (Leerkracht 8) “Dus daar moeten we elkaar heel duidelijk gaan vinden, dus daar sta ik heel positief in en daar zijn de eerste tekenen ook al van dus dat collega's van	“Dus daarin denk ik dat er aandacht moet zijn voor het kind in de groep en in hoeverre kun je Leerkracht en ook in hun kracht laten staan terwijl je dan denk ik dat het goed is om te kijken van hé wat wordt er vanuit hulpverlening gedaan en hoe kun je daar als school, Leerkracht bij aansluiten. Dus ik denk dat dat ook een belangrijke is. ” (Intern begeleider 2) "En ja heel veel gedragsregulering denk ik dat daar problemen in zijn en daar dus hulp voor nodig is.”(Leerkracht 2) “Ik zie wel dat heel veel kinderen buiten schooltijd in aanraking zijn met hulpverlening dus ik denk dat het wel heel mooi is als veel meer dingen onder schooltijd kunnen omdat het voor kinderen zelf prettiger is want dan kunnen ze na schooltijd lekker andere dingen doen. En ook voor de samenwerking is het denk ik goed want ik denk dat het belangrijk is om goed af te stemmen met elkaar hoe je kinderen benaderd en waar je nadruk op legt en dat gebeurt nu eigenlijk te weinig.”(Leerkracht 2) "Misschien is een bedreiging dat ouders wat over het hoofd worden gezien ofzo. Dat die er dan een beetje buiten staan misschien? Dat je dan wel heel dicht op de leerling zit en heel dicht op de hulpverlening maar dan heb je de ouders wel wat verder weg. Dat die wel meegenomen worden”(Leerkracht 2) “Nou ja dat er meer met dezelfde taal gesproken wordt. En dat er voor een kind ook meer eenheid is. dat er niet daar wat te halen valt en hier valt wat te halen. Maar dat het gezamenlijk is. ik denk dat dat voor de leerling ook prettig is. ik weet niet goed hoe ik het onder woorden moet brengen maar ja dat het meer samen is.” (Leerkracht 2) “Het is natuurlijk wel mooier als ze gewoon hier in school lopen, dan schiet je even aan” (Leerkracht 1) “Er moet wel een goede afstemming zijn tussen Leerkracht en hvl.” (Leerkracht 4) “Je moet juist tot het pijnpunt komen. Daar moet je wat doen.” (Leerkracht 4) “En verder voor de toekomst denk ik dat het goed zou zijn dat kinderen hulp krijgen bij buitenspelen.	zou kunnen... Dan zou dat heel mooi zijn en zou het een stukje sneller gaan als dat je nu hulpverleningstraject ingaat.” (Leerkracht 1) “Wat een leerling wel en niet kan en wat zijn doelen zijn. Dat is echt iets wat we als Leerkracht en wel eh, nou vergeten wil ik niet zeggen, maar ik zie het wel eens mis gaan. Vaak kom je met een kind een jaar wel door. Maar je vraagt je soms wel af eh, doe ik het nog wel goed? Het zelfs wel eens dat ik me afvraag is het nog wel passend? Hebben we alles wel geboden? Dus kritisch vragen aan je zelf als Leerkracht , krijgt die leerling hier wat hij/zij nodig heeft? Soms kun je al zien dat een leerling het gewoon niet gaat redden op het SBO. En dan zie je pas in groep 7 dat er aan wat anders wordt gedacht en dat vind ik te laat. Ze moeten er vroeger bij zijn.” (Leerkracht 9) “maar als het kind zo'n spanning
---	---	---

Vitree en Accare in de klas gaan observeren, tips geven en daar ook op ondersteunen of dat de PMT'er van Vitree hier in de gymzaal bezig is, de leerling op komt halen in de school. Dus we zijn met dat integrale al redelijk gestart" (Orthopedagoog) "Wat ik vooral merk, is veel meer samenwerking. Er is veel meer samenwerking met buitenschoolse instellingen, met ouders, met jeugdhulpverlening." (Orthopedagoog 2) " Als we nog veel meer integraal gaan werken kunnen we nog wel een kwaliteitsslag maken." (Orthopedagoog 2) "Het is heel goed om dichterbij de school te staan, er rond te lopen. Zodat je ook weet, meer begrip krijgt voor de situatie. Ervoor zorgen dat zorg en onderwijs meer dezelfde taal gaan spreken. Dat helpt allemaal heel erg door meer samen te werken. Kennis delen vind ik belangrijk. Dat zijn allemaal	Het contact leggen met andere kinderen zegmaar. Ook daarin zou ik ondersteuning willen." (Leerkracht 3) "Dat ze buiten gaan observeren, en door krijgen wat nodig is. Dat ze daar misschien lessen over geven en dat zo gaan opbouwen met de kinderen. " (Leerkracht 3) "Overleggen en kijken wat we van elkaar nodig hebben als Leerkracht en en als hvls." (Leerkracht 3) "Ik hoop dat we dat nu als ze hier zijn het lijntje wat korter hebt. Dat ze dan ook de kinderen in de schoolsituatie zien." (Leerkracht 7) "Ik ga er vanuit dat dat nu wat makkelijker gaat en dat het lijntje korter is." (Leerkracht 7) "Ik hoop wel dat kinderen ook sneller geholpen kunnen worden omdat je met al die instanties met wachtlijsten hebt en dat het zo lang duurt en dat er allerlei dingen langs elkaar heen gaan. ik hoop dat het wat effectiever gaat. Gewoon wat sneller. Dat je niet een half jaar hoeft te wachten om een keer een intake te hebben." (Leerkracht 7) "Dat die hvls je ook in de klas adviezen kunnen geven als je er zelf niet uit komt. dat je het idee hebt dat je er wat aan hebt en dat je ook echt het idee hebt "o ze snappen echt waar het om gaat". Dat het niet leuke ideeën zijn van iemand die achter zijn bureau zit en denkt "nou dat doen we maar". Maar dat het ook echt passend is voor ons." (Leerkracht 7) "Dat als je het nodig hebt dat je een aanpak en tips kan krijgen. En ook naar de kinderen toe dat ze handreikingen krijgen. Van nou als je heel boos wordt, dan kun je ook dat doen bijvoorbeeld." (Leerkracht 7) "Kijk we zijn natuurlijk in de eerste instantie een school. kinderen komen naar school om te leren. Ik zie het wel als iets extra's erbij zeg maar. Je wordt niet een opname instituut ofzo. Je bent wel school maar om onderwijs te kunnen volgen hebben sommigen wat extra hulp nodig. En ik denk dat daar vooral in zit. Het moet geen dagbehandeling zijn. dat is wat anders" (Leerkracht 7) "En ik denk toch dat we meer toe moeten naar meer handen in de klas zeg maar	heeft, kan het kind niet leren. Dan kunnen wij het kind ook niet behandelen dus kan het kind ook niet leren." (Hvl 4) "Ik denk dat hulpverlening als eerste kijkt het gaat om het gedrag en school kijkt als het eerste naar de resultaten, in ieder geval dat het kind leert." (Hvl 4) "We vinden het belangrijk dat de kinderen niet voortdurend falen op school. En daar willen wij graag aan bijdragen, dat vinden we belangrijk. Dat kinderen kunnen meedoen op school en in de samenleving dat is onze missie." (Hvl 3) "Dat lijkt mij voor leerlingen heel prettig. Sowieso dat het voor een kind ook geen eilandjes zijn maar dat hij terug ziet komen van o de afspraken één geldt ook bij de ander en dat geldt ook thuis en ja dat kan het alleen maar versterken. Ik denk dat voor leerlingen die
---	---	---

positieve effecten.” (Hvl 3)	leerling zou heel erg gebaat kunnen zijn bij, ik noem maar wat, psychomotorische hulp of tekentherapie of, dan moet je niet eerst nog drie, vier documenten door om dingen aan te vragen, maar dan zou het gewoon geregeld moeten kunnen worden.” (Leerkracht 5)	herkenning heel prettig is.” (Logopedist)
“Om zo goed mogelijk de hulpvraag te formuleren zodat ook duidelijk is van mij van wat wordt er verwacht. Is het haalbaar? Is het voor de leerling haalbaar? En hoe kunnen we dat inzetten? En dat er uiteraard in afstemming met de collega’s die ik net ook opnoemde allemaal. En dat doe ik nu voor een aantal individuele leerlingen en ik heb samen met een andere collega SOWE (sociale weerbaarheid) gegeven. Dat is op dezelfde manier tot stand gekomen. Dat is ook erg leuk om te doen. En ik ben op de overbrugging momenteel bezig met Rebekka samen. En we zijn aan het kijken van hè wat staat er nu bij de overbrugging op wat voor manier loopt dat, wat gaat goed? Waar loop je tegenaan? Wat is lastig. Heel gevarieerd.” (Hvl 5)	“Naja ik geloof absoluut in het feit als meerdere mensen meekijken, ongeacht of je nou van de hulpverlening bent of wat ook, maar dat als er meerdere ogen meekijken, en er wordt iets signaleerd en je denkt dus: o wacht even?” (Leerkracht 5)	“Ik hoop wel dat kinderen ook sneller geholpen kunnen worden omdat je met al die instanties met wachtlijsten hebt en dat het zo lang duurt en dat er allerlei dingen langs elkaar heen gaan. ik hoop dat het wat effectiever gaat. Gewoon wat sneller. Dat je niet een half jaar hoeft te wachten om een keer een intake te hebben.” (Leerkracht 7)
	“En ik denk wel dat meespeelt dat je, de mensen zijn nog niet lieflijk aanwezig, dat het een drempel is van: o ik ga mailen, ik ga vragen, ik ga bellen. Is het wel urgent genoeg? Klopt het eigenlijk wel wat ik zie?” (Leerkracht 5)	
	“Als ik nu alleen al kijk wat even een stukje Vitree nu hier binnen heeft meegekeken, al is het maar even een gesprek. Al is het maar even praten over wat je gezien hebt, dat kan al zoveel teweeg brengen.” (Leerkracht 5)	
	“Nou dat je met de intake al met elkaar aan tafel zit en gewoon eens kijkt van: hé dit hoor ik, dit valt mij op, wat zou ik doen? Of misschien nog niet eens. Van elkaar al wetend wat er mogelijk zou kunnen zijn zeg maar, of wat iemand zou kunnen betekenen in. Dus eigenlijk bij het hele begin al en dan kijken of je ook samen zo’n dagprogramma in werking kunt zetten. En eigenlijk zou het dan nog mooi zijn als iemand die komt, vanuit de jeugdhulpverlening, ook het hele jaar blijft zeg maar. Dat je op die manier ook echt samen optrekt en ook een vast gezicht houdt. Het constante dus.” (Leerkracht 5)	“Nou ja dat er meer met dezelfde taal gesproken wordt. En dat er voor een kind ook meer eenheid is. dat er niet daar wat te halen valt en hier valt wat te halen. Maar dat het gezamenlijk is. ik denk dat dat voor de leerling ook prettig is. ik weet niet goed hoe ik het onder woorden moet brengen maar ja dat het meer samen is.” (Leerkracht 2)
	Nouja bijna een soort van coaching-achtige rol hebben ze. Meer in de zin van: vanuit Vitree is een medewerker nu die op de dagbehandeling heeft gewerkt, die op een hele andere manier kijkt naar hoe we hier in dit lokaal bewegen. Daar valt zoveel van te leren en alleen dat al vind ik heel prettig. (Leerkracht 5)	
	“Ja... Ik deel graag informatie en krijg graag adviezen” (Logopedist)	
“Mijn ervaringen zijn heel positief. Ik zie	“Dat lijkt mij voor leerlingen heel prettig. Sowieso dat het voor een kind ook geen eilandjes zijn maar dat hij	“Ik zie wel dat heel veel kinderen buiten schooltijd in aanraking zijn

heel veel mensen die ontzettend hard werken. Vooral de Leerkracht en die echt heel erg hun best doen en zeggen: het lukt mij gewoon even niet. Iedereen is heel bereid om de samenwerking op te zoeken. En om te kijken hoe kunnen we dat nou bereiken met elkaar. Ik loop er tegenaan met deze leerling wie kan mij dan helpen?" (Hvl 5)

"Wat ik merk is dat, nou je wordt steeds meer een bekend gezicht, dus het vragen stellen naar ons van Leerkracht en en IB'ers wordt wat makkelijker. We weten elkaar beter te vinden. En ja dat helpt wel ja." (Hvl 6)

"Er is een aanmeldteam en vanuit daar komt er een vraag binnen wordt gekeken wie die vraag het beste kan bedienen. En dan komt ie bijvoorbeeld bij Vitree binnen. We starten dan met een observatie en vanuit die observatie maken we een behandelplan. En als je een training hebt, heb je eerst een

terug ziet komen van o de afspraken één geldt ook bij de ander en dat geldt ook thuis en ja dat kan het alleen maar versterken. Ik denk dat voor leerlingen die herkenning heel prettig is." (Logopedist)

"Ja, echt in de klas of ophalen in de groepjes." (Leerkracht 8)

Er is ook iemand die geeft ook hulpverlening in dat gezin en die is dus ook hier op school. Dus die ziet dat meisje ook thuis en op school. En dat is denk ik ook bij bepaalde probleemgezinnen wel heel fijn. Dat je ook precies weet van hé. (Leerkracht 8)

"Omdat we merken dat als je gedrag aan wil sturen, dan kun je niet alleen maar de Leerkracht - leerling component nemen. Maar je zult er veel breder moeten nemen. En dat is ook wel een beetje de doelstelling van de hele transitie jeugdzorg, alleen de jeugdzorg is ook weer zo verdeeld met z'n eigen indicatie-aanvragen en toekenning van bepaalde gelden." (Orthopedagoog)

"Maar overwegend is het heel positief en merk ik wel dat er heel veel goede wil is." (Orthopedagoog)

"Je moet zorg in de school hebben en dat is altijd onze doelstelling geweest. En het is echt niet dat we ieder kind willen behandelen binnen onze school, dat is niet de bedoeling. Want daar vind ik, daar zijn ggz en andere behandelcentra voor, maar de begeleiding, ondersteuning en nou toch wel wat verschillende interventies kunnen hier wel gedaan worden." (Orthopedagoog)

"Ja de eerste opties waar we nu mee aan de slag zijn, is door ontwikkelen binnen het MDO; dat we de mensen binnen de school halen en dan kijken of we een integraal aanmeldteam zorg-onderwijs kunnen realiseren." (Orthopedagoog)

"Maar we denken daar zeker in kansen, dat is ook de reden waarom wij de proeftuin gestart zijn en als je niet in kansen denkt, dan zou je niet in zo'n project mee gaan." (Orthopedagoog)

"Ja, die kan verder uitgediept en gespecialiseerd worden. Ik zie wel dat er al best veel mensen hier rondlopen vanuit jeugdhulpverlening. Er zijn best veel mensen die extra ondersteunend zijn. Het kan meer volgens een vaste route. Nu vindt iedereen het wel steeds opnieuw uit. Het zou mooi zijn als het

met hulpverlening dus ik denk dat het wel heel mooi is als veel meer dingen onder schooltijd kunnen omdat het voor kinderen zelf prettiger is want dan kunnen ze na schooltijd lekker andere dingen doen. En ook voor de samenwerking is het denk ik goed want ik denk dat het belangrijk is om goed af te stemmen met elkaar hoe je kinderen benaderd en waar je nadruk op legt en dat gebeurt nu eigenlijk te weinig." (Leerkracht 2)

"Dat vind ik ook positief aan dat je dan vanuit een integrale aanpak kijkt van hé wat heeft dit kind nodig en dat vanuit de schoolkant, de ouderkant bekijken dus." (Intern begeleider 2)

intakegesprek met ouders en met de juf of meester om te kijken waar liggen de vragen en hoe gaan we die training nou vorm geven.” (Hvl 6)

“Ja, nog wel echt in de kinderschoenen, maar het begint wel steeds meer vorm te krijgen. En dat is ook wel door het gewoon te doen en te kijken wat gaat er goed en wat kan er beter. Ik denk dat het aanmeldteam daar wel echt helpend in is, omdat het nu echt op één plek binnen komt.” (Hvl 6)

“Ja dat het aanmeldteam er nu is en dat de lijnen helder zijn. Dat vind ik wel echt prettig werken.” (Hvl 6)

“De afstemming met Leerkracht en van leerlingen die ik hier behandel zeg maar, dat is gewoon heel fijn. Die lijntjes zijn gewoon heel kort. We lopen zo bij elkaar binnen als er iets nodig is. Dus ik denk dat dat wel goed loop. En als ik ook kijk naar de training, doordat we die intake hebben

vanuit één punt georganiseerd kan worden en op een lijn gewerkt wordt.” (Leerkracht 6)

“Er is al veel ondersteuning, bijv. ambulante begeleider die een kind komt observeren. Dat is echt voldoende.” (Leerkracht 6)

“Het mag wel wat pittiger ook. Ook in de communicatiestijl naar ouders soms.” (Leerkracht 9)

“Nou, toch wel een brede tafelachtig idee. Dus net als het MDO of zoals in het wijkcentrum. Maar dan wel het liefst op school” (Leerkracht 9)

“Ik vind wel dat school een maatschappelijk, breder moeten worden.” (Leerkracht 9)

“Wat een leerling wel en niet kan en wat zijn doelen zijn. Dat is echt iets wat we als Leerkracht en wel eh, nou vergeten wil ik niet zeggen, maar ik zie het wel eens mis gaan. Vaak kom je met een kind een jaar wel door. Maar je vraagt je soms wel af eh, doe ik het nog wel goed? Het zelfs wel eens dat ik me afvraag is het nog wel passend? Hebben we alles wel geboden? Dus kritisch vragen aan je zelf als Leerkracht, krijgt die leerling hier wat hij/zij nodig heeft? Soms kun je al zien dat een leerling het gewoon niet gaat redden op het SBO. En dan zie je pas in groep 7 dat er aan wat anders wordt gedacht en dat vind ik te laat. Ze moeten er vroeger bij zijn.” (Leerkracht 9)

“Ja, maar er is nog wel een slag in te slaan. Soms spreken we elkaars taal nog niet of verstaan we elkaar niet. Het kan allemaal nog beter. Maar ik merk dat tussen de oren veel meer zit: we moeten het in ieder geval samen doen.” (orthopedagoog 2)

“Ik denk dat potjes een geheel moet worden, dat er een gezamenlijk budget is om initiatieven te ontplooien. Waar je niet continu hoeft na te denken: krijg ik mijn geld wel? (Orthopedagoog 2)

“Ik denk, wat heel fijn zou zijn, kortere lijnen, sneller beschikbaar zijn. Dat is ook wel de wens van de school denk ik. Dat we elkaar beter verstaan, dat dat allemaal heel helpend is en dat een kind daar baat bij heeft. Want timing is zo belangrijk. Als een kind het nu nodig heeft, moet het er ook nu zijn.” (Hvl 3)

“We vinden het belangrijk dat de kinderen niet voortdurend falen op school. En daar willen wij graag aan bijdragen, dat vinden we belangrijk. Dat kinderen

gedaan, hebben we heel duidelijk de hulpvraag helder.” (Hvl 6)

kunnen meedoen op school en in de samenleving dat is onze missie.” (Hvl 3)

“ Ja, zodat je snel kan opschalen als het nodig is, maar ook weer kan afschalen als dat kan.” (Orthopedagoog 2)

“Dus integraal is letterlijk samen kijken en ook samen werken als je denkt dat het kind iets nodig heeft.” (Hvl 4)

“ik denk dat we veel effectieve hulp kunnen verlenen, dat je samenwerkt met Leerkracht en die met zijn kennis en kunde informatie heeft over het kind. Dus dat je sneller weet waar het in zit, waar je op kan richten met de behandeling. Heeft het met het kind te maken of met het systeem? Dat je daarin kan ondersteunen. Dus dat het effectiever is en het lijntje korter is.” (Hvl 4)

“ik heb wel wensen hoe het ingericht moet worden. Ehm.. het mooiste zou ik vinden dat je met 2 verschillende culturen naar een kind kan kijken. Dus én de schoolse cultuur en de hulpverleningscultuur, als blijkt dat iets niet loopt zoals het zou moeten lopen. Dus dat je eigenlijk wel, hé het is echt een droom he, dat je soort van 2 leraren voor de klas hebt. Eentje richt zich op het groepsproces en het gedragsmatige en eentje richt zich op het cognitieve. En dat je daarin vanuit een groep, misschien meer naar het individuele gaat, als het kind dat nodig heeft vanuit beide richtingen. “ (Hvl 4)

“Door elkaar te kennen, echt kennis maken. Dus ook dat het goed is dat we heel veel met elkaar gaan praten over casuïstiek die er nog niet is, maar gewoon algemeen. Dat je met elkaar brainstormt, dat je elkaars ideeën heel gemakkelijk kan horen en vertellen zonder dat daar direct gevolgen van komen voor één leerling ofzo. En dat je interesse hebt in elkaar, niet alleen in werkwijze, maar ook wel persoonlijk stukje. Dat we een team worden, gewoon een gezamenlijk team.” (Hvl 4)

“Elkaar leren kennen, zodat je ook durft te zeggen wat je ziet bij de ander. En dat je daar ook voor open staat. Ik denk dat als je elkaar nu nog niet zo goed kent en je vindt iets van wat de ander doet of zegt, kan dat best bedreigend en spannend zijn en wordt dat soms misschien niet gezegd. Het is belangrijk dat

we samen echt willen, samen een doel hebben, en weten wat levert het op.” (Hvl 4)

“Ik kan mij voorstellen dat het wel een goede aanvulling is. Maar aan de andere kant moeten we ook kijken van wat is het doel, wat is de behoefte van de leerling maar ook van de Leerkracht . Van beide kanten. Van wat heeft iedereen nodig. Wat is er al en wat is er niet.” (Schoolmaatschappelijk werker)

“de iber heeft in mijn ogen een centrale rol en daar komen de Leerkracht en bij en die heeft een signalerende functie en die houdt als het goed is de zorgleerlingen of elke leerling goed in beeld samen met de Leerkracht wat er verder ingezet moet worden. En volgens mij kan van daaruit een groep met mensen en instanties gaan kijken van wie is er nodig bij dit kind. Kijk zit er al hulp in krijg je een andere situatie. Heb je dat niet, dan moet je kijken wat is zijn probleem van deze leerling waar loopt hij tegen aan, waar heeft hij ondersteuning bij nodig en op wat voor manier wie kan waarvoor ingeschakeld worden.” (Schoolmaatschappelijk werker)

“Hier zitten natuurlijk heel veel ggz leerlingen en leerlingen met een beperking of laag iq. Dus ik kan mij voorstellen dat het een mooie aanvulling kan zijn. Daarnaast denk ik ook wel dat Leerkracht en sterker gemaakt kunnen worden. Dat zou ook wel vitree of accare kunnen doen. In van hoe om te gaan met deze problematiek die de leerling heeft.” (Schoolmaatschappelijk werker)

“wel met elkaar in gesprek gaan wat vind jij belangrijk en wat vind ik belangrijk. Maar je moet ook elkaars organisatie kennen.” (Schoolmaatschappelijk werker)

“Het is een zoektocht en niemand weet waar het heen gaat maar het is ook wel heel mooi en biedt kansen dat je toch wel anders kijkt naar kinderen toe.” (Schoolmaatschappelijk werker)

“In ieder geval een aantal deskundigen die al bij de voordeur staan en een leerling komt binnen en dan gaat kijken oké wat is er aan de hand. Niet alleen het papieren dossier maar het is ook van belang dat je kijkt zijn alle gegevens aanwezig en klopt het ook?” (Schoolmaatschappelijk werker)

“Je maakt het gebruik van meerdere expertise en verschillende manieren. Dan kan je ook beter een beeld krijgen of het iets met school te maken heeft, thuis of dat er misschien al voldoende hulp in zit.”
(Schoolmaatschappelijk werker)

“Accare en Vitree zijn veel meer ggz behandeling in dat stukje, thuis situaties. Dat zijn ze een mooie aanvulling voor” (Schoolmaatschappelijk werker)

“Maar ik denk qua ggz problematiek en kinderen met een beperking qua IQ ook dat Vitree en Accare zeker aan kunnen vullen.” (Schoolmaatschappelijk werker)

“Nou wat ik zelf nog wel ingewikkeld vind is het zo dat de Leerkracht nog wel extra scholing zou moeten hebben met betrekking tot de problematiek of gesprekstechnieken met ouders of noem maar op.”
(Schoolmaatschappelijk werker)

“Want ik denk zelf ook nog wel dat Leerkracht en ook nog wel wat deskundiger gemaakt kunnen worden” (Schoolmaatschappelijk werker)

“Ik kan mij voorstellen dat Leerkracht en zelf ook nog wel behoefte heeft aan wat tips en trucs rondom deze kinderen” (Schoolmaatschappelijk werker)

“Maar dat hier dan een zak met geld is. Dat er een aantal hvls vanuit Accare en Vitree zijn. Of de hulp dan niet veel laagdrempeliger kan worden ingezet. In plaats van dat je al die mensen en al die schijven die er allemaal wat van moeten vinden en wat van moeten denken en de leerling daar dan maar zit en die Leerkracht ook. En die leerling zit dan maar de hele dag in de klas het niet goed te doen of die schiet eruit of die zit bij Egbert bij wijze van spreken. Dat kost dan weer tijd en stel je nou voor dat het hier allemaal is dat scheelt gewoon voor iedereen. Dat is wat we hopen. En we hopen dat er heel snel duidelijkheid komt of de gemeente het aandurft om de proeftuin hier daadwerkelijk op te zetten.” (Hvl 5)

“Mijn ervaringen zijn heel positief. Ik vind het erg leuk en ik voel mij ook welkom hier.” (Hvl 5)

“Ik hoop vooral dat ze er bij gebaat zijn wat ik doe. Omdat ze in een situatie zitten waarin zij niet verder kunnen. Niet alleen de Leerkracht kan niet verder maar de leerling ook.” (Hvl 5)

“Nou ja, ik hoop dat ik kan bijdragen dat er een samenwerking op gang komt. Dat hoop ik te doen door veel in contact te zijn met de Leerkracht en, door gesprekken aan te gaan met ze, door het ook te hebben over visie. Ik weet dat dat ook heel belangrijk is. Van hè: je bent nu aan het werk, je doet je ding, maar waarom doe je dat eigenlijk zo? Wat maakt dat jij die structuur zo belangrijk vindt? Dat is niet nu meteen hoor. Maar ik denk wel dat ik dat op die manier hoop bij te dragen. Door gewoon zelf mezelf ook open en eerlijk en kwetsbaar op te stellen. Ik heb ook niet de wijsheid in pacht. Ik kan geen klas draaien. Dat is echt de kwaliteit van de Leerkracht om een klas te draaien en ook nog didactisch te onderwijzen. Dat is mijn pakkie aan niet. Geef mij hier een moeilijk kind en daar kan ik wel wat mee. Dus ook elkaars kwaliteiten te ontdekken en te waarderen. En dan op die manier de samenwerking op te zoeken.” (HvI 5)

“Dus ik denk dat ik alleen maar van ouders kan leren. Ik heb dan een studie gevolgd en werkervaring en het trucje geleerd om bepaalde gedragsveranderingen te bewerkstelligen en dat is wat ik kan en daarom kan ik de ouders wat leren. Maar de ouders die zijn de expert als het om hun kind gaat dus ik denk dat je geen behandeling kan laten plaatsvinden zonder ook iets met de ouders te doen.” (HvI 5)

“ik heb dus ook collega’s die ook IAGers zijn, dat is iets van ambulante gezinsbegeleiders, die ook hun aandeel kunnen leveren. Bijvoorbeeld dat je samenwerking dat ik hier met het kind bezig ben en dat zij met het gezin bezig zijn. Ik hoop dat je dan, nogmaals het is alleen als het nodig is, je hoeft niets te doen als er niets te doen valt. Maar als je zoveel mogelijk tegelijk aanpakt dan is het ook voor het kind van er gebeurt overal wat. Dus het kind en de ouders zitten in een gezamenlijke flow dan hopelijk. Ik hoop dat dat dan op die manier... zo zie ik het een beetje.” (HvI 5)

“Ik denk dat als er wat betrokken is en het werkt dan moet je daar vooral mee doorgaan want wat werkt daar moet je altijd mee doorgaan en daar kan ik uiteraard ook mee samenwerken wanneer dat nodig is. Ik denk ook daarin is de samenwerking heel belangrijk” (HvI 5)

“En gezinnen die al hulpverlening hebben gevonden en hebben gezocht en daar tevreden mee zijn dat moet je dan vooral in stand houden. Desnoods de samenwerking opzoeken maar je kunt ouders niet verplichten van je moet nu stoppen met wat je aan het doen bent” (Hvl 5)

“Nou ja, wat ik denk wat heel mooi zou zijn dat we echt inhoudelijk bij elkaar gaan zitten, met casuïstiek ofzo. Nu is dat bij ons eh Vitree heeft dat gewoon voor zich. Ik zou het mooi vinden als dat samen met De Brug kan, dat je samen casussen kunt inbrengen en er samen over kan hebben. En ook dat je kijkt, bij welke casus benader ik nou wie? En ook wat kunnen we nou eigenlijk voor elkaar betekenen? Maar ook waar liggen nou misschien de beperkingen van bepaalde functies he. Dus eh.. ja dat voor mij denk ik wel heel erg helpend zijn.” (Hvl 6)

“ Inderdaad, je spreekt een heel andere taal. Ik denk dat we om elkaar beter te leren begrijpen, het juist mooi is om samen casuïstiek te gaan doen. Zodat we elkaar kunnen bevragen om elkaars werkwijze, zonder dat daar meteen een oordeel aan hangt.” (Hvl 6)

“ Ja. En als je dat dan ook openlijk met elkaar kan bespreken, dan heb je denk ik al een hele stap gezet. Dat iedereen ook gewoon de veiligheid ervaart om ook gewoon aan te geven hoe je het ervaart en ik denk dat die veiligheid er is van beide kanten, dat je al een hele stap hebt gemaakt. Veiligheid zodat je elkaar durft te bevragen op wat je doet zeg maar.” (Hvl 6)

“ Mijn wens daarin zou zijn dat we echt per individu kunnen kijken van joh wat is er nou echt nodig. En eh.. dat ook in te gaan zetten, gewoon te doen waar je goed in bent. En het zou super dat je elkaar daarin gewoon weet te vinden. Dat je snapt wat elkaars beperkingen zijn in het werk, maar dat je ook haalt bij elkaar wat er te halen valt. En dat het belang van het kind altijd voorop komt te staan. En wat ik ook mooi zou vinden, als dat lukt binnen het onderwijs, om ouders er nog meer bij te betrekken. Want een eh, ouderavond is er vaak ook opgericht van ‘nou dit zien we op school’. Ik zou het wel heel mooi vinden als we daarin ook de ruimte krijgen om eh.. niet alleen informatie te zenden, maar ook echt een gesprek daarover te hebben. Zo van, ‘hoe ervaren jullie dat?’” (Hvl 6)

Belemmeringen integrale samenwerking

Verskil in werkwijze hulpverlening en onderwijs	Onwetendheid van kunde hulpverlening	Negatieve ervaring samenwerking	Bedreiging integrale samenwerking
“Daar mee bedoel ik dat wij moeten beseffen dat daar een andere cultuur altijd was dan dat wij gewend zijn. daar heeft het volgens mij het meest mee te maken.” (Hvl 2) “Daar moet je wel heel erg mee oppassen met deze twee verschillende culturen bij elkaar. Je moet niet op tenen trappen van mensen.”(Hvl 2) “Ik denk dat er wrijving zal zijn tussen onderwijs en zorg.” (Hvl 2) “Ja en het is een beetje de spagaat nu van: school heeft liever dat er gisteren gehandeld werd zeg maar, en de hulpverlening is soms nog een beetje van eerst vanuit een grondige observatie, dossieranalyse, kijken naar welk plan is haalbaar.” (Intern begeleider 2) “Ik denk de verschillende talen en werkwijzen zeg maar, dat moet denk ik goed op elkaar afgestemd worden. Ook zeg maar vanuit hulpverlening bepaalde instrumenten die zij gebruiken om kinderen te begeleiden, om te kijken in hoeverre deze passen in deze schoolsituatie, dat dat ook goed is om uit te zoeken.” (Intern begeleider 2)	“Ik denk dat die veel meer uitgebuit ofzo kan worden. Dat klinkt heel naar uitgebuit, maar ik denk als je allemaal dezelfde doelen hebt, en je spreekt dat ook uit, dat je dan ook weet wat een ander wil en wat een ander van je verwacht. Want het verwachtingspatroon is waarschijnlijk heel veel, maar waar dan en hoe dan?” (Gymdocent) “Dat vind ik lastig omdat ik niet precies weet wat mensen van Vitree bijvoorbeeld, die hier binnen de school lopen, doen aan hulpverlening.” (Leerkracht 1) “Maar ik weet helemaal niet wat hun taken zijn, ik weet niet wat ik met hen moet of wat ik met hen kan. Ik zie ze lopen maar wat ze doen.... Ik zou het niet weten.” (Leerkracht 1)	“Ja, er is wel sprake van een samenwerking. Op dit moment denk ik nog vooral eenrichtingsverkeer.” (Gymdocent) “En dat is meer omdat je elkaars taal ook nog niet spreekt. We weten nog helemaal niet wat we aan elkaar hebben en wat we met elkaar kunnen.” (Gymdocent) “dus daarin onderkennen we kennen elkaar wel, maar we kunnen elkaar nog niet echt vinden in wat dan handig zou kunnen zijn.”(Gymdocent) “Ja, de afstemming die ontbreekt misschien, en ehh ik denk dat de visie van de jeugdhulp heel anders is dan de visie van de Leerkracht .” (Gymdocent) “Ze hebben dan een goed gesprek gehad daarmee, dat is mooi, maar wat ga je dan in de	“Dus het is nog heel erg zoeken, elkaar vinden.” (Hvl 1) “ Maar er zijn zoveel verschillende partijen, met een eigen karakter en een eigen taakstelling, vanuit de gemeente ook anders. Daar gaan dingen botsen.” (Hvl 1) “Als je het dan hebt over snel doorsluizen, hoe weerhoudt zich dat tot die andere cliënten ook zorg nodig hebben. Wie gaat er dan voor? Dat is niet te doen. Dat neemt de beperkingen met zich mee vanuit organisaties, dat vind ik het lastige. Vanuit school en leerling gezien snap ik een heleboel. Aan de andere kant zie ik ook de werkelijkheid van wachtlijsten etc. Dan vraag ik me af of dat samen gaat met elkaar.” (Hvl 1) “Daar mee bedoel ik dat wij moeten beseffen dat daar een andere cultuur altijd was dan dat wij gewend zijn. daar heeft het volgens mij het meest mee te maken.” (Hvl 2) “Daar moet je wel heel erg mee oppassen met deze twee verschillende culturen bij elkaar. Je moet niet op tenen trappen van mensen.”(Hvl 2)

“Nou ja dat er meer met dezelfde taal gesproken wordt. En dat er voor een kind ook meer eenheid is. dat er niet daar wat te halen valt en hier valt wat te halen. Maar dat het gezamenlijk is. ik denk dat dat voor de leerling ook prettig is. ik weet niet goed hoe ik het onder woorden moet brengen maar ja dat het meer samen is.” (Leerkracht 2) “Ehm.. nou we moeten natuurlijk heel voorzichtig om gaan met de tijd die we hebben. En nou vind ik soms wel dat we wel wat te vaak in een wijkcentrum. Want dan wordt er wat geregeld, we zijn bezig met een traject dat wordt uitgezet en dan wordt het standaard ‘over 3 maanden zien we elkaar weer.’ En nou ja, dan mail of ik bel ik wel af als er niets veranderd is in de situatie van het kind. Want, ik heb dan wel andere prioriteiten.” (Leerkracht 9) “Dan wordt er wel lang gepraat, het mag wel even wat sneller en wat praktischer” (Leerkracht 9) “Het zijn wel echt twee verschillende werelden die elkaar ook nog niet altijd begrijpen”(Schoolmaatschappelijk werker) “School en onderwijs zijn hele verschillende werelden. School wil heel snel, dat is óók logisch die hebben dagelijks met het	“Ik weet van de samenwerking maar ik weet niet zo goed wat ik met hen moet, of wanneer ik naar hen toe kan, of dat ik iets kan aangeven naar hun.” (Leerkracht 1) “Ik zie ze lopen en ik zie ze daar in dat kamertje zitten... Maar verder..” (Leerkracht 1) “Weet je wat het lastige is, dat ik ook niet precies weet wat zij zouden kunnen.” (Leerkracht 1) “Maar ik weet niet zo goed de lijntjes dus ik weet niet zo goed wat ze kunnen.” (Leerkracht 1) “ Ik als fysio zie ze rondlopen maar merk daar niet zoveel van.” (Fysiotherapeut) “Nou, daar heb ik tot nu toe nog niet veel mee van doen gehad. Behalve dat ze af en toe eens zijn geweest om kinderen te observeren. Meer weet ik niet. Ik heb zelfs geen terugkoppeling daarvan gehad.	les doen? Dus de koppeling is er niet” (Gymdocent) “Uiteindelijk heeft Accare met De Brug en Vitree besloten om maar gewoon te gaan beginnen met een samenwerking. Iedereen is paraat en heeft er ruimte voor gemaakt, dus we zijn eigenlijk nog een beetje liefdadigheidswerk aan het doen omdat het nog niet betaald wordt door de gemeente.” (Hv1 1) “Als zij iets willen weten voor het traject moeten ze contact met ons opnemen, ik ga niet bellen. En dan lopen dingen gewoon mis. Dat is gewoon jammer.” (Leerkracht 1) “Elk kind is weer anders, elk gezin is weer anders en dat het best wel wat vergt om iedereen om tafel te krijgen. En om daarin vervolgens ook weer een goede opbouw te hebben, en dan merk je daarin ook wel weer dat er wat wisseling van de wacht is wat betreft hulpverlening en	“Ik denk dat er wrijving zal zijn tussen onderwijs en zorg.” (Hv1 2) “De uitdaging is er ook nog wel van hoe combineren met de wijkteams. Ik merk dat dat nog wel wat wrijft zo nu en dan. Wij hebben een bepaalde structuur opgezet met schoolmaatschappelijk werk die op scholen zitten, hoe zo ga jij nu als zorg organisatie nu binnen een school een pilot draaien. Daardoor hebben we wel op een paar teentjes getrapt zeg maar. Dat vindt ik ook een uitdaging.” (Hv1 2) “Dat biedt natuurlijk weer kansen, maar we merken nu ook: we zijn er nog niet en dat loopt nog niet, dus daarin hebben we nog wat stappen te maken.” (Intern begeleider 2) “Nu is het heel vaak van: de één pakt het zus aan, de ander pakt het zo aan, maar het zou mooi zijn als bijvoorbeeld de gemeente Zwolle voor alle sociaal wijkteams een eenduidige manier van aanpak heeft.” (Intern begeleider 2) “Ja en het is een beetje de spagaat nu van: school heeft liever dat er gisteren gehandeld werd zeg maar, en de hulpverlening is soms nog een beetje van eerst vanuit een grondige observatie, dossieranalyse, kijken naar welk plan is haalbaar.” (Intern begeleider 2)
---	--	---	--

kind te maken. Hulpverlening duurt wat langer wil het kind leren kennen. Het kan ook verschil zijn van visie. School denkt dan van school wil heel graag het beste uit de leerling. En dat snap ik ook maar vergeet soms ook dat het te maken kan hebben met de thuissituatie of met de psychische problemen of met psychische stoornissen of beperking. Maar dat botst wel met elkaar.” (Schoolmaatschappelijk werker) “Je merkt alleen dat zij een andere invalshoek hebben dan onderwijs dus dat is het zoeken naar waar spreken we dezelfde taal, waar kunnen we afstemmen, verstaan we onder ontwikkelingsperspectief hetzelfde als een kindplan wat in de zorg gebruikt wordt? Dus die afstemming, dat is heel erg belangrijk van praten we dezelfde taal en verstaan we er hetzelfde onder. En dan is ook nog heel erg belangrijk, als je met elkaar in gesprek bent, rondom het kind. Wie neemt welke taken en verantwoordelijkheden? En hoe stem je dat goed af? ”(Orthopedagoog) "Soms spreken we elkaars taal nog niet of verstaan we elkaar niet." (Orthopedagoog 2) “ Eh, het wel zijn twee verschillende culturen. En	Dat maakt verder ook niet uit.” (Leerkracht 4) “Sinds vorige week zijn een aantal kinderen gestart met een weerbaarheidstraining die wordt gegeven door iemand van Vitree. Verder heb ik nog niets met ze te maken gehad zeg maar.” (Leerkracht 7) “ Nou daar merk ik eigenlijk nog niet zo veel van. Ik weet nu van eentje, V., dat die er een paar dagen is, ik weet ook niet welke dagen.” (Leerkracht 3) “ Er is dus nog geen samenwerking dus daar kan ik niks over zeggen.” (Leerkracht 3) “Ehm nou, ik merk er nu nog niet zo veel van dat ik er bij betrokken ben.” (Logopedist) “Maar het is voor mij wel heel prettig om wat meer te weten omdat ik ook graag adviezen wil kunnen geven aan ouders. Voor hoe ze bijvoorbeeld thuis met hun zoon of dochter om kunnen gaan.	dan heb je ook niet altijd die doorgaande lijn. Dusja daarin nog wel verschillende ervaringen.” (Intern begeleider 2) “Soms zie ik een beetje nog van is het een schoolgerelateerd probleem of is het een probleem vooral in de thuissituatie? Maar dat je ook kan zeggen van, dat heb ik nu ook bij een leerling, kom maar kijken en dan blijkt gewoon het is niet een schoolgerelateerd probleem, maar dan heeft bijvoorbeeld een kind het in deze situatie heel moeilijk en kan het heel moeilijk omgaan met al die prikkels. Dat kan ook zijn omdat zijn hoofd dan zo vol zit met alles wat hij thuis meemaakt, waardoor het op school op een bepaalde manier tot uiting komt. En is het dan een schoolprobleem?” (Intern begeleider 2) “Soms weet je ook van naja het kan ook zo zijn dat er	“Ik denk de verschillende talen en werkwijzen zeg maar, dat moet denk ik goed op elkaar afgestemd worden. Ook zeg maar vanuit hulpverlening bepaalde instrumenten die zij gebruiken om kinderen te begeleiden, om te kijken in hoeverre deze passen in deze schoolsituatie, dat dat ook goed is om uit te zoeken. ” (Intern begeleider 2) Een bedreiging is dat hulp veel plaatsvindt buiten de groep waardoor uiteindelijk een kind het misschien nog lastig blijft vinden om de transfer te maken in voor hem complexe situaties in de groep of vrije situaties. (Intern begeleider 2) “Maar aan de andere kant dan krijg ik nooit de band met kinderen die ik graag wil. juist door dat soort gesprekken bouw je wel iets op met kinderen en kun je op dingen terug vallen” (Leerkracht 1) “Misschien is een bedreiging dat ouders wat over het hoofd worden gezien ofzo. Dat die er dan een beetje buiten staan misschien? Dat je dan wel heel dicht op de leerling zit en heel dicht op de hulpverlening maar dan heb je de ouders wel wat verder weg. Dat die wel meegenomen worden”(Leerkracht 2) “Dus het wordt al gauw heel veel woorden, maar
---	--	--	--

ik denk wel dat het heel positief kan zijn. Maar we moeten elkaar nog wel vinden. Wij willen vaak, Leerkracht en willen vaak heel snel resultaat en heel snel actie.” (Leerkracht 8)	zeker als het jonge kinderen zijn maar ook bij oudere kinderen wel met lezen. Dan is het prettig om wat meer te weten daarvan”(Logopedist)	hulpverlening in het gezin betrokken is, terwijl je daar als school eigenlijk niks van weet. ” (Intern begeleider 2)	waar begint dan het doen? Dus dat vind ik altijd het lastige. Het is lastig om tot een afstemming te komen.” (Leerkracht 4)
“Ja nou de taal is heel anders he, en de manier waarop gewerkt wordt.”(Leerkracht 3)	“Dus ik mis wel vaak naar mijn zin te veel de informatie. Ook contact ouders thuis en daar speelt jeugdhulpverlening ook een rol in natuurlijk.” (Logopedist)	Ja en het is een beetje de spagaat nu van: school heeft liever dat er gisteren gehandeld werd zeg maar, en de hulpverlening is soms nog een beetje van eerst vanuit een grondige observatie, dossieranalyse, kijken naar welk plan is haalbaar. (Intern begeleider 2)	“Nou de kinderen moeten het onderwijs kunnen volgen dus 80% van de lessen moeten ze mee kunnen doen. Stel dat ze dus elke dag de helft van de dag bij iemand van Vitree zitten denk ik ja.. dan maken ze maar de helft mee.” (Leerkracht 7)
“Er zit ook wel veel onzekerheid en dat heeft ook wel te maken met onze eigen aanpak als Leerkracht en.” (Leerkracht 5)	“ja, écht nog in de kinderschoenen. Dus ik weet het nog niet..”(Leerkracht 8)	“Maar soms weet je alleen dat er een onderzoek is en zou je niet weten met wie, en hoe en wat. En dan lees je aan het einde en verslagje en denk ik oke... Het hele schoolgebeuren is er niet in meegenomen.” (Leerkracht 1)	“Ja nou de taal is heel anders he, en de manier waarop gewerkt wordt.”(Leerkracht 3)
“Dus het is nog heel erg zoeken, elkaar vinden.” (Hvl 1)	“Dat is voor mij nog heel onduidelijk en dat is een zoektocht . Er staat gewoon weinig op papier. Het staat echt in de kinderschoenen en het is zo dat, ik weet niet wat de stand van zaken op dit moment is” (Schoolmaatschappelijk werker)	“Maar ik vind dat hele hulpverleningsverhaal, ik weet niet of je daar op doelt, maar dat is een log orgaan; dat komt nauwelijks in	“Soms worden er ook handreikingen gegeven waarvan ik denk daar kan ik in de klas niks mee. Het gaat natuurlijk niet om dat ene kind, maar om een hele klas” (Leerkracht 3)
			“Ik geloof wel in het hulp in school halen, maar ik geloof niet in een: hier heb je een bak geld en regel het maar.” (Leerkracht 5)
			“Een leerling zou heel erg gebaat kunnen zijn bij, ik noem maar wat, psychomotorische hulp of tekentherapie of, dan moet je niet eerst nog drie, vier documenten door om dingen aan te vragen, maar dan zou het gewoon geregeld moeten kunnen worden. Dat is een ideaal denk ik, maar dan komt het toch neer op geld. ” (Leerkracht 5)

beweging.”
(Leerkraft 5)

“Nou in die zin van als er ergens iets gesignaleerd wordt, dan moet het over zoveel verschillende schijven, dat op het moment dat er ergens urgente hulp nodig is, dat het gewoon tijden duurt voordat het er komt. En dat kan toch bijna niet waar zijn, want je praat over kinderen. ”
(Leerkraft 5)

“En voordat dan behandeling, want ze moet nu op een wachtlijst komen, en dan denk ik van: jongens we hebben zo lang aangegeven dat dit urgentie is en daar verbaas ik mij echt over. En ik snap best wel van op het moment dat je problemen constateert, dat het niet de volgende dag geregeld is. Dat begrijp ik echt, maar het moet toch niet zo zijn dat het vanaf groep één al modderen, modderen, modderen is en dan maak ik het even heel groot, maar dat is wat er

“Er zit ook wel veel onzekerheid en dat heeft ook wel te maken met onze eigen aanpak als Leerkraft en.”
(Leerkraft 5)

“Willen we het ook echt samen doen? Want volgens mij zijn wij daar op scholen heel goed in: wij denken wel dat we het snappen, dus we houden ons vooral binnen ons eigen lokaal, maar durf je het ook uit handen te geven en iemand anders mee te laten kijken?”
(Leerkraft 5)

“ Eh, het wel zijn twee verschillende culturen. En ik denk wel dat het heel positief kan zijn. Maar we moeten elkaar nog wel vinden. Wij willen vaak, Leerkraft en willen vaak heel snel resultaat en heel snel actie.” (Leerkraft 8)

“Je merkt alleen dat zij een andere invalshoek hebben dan onderwijs dus dat is het zoeken naar waar spreken we dezelfde taal, waar kunnen we afstemmen, verstaan we onder ontwikkelingsperspectief hetzelfde als een kindplan wat in de zorg gebruikt wordt? Dus die afstemming, dat is heel erg belangrijk van praten we dezelfde taal en verstaan we er hetzelfde onder. En dan is ook nog heel erg belangrijk, als je met elkaar in gesprek bent, rondom het kind. Wie neemt welke taken en verantwoordelijkheden?

gebeurt. "

(Leerkracht 5)

"En soms duurt onderzoek een jaar of anderhalf jaar. Dus dat is weleens frustrerend."

(Leerkracht 8)

"Soms is vind ik het zelfs wat vaak dat er iemand zit te observeren in de klas."

(Leerkracht 6)

"Ehm.. nou we moeten natuurlijk heel voorzichtig om gaan met de tijd die we hebben. En nou vind ik soms wel dat we wel wat te vaak in een wijkcentrum.

Want dan wordt er wat geregeld, we zijn bezig met een traject dat wordt uitgezet en dan wordt het standaard 'over 3 maanden zien we elkaar weer.' En nou ja, dan mail of ik bel ik wel af als er niets veranderd is in de situatie van het kind. Want, ik heb dan wel andere prioriteiten."

(Leerkracht 9)

"Dan wordt er wel lang gepraat, het mag wel even wat sneller en wat praktischer"

(Leerkracht 9)

En hoe stem je dat goed af? "'(Orthopedagoog)

"Eigenlijk moet je vanuit één plan werken. Ja en hoe krijg je dan de neuzen dezelfde kant op? En dan merk je als je met professionals in gesprek gaat, ieder mens heeft zo z'n eigen competenties, maar als je kijkt naar jeugdbescherming, naar centrum voor jeugd en gezin, voor sociale wijkteams, vanuit de jeugdzorg, de vroegere casusmanagers enzo. Ik vind daar hele grote verschillen in zitten in hoe je iets aanstuurt, hoe je de regie houdt over een heel gezin bijvoorbeeld, dat goed aanstuurt. Ja grote verschillen vind ik daarin."

(Orthopedagoog)

"Dus we zijn met dat integrale al redelijk gestart alleen ja je moet het gaan implementeren in het beleid, en dat vind ik nog wel een uitdaging."

(Orthopedagoog)

"Dus de wens is heel groot om dat vanuit een aanmeldteam te doen en te implementeren in de zorgstructuur van De Brug, maar hoe we dat precies gaan lagen, dat is nog een puzzel." (Orthopedagoog)

"Ik voorzie ook wel bedreigingen. Als ik zie hoeveel tijd er nu zit in een gesprek, in een nagesprek, in observaties. Een gevaar voor mij zou zijn dat het nog meer tijd

"Maar goed, mijn punt is een beetje, soms wordt er weleens teveel ge theeleut."
(Leerkracht 9)

"nouja bedreiging van mijn tijd. Soms zit ik er drie kwartier en na 5 minuten gaat het over het hele gezin, waarvan er één bij mij in de klas zit. Dus ja.."
(Leerkracht 9)

"Nouja, het financiële deel is niet goed geregeld. We mogen van de gemeente niet behandelen als we een kind niet inschrijven. Mag wel, maar we krijgen niet betaald. Inschrijven houdt in dat cliënt en ouder bij ons ingeschreven staan. Maar we willen het lichter willen vormgeven. Gewoon op school zonder inschrijving. Maar dat kan dus niet. Dus dat gaat niet goed. Wat we nu doen op de school krijgen we feitelijk niet betaald." (HvI 3)

"En dat is vaak waar het ook aan

en energie kost, nog meer belasting geeft."
(Leerkracht 6)

"eh.. nou ja wel dat de lijntjes heel kort zijn. Maar dan wil ik graag wel, geen hulpverlening die achter de laptop zit om plannen te maken. Maar ik wil net als handen aan een bed in het ziekenhuis, ik wil gewoon kindcontact." (Leerkracht 8)

"Soms spreken we elkaars taal nog niet of verstaan we elkaar niet."
(Orthopedagoog 2)

"Maar dan moeten we wel minder aan potjes denken.." (Orthopedagoog 2)

" Ik denk dat het heel belangrijk is om ouders.. hoe zeg je dat. Soort laagdrempelig mogelijk zijn. Elkaar tijdig meenemen in processen. Ik denk dat nog zoeken is in het verhaal. Dat dat nog best wel laat ingeschakeld wordt. Waar we wel weten dat we moeten samenwerken, ieder zijn eigen ding nog blijft doen." (Orthopedagoog 2)

" Maar we hebben samen een opdracht met elkaar. We doen het samen dus helpen elkaar als het nodig is. Ik denk dat dat nog wel eens te lang duurt, voordat deuren

ontbreekt. Je hebt wachtlijsten. We kunnen wel meer, maar we mogen niet meer" (Hvl 3)

"Nu lijkt het soms dat er te lang gewacht wordt en dan moet er zo opgeschaald worden, dan kun je niet meer terug. Dan is een kind te ver beschadigd."

(Orthopedagoog 2)

"Momenteel zijn we... Ja het staat nog in de kinderschoenen, het gaat nog een beetje alle kanten op eigenlijk." (Hvl 5)

opengaan. "
(Orthopedagoog 2)

" Ehm.. daarin zit soms ook wel de grootste bedreiging. Binnen de hulpverlening sta je eigenlijk naast het systeem van het kind, je kijkt naar het kind en je kan het kind of de ouders helpen of je kan het systeem helpen. En de Leerkracht is echt onderdeel van het systeem. Die zit er in, die moet de groep draaien. Die kan niet zo van een afstandje kijken en niks doen, want dan leert het kind niet de stof die hij moet leren. En soms denk ik wel dat wij als hulpverlening informatie hebben voor de Leerkracht . Dus dat je als je het systeem behandelt, dan heb je soms ook de Leerkracht in het systeem zitten. En ja, dat klinkt misschien raar, maar die je ook behandelt. Die je ook nodig hebt om veranderingen in te zetten, zodat het kind zich anders kan gedragen. Dat is denk ik de grootste bedreiging." (Hvl 4)

". Ik denk dat als je elkaar nu nog niet zo goed kent en je vindt iets van wat de ander doet of zegt, kan dat best bedreigend en spannend zijn en wordt dat soms misschien niet gezegd." (Hvl 4)

"Dus in de klas moet je de verwachtingen van het kind lager zetten. En dat

moet je dan zeggen,
eigenlijk moet je niks
verwachten. Maar, waar is
een school voor? Daar
gaat het om het leren.”
(Hvl 4)

“Dat zit volgens mij nog in
de kinderschoenen. Dat is
volgens mij gewoon
zoeken met elkaar. Vitree
en Accare hebben nooit in
de eerste lijnen gezeten
dus dat is voor hun wel
zoeken van wie doet wat
wie doet niks.”
(Schoolmaatschappelijk
werker)

“School en onderwijs zijn
hele verschillende
werelden. School wil heel
snel, dat is óók logisch die
hebben dagelijks met het
kind te
maken. Hulpverlening
duurt wat langer wil het
kind leren kennen. Het kan
ook verschil zijn van visie.
School denkt dan van
school wil heel graag het
beste uit de leerling. En
dat snap ik ook maar
vergeet soms ook dat het
te maken kan hebben met
de thuissituatie of met de
psychische problemen of
met psychische
stoornissen of beperking.
Maar dat botst wel met
elkaar.”
(Schoolmaatschappelijk
werker)

“Maar aan de andere kant
heb je het over school
hè. Want dat is richting
thuis. Want ik moet eerlijk
wezen dat ik vitree en
Accare minder in de school
situaties in het verleden
heb zien werken.”

(Schoolmaatschappelijk werker)

“Ik vind hem echt nog wel ingewikkeld”

(Schoolmaatschappelijk werker)

“Dat vind ik ook wel ingewikkeld want je moet ouders ook mee hebben. Ouders zijn verantwoordelijk voor hun kind en hebben ook recht om zelf aan te geven van welke hulpverlening ze willen.”

(Schoolmaatschappelijk werker)

“Het zijn wel echt twee verschillende werelden die elkaar ook nog niet altijd begrijpen” (Schoolmaatschappelijk werker)

“Ik denk dat mocht dit project loskomen of gesubsidieerd worden dan denk ik wel dat van twee kanten wel dingen moeten gebeuren als in afstemmen en samenwerken. Je kunt een kind wel uit de situatie halen, misschien nieuw gedrag aanleren, en dan weer terugzetten in de situatie, maar als de situatie hetzelfde blijft dan werkt het niet.” (HvI 5)

“Ik ga dit traject in, ik kan wel wat met hem. Maar ik denk dat daarin ook iets van jou gevraagd wordt. Dat is natuurlijk heel spannend. Dat vind ik ook niet leuk als mensen dat tegen mij gaan zeggen van: nou je doet je werk

goed maar ik denk dat je dit en dit wel even anders moet doen. Dat is heel heftig en dat is heel eng. Ik denk dat daarin ook een hele grote uitdaging in ligt.” (Hvl 5)

“Als je echt verandering te weeg wil brengen kun je denk ik niet zonder ouders. De ouders is echt de plek waar het kind hoort”.(Hvl 5)
